อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

THE INFLUENCE OF COMPETENCY, GOOD AUDIT EVIDENCES AND MANAGEMENT SKILLS ON THE AUDIT QUALITIES OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND

สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ

SERGEANT KITTIKHOM JEENRIAN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

THE INFLUENCE OF COMPETENCY, GOOD AUDIT EVIDENCES AND MANAGEMENT SKILLS ON THE AUDIT QUALITIES OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND

SERGEANT KITTIKHOM JEENRIAN

THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT

OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF

MASTER OF ACCOUNTANCY SCHOOL OF ACCOUNTANCY

SRIPATUM UNIVERSITY

ACADAMIC YEAR 2017

COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์	อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย THE INFLUENCE OF COMPETENCY, GOOD AUDIT EVIDENCES AND MANAGEMENT SKILLS ON THE AUDIT QUALITIES OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND
นักศึกษา	สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ
หลักสูตร	บัญชีมหาบัณฑิต
คณะ	บัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุขจิตต์ ณ นคร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

..... กรรมการ
(ดร.ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล)

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณบดีคณะบัญชี

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วิทยานิพนธ์เรื่อง	อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
คำสำคัญ	ความรู้ความสามารถ หลักฐานการสอบบัญชี ความสามารถทางการบริหารงาน คุณภาพการสอบบัญชี
นักศึกษา	สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล
หลักสูตร	บัญชีมหาบัณฑิต
คณะ	บัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 35 – 45 ปี สถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี 5 – 10 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 – 80,000 บาท โดยมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ความสามารถทางการบริหารงาน และคุณภาพการสอบบัญชี ในแต่ละด้านของมิติ อยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า (1) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี (2) ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และ (4) ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี

TITLE	THE INFLUENCE OF COMPETENCY, GOOD AUDIT EVIDENCES AND MANAGEMENT SKILLS ON THE AUDIT QUALITIES OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND
KEYWORD	COMPETENCY, AUDIT EVIDENCES, MANAGEMENT SKILLS, AUDIT QUALITIES
STUDENT	SERGEANT KITTIKHOM JEENRIAN
ADVISOR	PRAVAS PENVUTIKUL Ph.D.
LEVEL OF STUDY	MASTER OF ACCOUNTANCY PROGRAM
FACULTY	SCHOOL OF ACCOUNTANCY SRIPATUM UNIVERSITY
ACADAMIC YEAR	2017

ABSTRACT

This objective of this research study was to examine the influence of competency, the good audit evidence, and management skills of the audit quality of certified public accountants in Thailand. The sample group comprised 304 certified public accountants, and the data were collected by using a questionnaire. The descriptive statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The inference hypothesis used in the hypothesis test was multiple regression analysis.

The results of this research have found that most of the certified public accountants were single women between the ages of 35 and 45 years old, holding bachelor's degrees and work experiences in auditing for 5 to 10 years with an average monthly income of 50,000 to 80,000 baht. The good audit evidences and management skills of the audit quality in each dimension were very high.

From the analysis of the relationships, it was found that (1) the competency, good audit evidences and management skills had a positive influence on the quality of the audits, (2) competency of accounting, audit skills, and legal matters had a positive influence on the quality of the auditing, (3) the good audit evidence, involvement, and the benefits had a positive influence on the quality of the audits, and (4) the management skills and assessment monitoring had a positive influence on audit quality.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ คณบดีคณะบัญชี ดร.ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์สุขจิตต์ ณ นคร ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ และดร.ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนาที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนสนับสนุน งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี อาทิ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแจกและตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคุณค่า และประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนการศึกษาต่อไป อนึ่งหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขออภัย และขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ

สิงหาคม 2561

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย..... **I**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... **II**

กิตติกรรมประกาศ..... **III**

สารบัญ..... **IV**

สารบัญตาราง..... **VII**

สารบัญภาพ..... **XV**

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 4

กรอบแนวคิดของการวิจัย..... 5

สมมติฐานการวิจัย..... 5

ขอบเขตของการวิจัย..... 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 9

คำนิยามศัพท์..... 9

2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 11

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย..... 11

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ..... 19

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี..... 25

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน..... 35

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี..... 50

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 ระเบียบวิธีวิจัย..... 86
ประชากร ตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง..... 86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 87
การทดสอบเครื่องมือ..... 89
วิธีการเก็บข้อมูล..... 94
วิธีการทางสถิติ..... 95

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 96
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 96
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหลักที่ตอบแบบสอบถาม..... 97
ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ
หลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพ
การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย..... 99
การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)..... 123
การทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ถดถอยพหุ..... 125

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 199
สรุปผลการวิจัย..... 199
อภิปรายผลการวิจัย..... 203
ข้อเสนอแนะ..... 218

บรรณานุกรม..... 220
ภาคผนวก..... 227
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 228

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ภาคผนวก ข ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)..... 244
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม..... 262

ประวัติผู้วิจัย..... 264

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1 เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย ….....…….....… 54
2 ตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง…….. 68
3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของมาตรวัดสำหรับข้อมูลจริง……..……. 91
4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหลักที่ตอบแบบสอบถาม…….……..…….. 97
5 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ จำแนกรายด้าน
ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…… ……....…… 100
6 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี
จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.....……....… 100
7 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี
จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…….....……..…… 102
8 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการกฎหมาย
จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…….…… 103
9 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……. 104
10 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย....……..…… 105
11 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
ด้านความเพียงพอ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.....….. 106
12 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
ด้านความเชื่อถือได้ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.....… 107
13 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
ด้านความเกี่ยวพัน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…….... 108
14 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
ด้านความมีประโยชน์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย… 109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

15 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……...…….. 111
16 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……. 111
17 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……. 113
18 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……. 114
19 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…….. 115
20 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……...……. 116
21 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……...…… 117
22 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…… 118
23 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย…… 119
24 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ……...…..……... 120
25 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย……...…… 121
26 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ……...…...…… 122
27 การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุเมื่อคุณภาพการสอบบัญชีเป็นตัวแปรตาม……...…… 123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

28 ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ……...……...…….. 124
29 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชี ที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี……...……. 126
30 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี... 127
31 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชี……... 128
32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชี……..…….. 129
33 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง.. 130
34 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง……...……...…… 131
35 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อ คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง……...…… 132
36 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชีด้านความถูกต้อง……...…… 133
37 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชี ที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม……...……...……... 134
38 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม……...……. 135
39 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อ คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม……...……...…… 136
40 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม……...……...……. 138

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

41 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน……...……...……...…….. 139
42 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน……..……...……. 140
43 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน……... 141
44 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน…….……... 142
45 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด…….…….. 143
46 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด……. 144
47 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด……..……..…… 146
48 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด……..……...…… 147
49 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์…….……...…… 148
50 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์……...…….…..……... 149
51 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์…….……...……. 150

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

52 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์……...…….……...…….. 151
53 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์..…….....……. 153
54 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์…….……... 154
55 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์…….…….……... 155
56 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์……...…..…….. 156
57 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล.. 157
58 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล…….…..……..…… 158
59 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล……..…… 160
60 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล……...…… 161
61 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)……... 162
62 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)……...……..... 163
63 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย) …….……... 164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

64 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…….…….. 165
65 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…….. 166
66 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…..…… 167
67 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…….……...…… 168
68 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)……...……...…… 169
69 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)……...……...……... 170
70 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)……...……...……. 171
71 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..……....…...……. 172
72 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…....……...……. 173
73 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน(กลุ่มตัวอย่างย่อย)..……...……...…….. 174
74 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)…...……...……. 175

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

75 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 176
76 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 177
77 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 178
78 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 179
79 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 180
80 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 181
81 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 182
82 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 183
83 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 184
84 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 185
85 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 186

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

86 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 187
87 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อ คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 188
88 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 189
89 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 190
90 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 191
91 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อ คุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 192
92 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)..... 193
93 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 194

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 5
2 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 1..... 125
3 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 2..... 126
4 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 3..... 127
5 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 4..... 128
6 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 5..... 129
7 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 6..... 130
8 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 7..... 132
9 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 8..... 133
10 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 9..... 134
11 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 10..... 135
12 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 11..... 136
13 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 12..... 137
14 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 13..... 138
15 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 14..... 139
16 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 15..... 141
17 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 16..... 142
18 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 17..... 143
19 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 18..... 144
20 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 19..... 145
21 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 20..... 147
22 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 21..... 148
23 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 22..... 149
24 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 23..... 150

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบที่ **หน้า**

25 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 24……..…….…….. 151
26 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 25……..…….…….. 152
27 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 26……..…….…….. 154
28 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 27……..…….…….. 155
29 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 28……..…….…….. 156
30 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 29……..…….…….. 157
31 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 30……..…….…….. 158
32 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 31……..…….…….. 159
33 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 32……..…….…….. 161

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือมีกิจการจำนวนมากขึ้นธุรกรรมทางการค้าก็ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น เช่น นวัตกรรมด้านการเงินต่าง ๆ เทคโนโลยีมีความทันสมัยมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเหล่านี้ทำให้เกิดความเสี่ยง (Risk) ต่อผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountants : CPAs) เนื่องจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอาจจะต้องเผชิญกับการบิดเบือน ปิดบัง ซ่อนเร้นรายการทางบัญชีของผู้บริหาร อาจจะต้องถูกฟ้องร้องเพราะเกิดความเสียหายจากการใช้งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็น ดังนั้น การตรวจสอบจึงเปลี่ยนไปเน้นการพิจารณาฐานความเสี่ยง (Risk-based Auditing) แทน โดยมีการนำกระบวนการการสอบบัญชีเข้ามาช่วยในการประเมินธุรกิจที่ตรวจสอบให้ครอบคลุมความเสี่ยงนั้น (สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 2545) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงควรนำกระบวนการสอบบัญชีเข้ามาช่วยกำหนดวิธีการตรวจสอบ เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่าจะตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง และผู้สอบบัญชีควรหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม โดยปกติ การตรวจพบข้อผิดพลาดมักมีความเป็นไปได้สูงกว่าการตรวจพบการทุจริต เนื่องจากผู้ทุจริตจะพยายามปกปิดการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรนำกระบวนการการสอบบัญชีเข้ามาช่วยพิจารณาปรับเปลี่ยน หรือขยายวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสม การปรับเปลี่ยนหรือขยายวิธีการตรวจสอบจะทำให้ผู้สอบบัญชียืนยัน หรือขยายวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสม การปรับเปลี่ยนหรือขยายวิธีการตรวจสอบจะทำให้ผู้สอบบัญชียืนยัน หรือขจัดข้อสงสัยเกี่ยวกับการทุจริตหรือข้อผิดพลาดได้ ซึ่งหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับกระบวนการสอบบัญชีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานสอบบัญชีแล้ว ก็จะทำให้การสอบบัญชีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นและเพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานตรวจสอบแล้ว ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงได้นำกระบวนการสอบบัญชีเข้ามาช่วยตรวจสอบและควบคุณคุณภาพงานสอบบัญชีที่ให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานที่ดี

กระบวนการการสอบบัญชีที่ดี (Best Audit Process) เป็นกระบวนการของการรวบรวมและประเมินหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถสรุปผลการตรวจสอบและจัดทำรายงานการสอบบัญชีได้ และเพื่อให้สามารถสรุปความเห็นในรายงานการสอบบัญชีได้อย่างสมเหตุสมผล เมื่อผู้สอบบัญชีมีการปฏิบัติงานตามกระบวนการการสอบบัญชีที่ดี ผู้สอบบัญชีจะสามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม และเพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยผู้สอบบัญชีต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินที่ตรวจสอบแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ประกอบด้วย การพิจารณารับงานสอบบัญชี (Audit Consideration) การวางแผนงานสอบบัญชี (Audit Planning) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้า (Customer Data Gathering) การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญ (Materiality Level) การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี (Audit Risk Assessment) การเสร็จสิ้นการสอบบัญชีและการออกรายงานการสอบบัญชี (Audit Completed and Issue an Audit Report) (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2554) ดังนั้น เพื่อให้สามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างสมเหตุสมผล ว่างบการเงินที่ตรวจสอบได้จัดทำขึ้น โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และเพื่อส่งผลไปยังคุณภาพการสอบบัญชี

ความสามารถทางการบริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จในการบริหารงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในงานที่ตนรับผิดชอบ และให้ผลงานของผู้สอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือได้จะต้องสร้างความเชื่อมั่นใจแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับความสามารถของผู้สอบบัญชีในการปฏิบัติงานภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้สอบบัญชีในการใช้ความสามารถทางการบริหารงานตรวจสอบ เพื่อสร้างสรรค์งานตรวจสอบให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ดังนั้นองค์ประกอบความสามารถของผู้สอบบัญชีในการบริหารงานประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล (ชะตา ธุรีจันทร์, 2543) ซึ่งในการตรวจสอบบัญชีจะสะท้อนความสามารถของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบความถูกต้องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และการรายงานการตรวจสอบรวมทั้งการรับรองบัญชีที่แสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเพื่อประกอบการดำเนินกิจการของบุคคลอื่น

คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) เป็นการแสดงความเห็นในงบการเงินของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปราศจากข้อผิดพลาดใด ๆ โดยนำรายงานการสอบบัญชีมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการ

วัดคุณภาพของงานการสอบบัญชี ซึ่งสามารถประเมินได้จากความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานและดูได้จากอัตราการที่ผู้สอบบัญชี หรือสำนักงานสอบบัญชีถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่ปรากฏในรายงานทางการเงิน ซึ่งคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบไปด้วย ความถูกต้อง (Accuracy) ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) ความชัดเจน (Clearness) ความกะทัดรัด (Conciseness) ความคิดสร้างสรรค์ (Creation) ความสมบูรณ์ (Completion) และความทันกาล (Timeliness) (อุษณา ภัทรมนตรี, 2547) และคุณภาพของงานสอบบัญชีในสายตาผู้ใช้งบการเงินสามารถแบ่งได้ดังนี้คือ คุณภาพด้านความรู้ความสามารถในการตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงินและความเป็นอิสระในการรับรองงบการเงิน ซึ่งหากผู้สอบบัญชีทำงานบกพร่องไม่ไดใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ หรือละเลยต่อข้อผิดพลาดที่ตรวจพบจะส่งผลทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบมีข้อผิดพลาด และจะสื่อว่างานสอบบัญชีนั้นมีคุณภาพต่ำหรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าความผิดพลาดในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ซึ่งทำให้เกิดเป็นข้อผิดพลาดในรายงานทางการเงินนั้น (พะยอม สิงห์เสน่ห์, 2548) ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่การสอบบัญชีให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายผลงานสอบบัญชีมีคุณภาพได้มาตรฐาน ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountants : CPAs) มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชี และเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อสาธารณชน กฎหมาย (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) จึงต้องเข้ามากำกับดูแล โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องได้รับอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ นอกจากนี้ คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตคือต้องมีความเป็นอิสระจากกิจการที่ตรวจสอบ หรือเป็นบุคคลภายนอกของกิจการที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความเป็นอิสระจากกิจการที่ตรวจสอบ หรือเป็นบุคคลภายนอกของกิจการที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในความเห็นของผู้สอบบัญชี การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะเป็นการตรวจสอบงบการเงิน แต่ผู้สอบบัญชียังสามารถให้บริการประเภทอื่น ๆ ได้อีก เช่น การสอบทานงบการเงิน การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบตามวิธีตามวิธีการที่ตกลงร่วมกัน และการตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2554) โดยผู้สอบบัญชีต้องดำเนินการปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ทางวิชาชีพ อันสะท้อนถึงคุณภาพการสอบบัญชีต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า

ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถในการบริหารงาน มีผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานให้กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องทันต่อเวลา สามารถกำหนดทิศทางในการทำงานและนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการสอบบัญชี ตลอดจนพัฒนากระบวนการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้สูง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

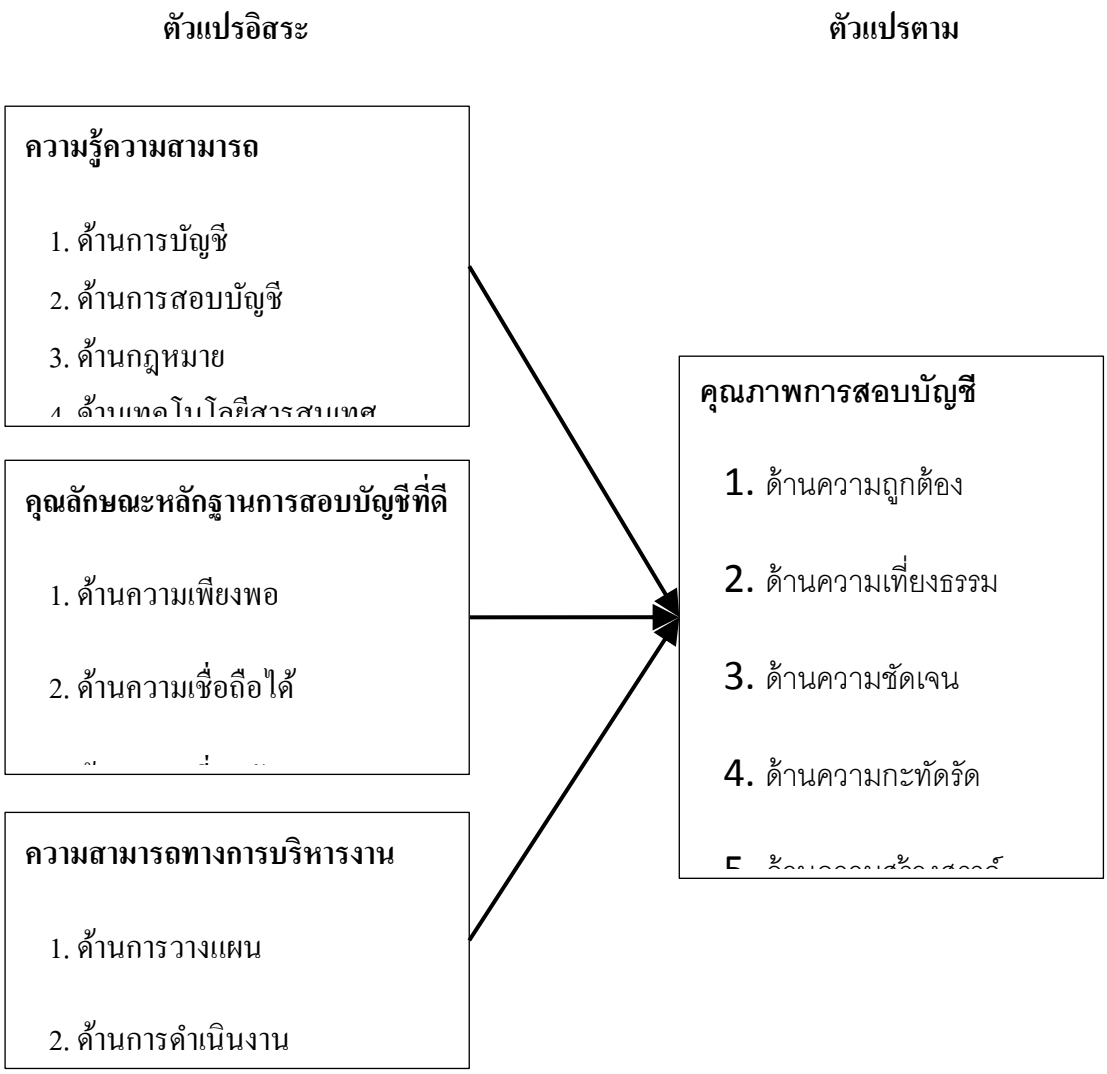

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 1.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 1.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 1.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 2.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

สมมติฐานที่ 3 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 3.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 3.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 3.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 4.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 4.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 4.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

สมมติฐานที่ 5 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 5.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 5.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 5.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

สมมติฐานที่ 6 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

สมมติฐานที่ 6.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

สมมติฐานที่ 6.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

สมมติฐานที่ 6.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 7.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 7.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 7.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

สมมติฐานที่ 8 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 8.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 8.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

สมมติฐานที่ 8.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี อันได้แก่ ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านประชากร และตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 จำนวน 1,272 คน (สภาวิชาชีพบัญชี, 2560)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 304 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ

3.1.1 ความรู้ความสามารถ ได้แก่ 1) ด้านการบัญชี 2) ด้านการสอบบัญชี 3) ด้านกฎหมาย และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ได้แก่ 1) ด้านความเพียงพอ 2) ด้านความเชื่อถือได้ 3) ด้านความเกี่ยวพัน และ 4) ด้านความมีประโยชน์

3.1.3 ความสามารถทางการบริหารงาน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินงาน และ 3) ด้านการติดตามประเมินผล

3.2 ตัวแปรตาม คือ

คุณภาพการสอบบัญชี ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเที่ยงธรรม 3) ด้านความชัดเจน 4) ด้านความกะทัดรัด 5) ด้านความสร้างสรรค์ 6) ด้านความสมบูรณ์ และ 7) ด้านความทันกาล

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

ช่วงระยะเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 5 มีนาคม ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ประมาณ 2 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เมื่อเสร็จแล้วคาดว่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ทางด้านวิชาการ

1.1 เพิ่มเติมองค์ความรู้ทางวิชาการ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี อันได้แก่ ความรู้ความสามารถ ซึ่งประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านการบัญชี 2) ด้านการสอบบัญชี 3) ด้านกฎหมาย และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 เพิ่มเติมองค์ความรู้ทางวิชาการ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี อันได้แก่ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ คือ 1) ความเพียงพอ 2) ความเชื่อถือได้ 3) ความเกี่ยวพัน และ 4) ความมีประโยชน์

1.3 เพิ่มเติมองค์ความรู้ทางวิชาการ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี อันได้แก่ ความสามารถทางการบริหารงาน ซึ่งประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน และ 3) การติดตามประเมินผล

2. ประโยชน์ในการนำไปใช้

2.1 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ได้มีการเสริมสร้างความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชี ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถทางการบริหารงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่เพิ่มขึ้นของคุณภาพการสอบบัญชี

2.2 เพื่อเป็นแนวทางให้กับองค์กรที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ใกล้เคียงกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ได้มีการเสริมสร้างความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชี ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถทางการบริหารงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่เพิ่มขึ้นของคุณภาพการสอบบัญชี

คำนิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

ความรู้ความสามารถ (Competency) หมายถึง การเรียนรู้ และความเข้าใจในสาขางานที่ทำ ความรู้ด้านเทคนิค รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เพื่อพัฒนาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบัญชี 2) ด้านการสอบบัญชี 3) ด้านกฎหมาย และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Good Audit Evidence Characteristics) หมายถึง เอกสาร ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงๆ และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีที่สามารถนำมาซึ่งการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงบการเงิน ที่ผู้สอบบัญชีได้จากการใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการรวบรวมขึ้นในระหว่างทำการตรวจสอบ หลักฐานการสอบบัญชีจะมีลักษณะที่เพียงพอและเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ และต้องมีประโยชน์ต่อการรับรองและยืนยันบัญชี หลักฐานที่ได้มานั้นสามารถสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเพียงพอ 2) ด้านความเชื่อถือได้ 3) ด้านความเกี่ยวพัน และ 4) ด้านความมีประโยชน์

ความสามารถทางการบริหารงาน (Management Competency) หมายถึง การที่บุคคลนั้นๆ มีทักษะในการบริหารงาน โดยใช้หลักการและแนวคิดมาประยุกต์ใช้ ในการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินงาน และ 3) ด้านการติดตามประเมินผล

คุณภาพการสอบบัญชี (Auditing Quality) หมายถึง การรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินในลักษณะของการเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินโดยปราศจากข้อผิดพลาดที่จะเกิดจากความเสี่ยงในการสอบบัญชี สามารถนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดคุณภาพของงานสอบบัญชีได้ สามารถวัดได้จากรายงานการสอบบัญชีที่มีลักษณะเชิงคุณภาพที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความถูกต้อง 2) ด้านความเที่ยงธรรม 3) ด้านความชัดเจน 4) ด้านความกะทัดรัด 5) ด้านความสร้างสรรค์ 6) ด้านความถูกต้อง และ 7) ด้านความทันกาล

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้สูง (Certified Public Accountants In Thailand With High Income) หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป เป็นผู้มีรายได้สูงเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างย่อยในการวิจัย

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน
5. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

การศึกษาในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

1. ความหมายของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดว่า ผู้ใดจะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อให้เป็นไปตามแบบ กฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ซึ่งใบอนุญาตนั้นไม่ได้ถูกพักใช้ หรือถูกเพิกถอนให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพากรในการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามประมวลรัษฎากร ปัจจุบันสภาวิชาชีพได้ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 7) เรื่องการออกใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2554) จากการศึกษาเอกสารการวิจัย และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ให้นิยามผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไว้ ดังนี้

กรมสรรพากร (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียน พร้อมทั้งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่มีความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร และใบอนุญาตนั้นยังไม่ขาดอายุไม่ถูกพักหรือไม่ถูกถอนโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถตรวจสอบรวมถึงรับรองงบการเงินของกิจการได้ทุกกิจการ

สมเดช โรจน์คุรีเสถียร (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึง ผู้ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมายเกี่ยวกับการสอบบัญชี โดยถือว่าได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากรให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีสำหรับบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

จากความหมายของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่ขอขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตตแห่งประมวลรัษฎากร และใบอนุญาตนั้นยังไม่ขาดอายุ โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถรับรองงบการเงินของกินการได้ทุกกิจการ

2. ประเภทของผู้ตรวจสอบ

ผู้ตรวจสอบในแวดวงธุรกิจมีด้วยกันมากมายหลายประเภท แต่ที่รู้จักกันมากที่สุด ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากร (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2554)

2.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountants : CPA) บุคคลทั่วไปอาจเรียกผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยใช้คำสั้นๆ ว่า ผู้สอบบัญชี เพราะเป็นนักบัญชีที่ลงมาปฏิบัติทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชี และเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อสาธารณชน และผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้สภาวิชาชีพบัญชี จึงต้องเข้ามากำกับดูแล โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จากสภาวิชาชีพบัญชี จึงเรียกว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

2.2 ผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor : IA) โดยส่วนมากผู้ตรวจสอบภายในจะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของกิจการ โดยทำหน้าที่ตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ภายในกิจการ และนำเสนอผลของการตรวจสอบเป็นรายงานต่อผู้บริหารระดับสูง หรือคณะกรรมการการตรวจสอบ ผู้สอบภายในควรมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานที่เข้าไปตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเสนอรายงานได้อย่างเป็นอิสระ ในทางปฏิบัติกิจการอาจใช้บุคคลภายนอก มาปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในก็

สามารถปฏิบัติได้ รายงานผลการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ซึ่งนำไปตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับกิจการ

2.3 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor : TA) เป็นนักบัญชีที่ต้องผ่านการทดสอบความรู้และได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากร มีหน้าที่ตรวจสอบงบการเงินของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดเล็กและมีทุนจดทะเบียน ไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท เนื่องจากพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่ต้องตรวจสอบ งบการเงินดังกล่าว พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ยังกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากรการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ถือเป็นการตรวจสอบงบการเงินผสมกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางรวมถึงวิธีการที่กรมสรรพากรกำหนด

2.4 เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน (General Accounting Office Auditor : GAO) เป็นส่วนราชการอิสระ ทำหน้าที่ตรวจสอบหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ หน่วยงานที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐรวมทั้งหน่วยงานอื่นใดที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ และเสนอรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี การตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542

2.5 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากร (Internal Revenue Agent : IRA) เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากร หรืออาจเป็นตัวแทนที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมสรรพากร ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลในการแสดงรายการภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีว่าเป็นไปตามประมวลรัษฎากรหรือไม่ อย่างไร การตรวจสอบประเภทนี้จัดเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

3. คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี

คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2545) ดังต่อไปนี้

3.1 คุณสมบัติผู้สอบบัญชีตามกฎหมาย ผู้ที่สามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้ได้รับปริญญาทางการบัญชี หรือประกาศนียบัตรทางการบัญชีซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) เทียบว่าต้องไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเป็นผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรไม่ต่ำว่าปริญญาตรีที่มีการศึกษาวิชาการ

บัญชีซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) เห็นสมควรให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

2) เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีมาแล้ว โดยคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) มีความเห็นว่าทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

3) มีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

4) มีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นๆ ได้

5) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

6) ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) เห็นว่าอาจจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแห่งวิชาชีพ

7) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

8) ไม่ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสม หรือทำให้ขาดความเป็นอิสระในหน้าที่ผู้สอบบัญชี

จากคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อกำหนด หรือคุณสมบัติที่สำคัญ ในการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมี 3 ประการ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2545) ดังนี้

1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

2) ผ่านการฝึกหัดงานการสอบบัญชีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี รวม 3,000 ชั่วโมง

3) ผ่านการทดสอบ 5 วิชา ซึ่งเกณฑ์ผ่านวิชาต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 สะสมผลการทดสอบได้ไม่เกิน 3 ปี

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องมีสำนักงาน ในกรณีไม่มีสำนักงานอาจใช้ที่อยู่อาศัยของตนเป็นสำนักงานก็ได้ และต้องแจ้งไว้ต่อสำนักงาน ก.บช. ผู้สอบบัญชีต้องรักษามรรยาทตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

3.2 คุณสมบัติทางด้านวิชาชีพ คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีตามกฎหมายที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นเน้นว่าผู้สอบบัญชีต้องได้รับการศึกษาอบรมทางบัญชีมาโดยเฉพาะ และต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการสอบบัญชีมาแล้วด้วย ซึ่งอันที่จริงแล้วผู้สอบบัญชีควรมีคุณสมบัติทางด้านวิชาชีพโดยตรงและทางด้านอื่น ๆ อีกด้วย ดังต่อไปนี้ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2549)

3.2.1 ความซื่อสัตย์และศักดิ์ศรีของวิชาชีพ

งานสอบบัญชีเป็นการสอบทานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ความเห็นว่า งบการเงินของกิจการที่ถูกต้องนั่นควรเป็นอย่างไร ในการปฏิบัติงานดังกล่าว อาจมีข้อขัดแย้งกับผู้มีส่วนได้เสียในงบการเงินของกิจการ ผู้สอบบัญชีจึงต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และเอาจริงเอาจัง รวมถึงกล้าที่จะเสนอรายงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่เกรงกลัวหรือโอนอ่อนผ่อนตาม เอื้อแก่ผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติงานโดยไม่ลำเอียงของผู้สอบบัญชี จะช่วยผดุงศักดิ์ศรีของวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับนับถือในวงการธุรกิจทั่วไป ผู้สอบบัญชีแต่ละคนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพได้รับประโยชน์จากความเชื่อถือในวิชาชีพส่วนร่วมนี้ด้วย

3.2.2 มนุษยสัมพันธ์และการเป็นผู้นำ

งานของผู้สอบบัญชีมีความเกี่ยวพันกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีของกิจการ ผู้บริหารงาน ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การติดต่อการงานกับบุคคลเหล่านี้ต้องอาศัยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นอย่างมาก เช่น ในการติดต่อขอหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาตรวจสอบอาจทำให้เกิดการโต้แย้ง และไม่ให้ความร่วมมือขึ้นได้ นอกจากนั้น งานตรวจสอบจะลุล่วงไปได้โดยสะดวกรวดเร็วต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของกิจการช่วยจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบรายการในบัญชีให้กับผู้สอบบัญชี ซึ่งหากผู้สอบบัญชีขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะพบอุปสรรและปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงว่าลูกค้าเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีและจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีด้วยการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีจึงต้องให้เป็นที่พอใจแก่ลูกค้า โดยในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความอิสระไว้นอกจากจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้วผู้ปฏิบัติงานต้องอาศัยการตัดสินใจเฉพาะหน้าส่วนหนึ่ง รวมถึงต้องควบคุมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการสอบสวนข้อเท็จจริง

ผู้สอบบัญชีต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยมีเหตุผลในการตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ ผู้สอบบัญชีควรทราบว่า มีเรื่องใดบ้างที่ผิดปกติและควรติดตามเรื่องนั้น ๆ ให้ถึงที่สุดโดยไม่ปล่อยให้ข้อสงสัยผ่านไปเฉย ๆ อันที่จริงแล้วการตรวจสอบบัญชีเป็นการสอบสวนข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งต้องอาศัยความชำนาญ และไหวพริบของผู้สอบบัญชีด้วยในการสอบสวนข้อเท็จจริงนั้นควรระลึกไว้เสมอว่า หลักฐานบางอย่างที่ได้ อาจไม่ใช่หลักฐานที่มีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง และหลักฐานบางอย่างมีความสัมพันธ์กับหลักฐานอย่างอื่นด้วย

3.2.4 การฝึกอบรม

งานสอบบัญชีต้องอาศัยความชำนาญในการสอบสวนข้อเท็จจริง รวมถึงประการณ์ที่เกี่ยวกับธุรกิจประเภทต่าง ๆ ดังนั้น ผู้สอบบัญชีควรต้องให้ความสนใจในการฝึกอบรมทั้ง

ในเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาชีพโดยตรงและในเรื่องของธุรกิจโดยทั่วไปอีกด้วย การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถปรับตนเองให้ทันกับความก้าวหน้าของธุรกิจได้ในขณะเดียวกันผู้สอบบัญชีควรมีโครงการให้การศึกษาอบรมแก่พนักงานของตนเกี่ยวกับเทคนิคการปฏิบัติงานและปัญหาโดยเฉพาะของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ด้วย การศึกษาอบรมดังกล่าวในปัจจุบันนี้ถือว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกันกับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า

3.2.5 การเขียนรายงาน

สิ่งเชื่อมโยงระหว่างผู้สอบบัญชีกับลูกค้าหรือบุคคลฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานของผู้สอบบัญชีในการเสนอรายงานไม่ว่าจะเป็นแบบยาวก็ดี หรือเสนอข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีความสามารถในการเขียนรายงานให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยง่าย ชัดเจน กรณีที่ผู้สอบบัญชีให้คำปรึกษาหรือให้บริการด้านอื่น ๆ แก่ลูกค้า การเขียนรายงานก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ความสามารถในการเขียนรายงานให้ชัดแจ้งและรัดกุมนี้ อาจนำมาใช้ในการทำกระดาษทำการของผู้สอบบัญชีได้อีกด้วย เพื่อทำให้การอ้างอิงถึงกระดาษทำการต่าง ๆ มีประโยชน์อย่างแท้จริงและมากที่สุดในการตรวจสอบบัญชี

3.2.6 ภาษีอากร

งานสอบบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับภาษีอากรด้านต่าง ๆ คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีโรงเรือน อากรแสตมป์ ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร ภาษีที่สำคัญที่สุดคือ การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยอาศัยยอดกำไรสุทธิในงบการเงิน ซึ่งผู้สอบบัญชีรับรองเป็นหลักในขณะเดียวกันประมวลรัษฎากรก็ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิรวมทั้งระบุว่า มีรายการใดบ้างที่กฎหมายไม่สามารถให้กิจการหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ภาษีอากรยังมีคำวินิจฉัยปัญหาภาษีอากรกรณีต่าง ๆ ไว้อีกด้วย ซึ่งผู้สอบบัญชีจำเป็นทำการศึกษาและติดตามให้ทราบเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้ในการตรวจสอบและให้คำแนะนำแก่ลูกค้าอย่างถูกต้อง ในทางปฏิบัติกิจการที่มิใช่บริษัทมหาชน ส่วนใหญ่ก็มักหวังพึ่งผู้สอบบัญชีที่จะปรึกษาหารือเกี่ยวกับภาษีอากร

3.2.7 กฎหมายธุรกิจ

ในปัจจุบันมีกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกิจใช้บังคับหลายฉบับ เช่น กฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กฎหมายว่าด้วยการบัญชี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท กฎหมายแรงงาน การควบคุมอาหารและยา การควบคุมเงินตราต่างประเทศ การจัดตั้งโรงงาน การจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้น ผู้สอบบัญชีจึงควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจเหล่านี้ เพื่อให้สามารถที่จะแนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ลูกค้าได้เป็นอย่างดี

3.2.8 เศรษฐศาสตร์และการค้าระหว่างประเทศ

ผู้สอบบัญชีควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐศาสตร์ทั้งในส่วนรวมของประเทศและเฉพาะของแต่ละกิจการ ซึ่งภาวะการเงินระหว่างประเทศ และของในประเทศ การควบคุมธุรกิจโดยรัฐบาล ปัญหาการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงอิทธิพลของบริษัทระหว่างประเทศ เป็นต้น

3.2.9 การจัดวางระบบงานและการประเมินผล

ในการเสนอข้อสังเกตต่อลูกค้า จากผลการตรวจสอบและในการศึกษาระบบการควบคุมภายในของกิจการ ผู้สอบบัญชีจึงต้องจำเป็นที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดวางระบบงานตามสมควรเช่น การจัดแบ่งส่วนงาน การปรับปรุงวิธีทำงาน เป็นต้น และในกรณีที่ลูกค้าต้องการให้ผู้สอบบัญชีรายงานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบริหารงาน ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาอบรมในด้านการประเมินผลงานอีกด้วย

3.2.10 ระบบข้อมูลเพื่อบริหารงาน

เมื่อผู้บริหารงานมีความประสงค์ที่จะเริ่มใช้ข้อมูลทางการเงินเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจมากขึ้น ผู้สอบบัญชีจึงควรสามารถให้คำแนะนำแก่กิจการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลข้อมูล

3.2.11 ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป

ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป เช่น การควบคุมเครดิต การจัดหาแหล่งเงินทุน การจัดทำงบประมาณ การบริหารพัสดุ และการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น เป็นเรื่องซึ่งผู้สอบบัญชีควรให้ความสนใจ เพื่อให้สามารถเข้าใจการบริหารงานของกิจการดีขึ้น

4. มรรยาทของผู้สอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีต้องทำการตรวจสอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นในงบการเงินของกิจการที่รับตรวจ ซึ่งในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีนั้น มีข้อจำกัดในการสอบบัญชีตามมรรยาทการสอบบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2560) ดังนี้

4.1 ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

1) ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ทำให้ตนขาดความเป็นอิสระ

2) ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ทำให้ตนขาดความเป็นกลาง โดยมีผลประโยชน์หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ๆ หรือโดยมีเหตุอื่นที่ทำให้เกิดความลำเอียง ยกเว้นค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

3) ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรม

4) ไม่มีการปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองในรายงานโดยการแสดงความเห็น ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้เกิดการหลงผิดและเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้นหรือแก่ผู้มีส่วนได้เสียรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4.2 ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

1) ไม่สอบบัญชีในกิจการที่เกินความรู้ ความสามารถของตนที่สามารถปฏิบัติงานได้

2) ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความระมัดระวัง รอบคอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

3) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงานโดยการแสดงความเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนรายการใด ๆ ของกิจการที่ตนรับสอบบัญชี เว้นแต่เป็นการสอบบัญชีหรือสอบทานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

4) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยการแสดงความเห็นในการสอบบัญชีของกิจการใดที่ตนไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชี หรือควบคุมการสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

5) ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นใดอ้างว่าตนเป็นผู้ทำการสอบบัญชีในกิจการใด โดยตนมิได้ปฏิบัติงานสอบบัญชีหรือควบคุมการสอบบัญชีในกิจการนั้น

6) ให้บันทึกความเห็นไว้ในรายงานสอบบัญชีเมื่อปรากฏว่ากิจการที่ตนรับสอบบัญชีนั้นมีการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และส่งผลกระทบที่สำคัญต่องบการเงินของกิจการ

7) การลงลายมือชื่อรับรองโดยการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีโดยมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ต้องแสดงเหตุผลไว้ในรายงานของงบการเงินนั้นๆ ด้วย

4.3 มรรยาทต่อลูกค้า

1) ไม่เปิดเผยความลับของกิจการที่ได้รับรู้มาในการปฏิบัติหน้าที่จากการสอบบัญชี เว้นแต่กรณีที่ต้องให้ถ้อยคำในฐานะพยานตามกฎหมาย

2) ไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานสอบบัญชีรับอนุญาตอื่น

4.4 มรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ

1) ไม่แย่งงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอื่น

2) ไม่ทำการสอบบัญชีเกินกว่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอื่น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้มอบหมายนั้น

4.5 มรรยาททั่วไป

1) ไม่ทำการใด ๆ อันซึ่งอาจนำมาถึงความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

2) ไม่โฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาด้วยประการใด ๆ ซึ่งการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ ที่อยู่ หรือชื่อและที่ตั้งสำนักงานของตน

3) ไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานการสอบบัญชีมาให้ตน

4) ไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลอื่นใดในเมื่อบุคคลนั้นได้รับงาน เพราะการแนะนำจากตน หรือการจัดหางานของตนในฐานะที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของกิจการนั้น

5) ไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนโดยถือเอาอัตราสูงต่ำของยอดเงินหรือของมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนสอบบัญชีหรือมีส่วนร่วมในการสอบบัญชีเป็นเกณฑ์

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ

การศึกษาในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

1. ความหมายของความรู้ความสามารถ

ศศิวิมล ศรีเจริญจิตร์ (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ความสามารถ คือ การที่บุคคลคนหนึ่งมีทัศนคติ มีความคิดที่เป็นระบบ และความรู้ด้านเทคนิคของงานที่ทำ รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด

สภาวิชาชีพบัญชี (2561) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ความสามารถ หมายความว่า การใช้ความรู้ความสามารถความชำนาญในการปฏิบัติวิชาชีพบัญชีด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ ความเพียรพยายาม และความระมัดระวังรอบคอบเพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมั่นใจได้ว่ามีผลงานทางวิชาชีพที่อยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ หวังเจริญเดช (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คือ ความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านการบัญชี ที่สามารถตอบสนองต่อเทคนิคใหม่ ๆ ในด้านการรายงาน แบะนอกจากความรู้ด้านบัญชีแล้ว ซึ่งต้องประกอบไปด้วย ความรู้ในวิชาชีพ

ทักษะทางวิชาชีพ คุณค่าแห่งวิชาชีพ และจรรณยาบรรณ ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

มุจริน แก้วหย่อง (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คือ ทักษะในการเรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องหลักการ แนวคิดและการประยุกต์ในการจัดทำบัญชี

สรุปได้ว่าความรู้ความสามารถ คือ การเรียนรู้ และความเข้าใจในสาขางานที่ทำ ความรู้ด้านเทคนิค รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เพื่อพัฒนาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

2. ลักษณะของความรู้ความสามารถ

ลักษณะของความรู้ความสามารถ (ศศิวิมล ศรีเจริญจิตร์, 2548) ประกอบด้วย

2.1 ทัศนคติ (Attitudes) เช่น ทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น ๆ ในทางที่ดี รวมถึงทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

2.2 ลักษณะทางพฤติกรรม (Behavioral Skills) เช่น ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือให้คำปรึกษา อดทนและแก้ไขความขัดแย้งได้

2.3 ความคิดที่เป็นระบบและกว้างไกล (Broad Business Perspective) เช่น ความคิดในเชิงกลยุทธ์ และมีความสามารถในเชิงประยุกต์ที่สามารถวิเคราะห์และประเมินผลได้

2.4 ความรู้ในสาขาที่ทำ (Functional Knowledge) เช่น การประเมินความเสี่ยง การวางแผนนโยบาย ซึ่งความรู้ในสาขาที่ทำจะขึ้นอยู่กับวิชาชีพของแต่ละคน ซึ่งแต่ละคนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานของตนเป็นอย่างดี

2.5 ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) เช่น การมีความรู้หรือความสามารถในด้านการคิดและคำนวณทางคณิตศาสตร์ และมีความสามารถระดับสูงในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.6 ทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Intellectual Skills) เช่น ความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ การวิเคราะห์ และการประเมินผลได้ อีกทั้งยังสามารถระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ไม่คุ้นเคยได้

3. ประเภทของความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นถือว่ามีบทบาทอย่างมากในการสร้างคุณภาพการสอบบัญชี จากแนวคิดของคณะกรรมการควบคุมวิชาชีพการบัญชีและสอบบัญชี ได้แก่

3.1 ความรู้ความสามารถด้านการบัญชี

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์เศรษฐกิจปัจจุบันในรูปตัวเงิน รวมถึงการให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560)

“การบัญชี เป็นศิลปของการจดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินไว้ในรูปของเงินตรา จัดแยกหมวดหมู่ในรายการที่บันทึก สรุปผลและวิเคราะห์ความหมายของรายการที่ได้จดบันทึกไว้ โดยจัดทำในรูปของรายงานการเงิน” (เชาลีย์ หงส์ผาติโรจน์, 2547)

ความรู้ความสามารถทางการบัญชี (Accounting Capability) คือ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติจัดทำบัญชีและงบการเงินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามแม่บทการบัญชี มาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่ง ก.บช. มีมติให้ประกาศใช้แล้ว รวมถึงความรู้เกี่ยวกับการบริหารต้นทุนซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอบบัญชีในการประกอบวิชาชีพ

ก.บช. ทดสอบความรู้ความสามารถทางการบัญชี โดยครอบคลุมเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ในส่วนของการจัดทำบัญชีและงบการเงิน
- การเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามแม่บทการบัญชี
- ความรู้ในมาตรฐานการบัญชี ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
- การตีความมาตรฐานการบัญชี ซึ่ง ก.บช. มีมติให้ประกาศใช้แล้ว
- ความรู้เกี่ยวกับการบริหารต้นทุนซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอบบัญชีในการประกอบวิชาชีพ

3.2 ความรู้ความสามารถด้านการสอบบัญชี

ความรู้ความสามารถทางการสอบบัญชี (Auditing Capability) คือ ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี ข้อตกลงในการรับงาน และการวางแผนงานสอบบัญชี ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีสาระสำคัญ การควบคุมภายใน และความเสี่ยงที่เกิดจากการควบคุมกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี การเลือกตัวอย่างในงานสอบบัญชี หลักฐานการสอบบัญชี รวมทั้งวิธีการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีและวิธีการตรวจสอบในสาระสำคัญของรายการต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดี การเขียนรายงานต่องบการเงินเปรียบเทียบ และการบริการเกี่ยวเนื่องกันของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ก.บช. ทดสอบความรู้ความสามารถของการสอบบัญชี ในส่วนสาระสำคัญ โดยครอบคลุมเนื้อหาในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ เกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี
2. ข้อตกลงในการรับงาน
3. การทุจริตและข้อผิดพลาด
4. การวางแผนงานสอบบัญชี
5. ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีสาระสำคัญ
6. การควบคุมภายในและความเสี่ยงจากการควบคุม
7. กระดาษทำการของผู้สอบบัญชี
8. การเลือกตัวอย่างในงานสอบบัญชี
9. หลักฐานการสอบบัญชี
10. วิธีการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีและวิธีการตรวจสอบในสาระสำคัญของรายการต่าง ๆ
11. มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
12. การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี
13. การใช้บริการหรือผลงานของบุคคลอื่น
14. การเขียนรายงานการสอบบัญชี

ดังนั้นถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของผู้สอบบัญชีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างอิสระ เพื่อใช้งบการเงินจะได้ใช้งบการเงินนี้ได้อย่างมั่นใจ และถือว่าผู้ตรวจสอบภายนอกเป็นเพียงคนกลุ่มเดียวที่สามารถทำงานนี้ได้ เนื่องจากผู้ตรวจสอบภายนอกย่อมเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งคือได้รับอนุญาตให้ตรวจสอบงบการเงิน (แก้วตา อัมรินทร์, 2542)

3.3 ความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย

ความรู้ความสามารถทางกฎหมาย (Legal Capability) คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพในขอบเขตของกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (ซึ่งยกเลิกพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505) ประมวลกฎหมายแห่งแพ่งและพาณิชย์ (ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ประมวลรัษฎากร และ

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลการจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

ก.บช. ทดสอบความรู้ความสามารถทางกฎหมายของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

2. พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (ซึ่งยกเลิกพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505)

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท)

4. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

5. พระราชบัญญัติ บริษัทมหาชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

6. ประมวลรัษฎากร

7. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

3.4 ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจธรรมชาติ กฎเกณฑ์สิ่งต่าง ๆ และวิธีหาทางนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เทคโนโลยีจึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างไกล และเป็นสิ่งที่เราสามารถพบเห็นมาตลอด

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลนั้น ๆ ซึ่งแต่ละคนที่เกิดมามีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสามารถเรียนรู้สภาพแวดล้อมภายใต้สังคมความเป็นอยู่ในกฎเกณฑ์และวิชาการ อีกทั้งยังรวมถึงความรู้ที่เกิดจากข้อมูลข่าวสาวต่าง ๆ

เมื่อรวมคำว่าเทคโนโลยีกับสารสนเทศเข้าด้วยกัน จึงหมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการสารสนเทศ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ และการสร้างรายงาน

สรุปได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบปฏิบัติการ ระบบประมวลผล และการจัดเก็บสารสนเทศ สำหรับการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี (Information Technology) คือ ความรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในระบบสารสนเทศ การตรวจสอบสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้ใน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการประเมินประสิทธิผลของการควบคุมในระบบสารสนเทศ รวมถึงเทคนิคการตรวจสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี

ก.บช. ทดสอบความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยครอบคลุมเนื้อหาต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปในระบบสารสนเทศ
2. การตรวจสอบในสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์
3. การประเมินความเสี่ยง และการประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายในระบบสารสนเทศ
4. เทคนิคการตรวจสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี

4. การเพิ่มระดับความรู้ความสามารถการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องเป็นคนที่มีความคิดกว้างไกล อีกทั้งยังสามารถทำงานที่ต้องอาศัยความรู้และความสามารถเฉพาะด้านได้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีประสิทธิภาพจะต้องรู้จักเพิ่มระดับความสามารถการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และควรต้องมีองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากด้านบัญชีและการสอบบัญชีอีกด้วย (ศศิวิมล ศรีเจริญจิตร์, 2548)

ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรมีการเพิ่มระดับความสามารถการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยมีวิธีการ ดังนี้

4.1 กำหนดผลที่ต้องการได้จากงานที่ตนเองทำอย่างชัดเจน

4.2 มีองค์ความรู้ในด้านของความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ เพื่อแสดงถึงระดับความสามารถทำงานของตนเอง

4.3 มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.4 สามารถกำหนดงานที่สำคัญในหน้าที่หลักได้

4.5 รับรู้และรับทราบถึงความต้องการในบทบาทที่เฉพาะเจาะจง

4.6 มีการประเมินผลงานเสมอ

4.7 มีความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

4.8 มีการประเมินอย่างเหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงกรอบการตรวจสอบให้ชัดเจนทั้งของผู้ตรวจสอบ และผู้ได้รับการตรวจสอบ

สรุปได้ว่าความรู้ความสามารถ หมายถึง การเรียนรู้ และความเข้าใจในสาขางานที่ทำ ความรู้ด้านเทคนิค รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

เพื่อพัฒนาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบัญชี 2) ด้านการสอบบัญชี 3) ด้านกฎหมาย และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี

การศึกษาในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

1. ความหมายของหลักฐานการสอบบัญชี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้ความหมายหลักฐานการสอบบัญชีไว้ดังนี้

จันทนา สาขากร (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อเท็จจริง ๆ ที่ผู้ตรวจสอบได้รวบรวมขึ้นจากการปฏิบัติงานเพื่อพิสูจน์ หรือยืนยันข้อมูลต่าง ๆ จนสามารถนำมาสรุปผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะในรายงานการตรวจสอบได้

นนทพล นิ่มสมบุญ (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อมูลซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับ รวมถึงนำมาใช้สรุปเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน และยังได้จำแนกแหล่งที่มาของหลักฐานการสอบบัญชีไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชีประกอบด้วยเอกสารเบื้องต้น รวมถึงบันทึกทางการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน และข้อมูลประกอบจากแหล่งภายนอก

อุษณา ภัทรมนตรี (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อเท็จจริง ๆ หรือเป็นสิ่งที่ผู้ตรวจสอบได้พบและรวบรวมขึ้นมาใช้ในงานตรวจสอบ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจ เพื่อใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนความเห็นเกี่ยวกับข้อสรุปหรือข้อตรวจพบของตน

สมพงษ์ พรอุปถัมภ์ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อมูลซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับและใช้สรุปเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย เอกสารเบื้องต้น บันทึกทางการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน และข้อมูลประกอบต่าง ๆ จากแหล่งภายนอก

พะยอม สิงห์เสน่ห์ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ผู้สอบบัญชีต้องรวบรวมขึ้น เพื่อให้สามารถแสดงความเห็นว่างบการเงินของกิจการที่ตรวจสอบนั้นถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่ มากน้อยเพียงใด หลักฐานในการสอบบัญชีนี้รวม

รายการต่าง ๆ ที่ปรากฏในสมุดบัญชี ใบสำคัญและเอกสารต่าง ๆ ที่จะประกอบรายการบัญชี ตลอดจนข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายการบัญชี ไม่ว่าจะได้จากกภายในกิจการนั้นเอง หรือได้มาจากบุคคลภายนอก ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่สามารถทำให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นเกี่ยวกับงบการเงินที่ทำการตรวจสอบแล้ว จัดว่าเป็นหลักฐานการสอบบัญชีทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง เอกสาร ข้อมูล หรือข้อเท็จจริง ๆ ที่ผู้สอบบัญชีได้จากการใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการรวบรวมขึ้นในระหว่างทำการตรวจสอบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบที่สำคัญในการพิสูจน์ว่าสิ่งที่ได้ตรวจพบนั้นมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

2. ประเภทของหลักฐานการสอบบัญชี

2.1 หลักฐานการสอบบัญชีประกอบด้วยหลักฐานทางการบัญชี และหลักฐานประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 หลักฐานทางการบัญชี ได้แก่ บันทึกทางการบัญชี และสมุดบัญชี เช่น สมุดรายวัน บัญชีแยกประเภททั่วไป ทะเบียนคุมสินทรัพย์ งบกระทบยอดเงินฝากธนาคาร และเอกสารประกอบรายการบัญชี เช่น ใบสำคัญจ่าย ใบสำคัญรายวันทั่วไป เอกสารประกอบการจ่ายเงิน ใบกำกับสินค้า ใบเสร็จรับเงิน บัตรลงเวลาทำงาน ใบสั่งซื้อ เป็นต้น

2.1.2 หลักฐานประกอบต่าง ๆ ได้แก่ หลักฐานจากการสอบถามผู้บริหาร และพนักงานของกิจการ คำยืนยันจากบุคคลภายนอก เช่น หนังสือขอคำยืนยันยอดจากลูกหนี้การค้า หนังสือสอบถามทนายความ สัญญาต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุม สัญญาเงินกู้ สัญญาเช่า หลักฐานการตรวจนับทรัพย์สิน และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ เป็นต้น

2.2 ประเภทของหลักฐานการสอบบัญชีจำแนกตามผู้จัดทำ

หลักฐานการสอบบัญชี อาจจำแนกตามกลุ่มผู้จัดทำได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (นนทพล นิ่มสมบุญ, 2548)

2.2.1 หลักฐานการสอบบัญชีที่ลูกค้าจัดทำให้

หลักฐานการสอบบัญชีมีหลักฐานหลายอย่างที่ผู้สอบบัญชีทำความตกลงให้ผู้บริหารหรือกิจการเป็นผู้จัดทำให้ เช่น หนังสือรับรองของผู้บริหาร รายละเอียดของบัญชีย่อย เป็นต้น หลักฐานการสอบบัญชีที่กิจการจัดทำให้นี้ตามแนวพิจารณาความน่าเชื่อถือที่ให้ไว้ข้างต้น ความเชื่อถือได้มีไม่สูงนัก ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องรวบรวมหลักฐานอื่นที่มีความน่าเชื่อถือสูงกว่าเพื่อนำมาช่วยให้ผู้สอบบัญชีเพิ่มความเชื่อมั่นในความถูกต้องเชื่อถือได้ ของหลักฐานที่ลูกค้าจัดทำให้ผู้สอบบัญชีนั้น

- ผู้สอบบัญชีควรได้มา ซึ่งหลักฐานที่แสดงว่าผู้บริหารรับทราบเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความถูกต้องครบถ้วนของงบการเงิน ซึ่งได้จัดทำขึ้นตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินและได้อนุมัติงบการเงินแล้ว วัตถุประสงค์ในข้อนี้เพื่อให้ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับงบการเงินมากขึ้น เพราะเป็นการเตือนผู้บริหารให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบข้อกำหนดของกฎหมาย

- ผู้สอบบัญชีควรได้มา ซึ่งหนังสือรับรองของผู้บริหารเกี่ยวกับเรื่องที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินเมื่อไม่มีหลักฐานการสอบบัญชีอื่นที่เพียงพอเหมาะสม วัตถุประสงค์ในข้อนี้เท่ากับเตือนให้ผู้สอบบัญชีว่า มีเรื่องผู้บริหาร อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 580 แฝงเป็นนัยไว้ด้วยว่า หนังสือรับรองของผู้บริหารมีความน่าเชื่อถือต่ำ แม้ได้รับหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐานแล้วก็จริงแต่ผู้สอบบัญชีต้องรวบรวมหลักฐานอื่นเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้พิสูจน์ความถูกต้องของเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้บริหารให้การรับรองด้วยเสมอ

2.2.2 หลักฐานการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีต้องจัดทำเอง

หลักฐานการสอบบัญชีส่วนใหญ่ ผู้สอบบัญชีเป็นผู้รวบรวมหรือจัดหาเอง ผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานการสอบบัญชีนั่น จะสามารถใช้วิจารณญาณเลือกใช้วิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี โดยมุ่งเน้นที่จะรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพซึ่งหมายถึงมีความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ และให้มีค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานน้อยที่สุดเท่าที่จะไม่กระทบคุณภาพของหลักฐานที่สามารถรวบรวมได้

2.2.3 หลักฐานการสอบบัญชีซึ่งเป็นผลงานของผู้สอบบัญชีอื่น

การใช้ผลงานของผู้สอบบัญชีอื่นเป็นหลักการสอบบัญชี เกิดขึ้นได้ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินของบริษัทใหญ่ซึ่งต้องแสดงความเห็นต่อความถูกต้องของงบการเงินรวม โดยที่มิได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วม งบการเงินของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่น หรือผู้สอบบัญชีของบริษัทใหญ่ตรวจสอบงบการเงินของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมด้วยเพียงแต่บางบริษัท ส่วนงบการเงินของบริษัทย่อยหรือบริษัทร่วมส่วนที่เหลือตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่น การที่ผู้สอบบัญชีต้องมอบหมายให้ผู้สอบบัญชีอื่นปฏิบัติงานบางส่วนให้ อาจเกิดขึ้นในกรณีที่กิจการหรือลูกค้าของผู้สอบบัญชีมีการดำเนินงานในสาขาจำนวนมากตั้งอยู่ในหลายท้องที่ หรือในส่วนภูมิภาค หรือแม้แต่ในหลายประเทศ ซึ่งผู้สอบบัญชีพิจารณาเห็นว่าการมอบหมายให้ผู้สอบบัญชีอื่นตรวจสอบสาขาบางสาขาของลูกค้าเป็นการง่ายกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า รวมถึงน่าจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย ก็จะมอบหมายงานบางส่วนนั้นให้ผู้สอบบัญชีอื่นปฏิบัติ

3. การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักฐานการสอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมจากการตรวจสอบ เพื่อให้สามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้ว่า งบการเงินได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการรายงานทางการเงินหรือไม่

ความเพียงพอ (Sufficiency) ของหลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ปริมาณของหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ

ความเหมาะสม (Competency) ของหลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง คุณภาพ ความเชื่อถือได้ และความถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงของหลักฐาน

ผู้สอบบัญชีได้ใช้ดุลพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในการกำหนดวิธีการตรวจสอบช่วงเวลาที่ตรวจสอบและปริมาณหลักฐานการสอบบัญชี เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ และการจัดประเภทของรายการบัญชีโดยปกติ ผู้สอบบัญชีตัดสินใจเกี่ยวกับการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี

4. วิธีการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีได้หลักฐานการสอบบัญชีมาจากการใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหลายวิธี ดังต่อไปนี้

4.1 การตรวจ ในทางการสอบบัญชี หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีได้มีการวินิจฉัยความถูกต้องของสิ่งที่นำมาตรวจนั้น โดยพิจารณาจากข้อมูลในทุก ๆ ด้านที่ปรากฏแก่สายตาของผู้สอบบัญชีการตรวจประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

4.1.1 การตรวจบันทึกทางการบัญชี

4.1.2 การตรวจเอกสาร

การตรวจบันทึกทางการบัญชีและเอกสาร เป็นวิธีการตรวจสอบสมุดบัญชีทั้งขั้นต้นและขั้นปลาย ตลอดจนเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบรายการบัญชี หรือตรวจสอบหาหลักฐานทางด้านระบบการควบคุมภายใน เช่น การตรวจสอบลายเซ็นของผู้มีอำนาจลงนามบนใบสำคัญจ่ายเพื่อดูหลักฐานการอนุมัติ การตรวจสอบบันทึกทางการบัญชีและเอกสารประกอบรายการบัญชีให้หลักฐานการสอบบัญชีที่มีค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีอื่น ๆ และเป็นหลักฐานที่มีอยู่ซึ่งสามารถรวบรวมได้ไม่ยากนัก

4.1.3 การตรวจสินทรัพย์ที่มีตัวตน

การตรวจสอบสินทรัพย์ที่มีตัวตน หรือการตรวจนับสินทรัพย์ทางกายภาพให้หลักฐานเกี่ยวกับความมีอยู่จริง เช่น ตรวจนับเงินสด สินทรัพย์ถาวร สินค้าคงเหลือ เป็นต้น การตรวจสินทรัพย์ที่มีตัวตนเป็นวิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่น่าเชื่อถือ มี

ประโยชน์ ซึ่งนอกจากเป็นการตรวจสอบปริมาณของสินทรัพย์แล้วยังให้หลักฐานเกี่ยวกับสภาพของสินทรัพย์ได้ดีอีกด้วย

4.2 การสังเกตการณ์

การสังเกตการณ์ ประกอบด้วย การเฝ้าดูขั้นตอน หรือวิธีการปฏิบัติงานโดยบุคคลอื่น เช่น การสังเกตการณ์การตรวจนับสินค้าคงเหลือ การสังเกตการณ์การปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายใน เป็นต้น การสังเกตการณ์ให้ประโยชน์ในการเฝ้าดูขั้นตอนของการปฏิบัติงานใด ๆ ซึ่งโดยธรรมชาติของงานนั้น ๆ จะไม่ทิ้งร่องรอยไว้ให้ตรวจสอบในภายหลังได้ ทำให้มีความจำเป็นต้องเห็นขั้นตอนการทำงานขณะที่มีการปฏิบัติงานนั้นจริงเท่านั้น

4.3 การสอบถาม

การสอบถาม ประกอบด้วย การหาข้อมูลจากบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องที่ต้องการทราบทั้งบุคคลภายในและภายนอกกิจการ การสอบถามทำได้หลากหลายวิธี ตั้งแต่การสอบถามบุคคลภายนอกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร จนถึงการสอบถามบุคคลภายในกิจการด้วยวาจาแบบไม่เป็นทางการ คำตอบที่ได้รับ ย่อมทำให้ผู้สอบบัญชีทราบถึงข้อมูลซึ่งอาจไม่เคยมีมาก่อน หรือไม่เคยได้รับทราบมาก่อน ซึ่งใช้เป็นหลักฐานการสอบบัญชีเพิ่มเติมได้อีกอย่างหนึ่งนั่นเอง

4.4 การขอคำยืนยัน

การขอคำยืนยัน ประกอบด้วย คำตอบข้อสอบถาม เพิ่มยืนยันข้อมูลที่มีอยู่ในบันทึกทางการบัญชี ตัวอย่างเช่น ผู้สอบบัญชีขอคำยืนยันยอดเจ้าหนี้ลูกหนี้ โดยการติดต่อเจ้าหนี้ลูกหนี้ให้ตอบโดยตรงไปยังผู้สอบบัญชี แต่ต้องได้รับอนุญาตจากลูกค้าก่อน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าของลูกค้า

4.5 การคำนวณ

การคำนวณ หมายถึง การคำนวณที่ทำโดยผู้สอบบัญชี หรือโดยผู้ช่วยของผู้สอบบัญชีอย่างเป็นอิสระการคำนวณประกอบด้วย การตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขในเชิงคำนวณในเอกสารเบื้องต้น การตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขบันทึกทางการบัญชี ข้อพึงระวังในการใช้วิธีการคำนวณเพื่อรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี คือ ต้องมั่นใจว่าข้อมูลดิบที่นำมาใช้ในการคำนวณต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

4.6 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ประกอบด้วย การวิเคราะห์แนวโน้มที่สำคัญ การวิเคราะห์อัตราส่วน รวมทั้งการตรวจสอบผลของการเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น หรือคาดเคลื่อนไปจากจำนวนที่คาดการณ์ไว้

ข้อพึงระมัดระวังในการใช้วิธีการรวบรวมหลักฐานด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบมุ่งให้ผู้สอบบัญชีได้หลักฐานเบื้องต้นว่า มีข้อมูลไม่สัมพันธ์กัน มีสิ่งปกติที่น่าสังเกตใดบ้าง ผู้สอบบัญชีไม่สามารถที่จะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยไม่ทำอะไรอย่างอื่นต่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นเพียงวิธีที่ไม่ใช่ผลลัพธ์ ผู้สอบบัญชีต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นใดเพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่า ข้อมูลไม่สัมพันธ์กัน หรือผิดปกติ หรือน่าสังเกตนั้นตามความเป็นจริงแล้วมีผลกระทบต่องบการเงินอย่างไรหรือไม่

5. คุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชี

คุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีควรหาข้อมูลหรือหลักฐานที่มีคุณลักษณะดังนี้ (จันทนา สาขากร, 2551)

5.1 ความเพียงพอ (Sufficiency)

ความเพียงพอ หมายถึง ข้อมูลที่รวบรวมได้และจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ตรวจสอบทุกคนสรุปความเห็นได้อย่างเดียวกัน สำหรับการพิจารณาว่าจำนวนเพียงพอหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นเป็นหลักฐานทางตรงหรือทางอ้อม ในกรณีที่เป็นหลักฐานทางตรงซึ่งได้แก่หลักฐานที่ยืนยันชัดเจนแน่นอน ทำให้ทุกคนไม่มีข้อสงสัยได้ มีหลักฐานเพียงชิ้นเดียวก็เพียงพอ เช่น ชื่อในโฉนดที่ดีเป็นหลักฐานทางตรงของผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินไม่ต้องหาหลักฐานอื่นเพิ่มเติม แต่ในกรณีที่หาหลักฐานทางตรงไม่ได้ ต้องใช้หลักฐานทางอ้อม ซึ่งได้แก่หลักฐานแวดล้อมที่มาเสริมความมั่นใจและความน่าจะเป็น หลักฐานทางอ้อมอาจจะต้องมีจำนวนมากหรือหลายประเภทจึงจะทำให้คนส่วนใหญ่สรุปความเห็นได้ในทำนองเดียวกัน

5.2 ความเชื่อถือได้ (Reliability)

ความเชื่อถือได้ หมายถึง ข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ โดยใช้เทคนิควิธีการตรวจสอบที่ดีที่สุด ซึ่งแนวทางต่อไปนี้อาจช่วยในการพิจารณาแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

5.2.1 ข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากแหล่งที่เป็นอิสระ หรือแหล่งภายนอกน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากแหล่งภายในหน่วยรับตรวจ

5.2.2 ข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากระบบภายใต้การควบคุมภายในที่ดีมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือได้มากกว่าข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากระบบภายใต้การควบคุมภายในที่มีจุดอ่อนหรือไม่มีประสิทธิภาพ

5.2.3 ข้อมูลหลักฐานที่ผู้ตรวจสอบได้มาโดยตรงจากการตรวจนับจริง การสังเกตการณ์ การคำนวณ และวิธีการตรวจอื่นได้โดยตัวผู้ตรวจสอบเอง ทำให้มีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลหลักฐานที่ได้มาจากการปฏิบัติงานของผู้อื่น

5.2.4 ต้นฉบับของข้อมูลหลักฐานน่าเชื่อถือมากกว่า ฉบับร่าง หรือภาพถ่ายสำเนา

5.2.5 ข้อมูลจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบวิชาชีพ มีความน่าเชื่อถือกว่าความเห็นของบุคคลธรรมดา เพราะความรู้ ประสบการณ์และจริยธรรมที่ผู้เชี่ยวชาญต้องปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพ ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่ควรหลีกเลี่ยง คือ การยึดถือข้อมูลที่บันทึกไว้ในกระดาษทำการเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ โดยไม่สามารถระบุได้ว่าข้อมูลนั้นได้มาจากแหล่งใดหรือได้มาจากความทรงจำ

5.3 ความเกี่ยวพันกัน (Relevance)

ความเกี่ยวพันกัน หมายถึง ข้อมูลหรือหลักฐานที่มีความเกี่ยวพัน ช่วยยืนยันสนับสนุนสิ่งที่ตรวจพบ หรือสนับสนุนข้อเสนอแนะในการตรวจสอบโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ หลักฐานที่มีความเกี่ยวพันได้มาจากวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การตรวจสอบ หลักฐานที่ได้มาเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่งไม่อาจทดแทนหลักฐานที่ได้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นได้ หลักฐานที่ไม่มีความเกี่ยวกันย่อมไม่มีประโยชน์ต่อการตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบจึงควรใช้วิธีการตรวจสอบที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี เช่น

1) ต้นฉบับใบสั่งซื้อ (ที่ผ่านการอนุมัติและจัดทำอย่างเหมาะสม) เป็นการพิสูจน์ว่ามีการสั่งซื้อจริงแต่ไม่เกี่ยวพันกับการสามารถพิสูจน์ว่าได้รับของอย่างครบถ้วน

2) ใบรับของ สามารถพิสูจน์ปริมาณของที่ตรวจรับ แต่ไม่เกี่ยวกับการพิสูจน์ว่าของที่รับนั้นถูกต้องกับคุณสมบัติที่กำหนดในใบสั่งซื้อหรือไม่

3) การตรวจนับสินทรัพย์ สามารถพิสูจน์ความมีอยู่จริงของสินทรัพย์แต่ไม่เกี่ยวพันกับการพิสูจน์ความมีกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์

5.4. ความมีประโยชน์ (Usefulness)

ความมีประโยชน์ หมายถึง หลักฐานที่ช่วยในการควบคุมและตัดสินใจของผู้บริหารให้กิจการประสบความสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ความมีประโยชน์ของหลักฐานอาจพิจารณาได้จากหลายคุณสมบัติ เช่น

1) ความทันเวลาในการนำมาใช้ประโยชน์

2) ความมีสาระสำคัญในการสรุปแสดงความเห็นหรือการตัดสินใจ

3) แหล่งที่มาของหลักฐาน

ซึ่งหากพิจารณาหลักฐานตามคุณลักษณะ สามารถแบ่งกลุ่มของหลักฐานได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2545)

1. หลักฐานที่พิจารณาจากแหล่งที่มาให้พิจารณาหลักฐานว่า ผู้ใดเป็นผู้จัดทำ ผู้ใดเป็นผู้ใช้ และผู้ใดสามารถที่จะเข้าถึงหลักฐานได้บ้าง และให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือกับหลักฐานที่

หน่วยงานภายนอก จัดทำมากกว่าหลักฐานที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเอง โดยลำดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานจากมากไปน้อย ดังนี้

1.1 หลักฐานจากภายนอก เช่น รายงานของธนาคาร หนังสือยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร เป็นหลักฐานแสดงฐานะของเงินฝากธนาคารของหน่วยงานที่สถาบันการเงินซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอกเป็นผู้จัดทำ จึงมีความน่าเชื่อถือสูง และเป็นที่ยอมรับทั่วไป

1.2 หลักฐานภายนอกที่ผ่านกระบวนการภายใน เช่น ใบเสร็จรับเงินของร้านค้าที่ผ่านกระบวนการตรวจจ่ายภายในหน่วยงานแล้ว มีความน่าเชื่อถือมากกว่าใบสำคัญรับเงินของใบเสร็จรับเงินด้วยกันที่ยังไม่ผ่านกระบวนการตรวจจ่ายภายในหน่วยงาน

1.3 หลักฐานภายในที่ให้แก่บุคคลภายนอก เช่น เช็คที่ฝ่ายการเงินสั่งจ่ายเมื่อผู้รับเช็คนำไปขึ้นเงิน ธนาคารจะทำการตรวจสอบรายละเอียดลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย และจำนวนเงินในบัญชีก่อนตัดจ่ายเงินจากบัญชีของหน่วยงาน หลักฐานประเภทนี้มีความน่าเชื่อถือมากกว่าหลักฐานภายในเนื่องจากสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้

1.4 หลักฐานภายในที่หน่วยจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการควบคุมการทำงาน เช่น ใบสั่งจ่ายบัญชีลงเวลาราชการ ถือเป็นหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าหลักฐานประเภทอื่น เนื่องจากเป็นหลักฐานที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเอง และใช้ภายในหน่วยงานเท่านั้น

2. หลักฐานที่พิจารณาจากวิธีการหรือกระบวนการตรวจสอบ

2.2 การสัมภาษณ์ การจดบันทึกผลของการสัมภาษณ์เป็นหลักฐานของการสัมภาษณ์ของผู้ตรวจสอบ

2.3 การทดสอบ เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลหลักฐาน สำหรับข้อมูลบางประเภท เช่น ข้อมูลทางบัญชี เป็นต้น ผู้ตรวจสอบจะสามารถนำมาใช้ก็ต่อเมื่อข้อมูลหลักฐานนั้นผ่านการทดสอบแล้ว

2.4 การสุ่มตัวอย่าง ผู้ตรวจสอบจะทำการสรุปผลจากหลักฐานที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งความน่าเชื่อถือขึ้นกับขนาดของตัวอย่างและวิธีการสุ่ม หากเป็นการสุ่มตามหลักวิธีทางสถิติหรือหลักวิชาการที่ยอมรับทั่วไปข้อมูลของงานตรวจสอบเพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากร แต่ทั้งนี้การสุ่มนั้นต้องสามารถทำให้ผู้ตรวจสอบมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบได้

2.5 การยืนยันยอด เป็นหลักฐานที่ได้รับจากการยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรโดยผู้ตรวจสอบได้รับโดยตรง เช่น การยืนยันยอดหนี้กับเจ้าหนี้ การยืนยันยอดลูกหนี้เงินยืม/การยืนยันยอดเงินฝากของสถานศึกษาในสังกัด เป็นต้น

6. องค์ประกอบความเพียงพอและเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชี

หลักฐานการสอบบัญชีมีลักษณะที่ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลในการพิจารณาความเชื่อถือได้ เพื่อหาข้อสรุปในการสนับสนุนสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวกับงบการเงิน ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาความเพียงพอเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชีในเรื่องต่อไปนี้

6.1 ความเพียงพอของหลักฐานการสอบบัญชี

ความเพียงพอ หมายถึง ปริมาณหลักฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดจากขนาดของตัวอย่างที่เลือกขึ้นมาตรวจสอบปัจจัยที่ใช้กำหนดของตัวอย่าง เช่น

1) การประเมินของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความเสี่ยงสืบเนื่องรวมถึงความเสี่ยงจากการควบคุม

2) ความเชื่อมั่นของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชี รวมถึงระบบการควบคุมภายใน

3) ข้อผิดพลาดที่ผู้สอบบัญชีสามารถยอมรับได้

4) ข้อผิดพลาดที่คาดว่าจะตรวจพบ

5) ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้ตรวจสอบบัญชีต้องการ

6) จำนวนหน่วยตัวอย่างในประชากร

7) การจัดกลุ่มประชากร

6.2 ความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชี

ความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง คุณภาพหลักฐานการสอบบัญชีและความเกี่ยวพันของหลักฐานการสอบบัญชีกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ ความเชื่อถือได้ของหลักฐานการสอบบัญชีนั้น ความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชีจะสามารถช่วยให้ผู้สอบบัญชีหาข้อสรุปเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินได้ง่ายขึ้นจากการตรวจสอบ การใช้วิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ตรวจประเด็นช่วยให้ผู้สอบบัญชีได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่มีความเหมาะสมสำหรับการตรวจสอบสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับไว้ในเรื่องความมีอยู่จริง และเกิดขึ้นจริงของลูกหนี้แต่ไม่ได้ให้หลักฐานที่เหมาะสมสำหรับการตรวจสอบความครบถ้วนของบัญชีลูกหนี้ เป็นต้น

ความเหมาะสมของหลักฐานการสอบบัญชีอาจพิจารณาได้จากลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชี

1) ความเกี่ยวพันของหลักฐานการสอบบัญชี

2) แหล่งที่มาของหลักฐานการสอบบัญชี

3) เวลาที่ทำการตรวจสอบ

7. ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลหลักฐาน

7.1 ต้องมีการวางแผนการตรวจสอบเพื่อให้ได้หลักฐานที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการตรวจสอบที่ดีที่สุด

7.2 ต้องพิจารณาความจำเป็น รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการรวบรวมหลักฐานนั้น โดยปกติแล้วข้อมูลหลักฐานในการตรวจสอบควรได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหลักฐานทั้งหมด เพราะข้อจำกัดทางด้านเวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้นผู้ตรวจสอบจะต้องมีความรู้ทักษะในการสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผลการทดสอบใกล้เคียงกับสภาพจริงทั้งหมด

7.3 ต้องรวบรวมข้อมูลหลักฐานไว้เป็นเอกสารเพื่อใช้อ้างอิงได้อย่างสมบูรณ์ และข้อมูลหลักฐานที่ควรรวบรวม คือ ข้อมูลหลักฐานที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อถือได้มีประโยชน์ต่อการสรุปความเห็น หรือสามารถเพิ่มคุณค่าให้กับงานตรวจสอบ

7.4 หากเรื่องที่ตรวจสอบประกอบด้วยข้อมูลหลักฐานสนับสนุนและโต้แย้งผู้ตรวจสอบต้องมั่นใจว่าได้เก็บข้อมูลหลักฐานหรือฟังความคิดเห็นของทั้ง 2 ด้านอย่างครบถ้วน และวิเคราะห์ด้วยความระมัดระวังรอบคอบก่อนนำมาสรุปความคิดเห็นของงานในขั้นสุดท้าย

7.5 หลักฐานใดที่ผ่านการพิสูจน์รับรองมาแล้วจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบวิชาชีพไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ซ้ำอีกก็ได้

7.6 ข้อเท็จจริงหรือข้อสรุปในรายงานต้องมีหลักฐานสนับสนุนที่เชื่อถือได้และเพียงพอโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องที่ตรวจพบ

8. การรวบรวมหลักฐาน

หลักฐานในการสอบบัญชีแบ่งออกได้เป็นหลักฐานประเภทข้อมูลทางการบัญชี และหลักฐานประกอบข้อมูลทางบัญชี หลักฐานข้อมูลทางบัญชีซึ่งจัดหามาได้จากสมุดบัญชีและบันทึกต่าง ๆ ภายในกิจการ ส่วนหลักฐานที่เป็นข้อมูลประกอบซึ่งอาจจัดหาได้โดยวิธีการทดสอบในสาระสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยการทดสอบรายการบัญชี ยอดคงเหลือ และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (พะยอม สิงห์เสน่ห์, 2544)

8.1 การทดสอบรายการบัญชีและยอดคงเหลือ หมายถึง วิธีการที่มีส่วนช่วยให้ทราบถึงความถูกต้องของรายการที่ได้บันทึกบัญชีไว้ รวมถึงยอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ และทราบถึงการทุจริต ข้อผิดพลาดโดยอาจมีอยู่เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบอินวอยซ์ และใบรับของสำหรับสินค้าที่ซื้อกับรายการในสมุดรายวันซื้อและบัญชีแยกประเภทเป็นการทดสอบรายการบัญชีเพื่อให้ทราบว่ามีการผิดพลาดในจำนวนเงินและการผ่านรายการบัญชีหรือไม่ และการขอคำรับรองการยืนยันยอดลูกหนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้พิสูจน์ความถูกต้องของยอดลูกหนี้

8.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ หมายถึง การศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลที่สัมพันธ์กันซึ่งจะช่วยชี้ว่าจำเป็นต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นเพิ่มเติมหรืออาจลดขอบเขตการตรวจสอบด้วยวิธีการ

ตรวจสอบอื่นลงได้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้อาจใช้ในช่วงวางแผนการตรวจสอบหรือระหว่างการตรวจสอบ หรือเมื่อการตรวจสอบใกล้จะเสร็จ

วิธีการตรวจสอบที่อาจใช้เทคนิคนี้ ได้แก่

1) เปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของปีปัจจุบันกับปีก่อน

2) เปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของปีปัจจุบันกับประมาณการ

3) ศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการเงินกับเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้จากประสบการณ์

4) เปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินกับกิจการอื่นที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน ข้อพิจารณาในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ดังต่อไปนี้

- ลักษณะของกิจการ ถ้ากิจการที่ตรวจสอบประกอบธุรกิจหลายประเภทควรแยกวิเคราะห์แต่ละประเภทของกิจการ
- ขอบเขตการตรวจสอบ ถ้าเป็นการตรวจสอบเฉพาะด้าน การวิเคราะห์ย่อมจำกัดเพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับด้านที่ตรวจสอบ
- ข้อมูลทางการเงินที่อาจหามาได้
- ข้อมูลอื่นที่อาจหามาได้
- ความเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น
- ข้อมูลทางการเงินของกิจการอื่นที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันอันอาจหามาได้และพึงเปรียบเทียบกันได้

สรุปได้ว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Good Audit Evidence Characteristics) หมายถึง เอกสาร ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงๆ และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีที่สามารถนำมาซึ่งการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงบการเงิน ที่ผู้สอบบัญชีได้จากการใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการรวบรวมขึ้นในระหว่างทำการตรวจสอบ หลักฐานการสอบบัญชีจะมีลักษณะที่เพียงพอและเหมาะสม มีความน่าเชื่อถือในการสอบบัญชี ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ และต้องมีประโยชน์ต่อการรับรองและยืนยันบัญชี หลักฐานที่ได้มานั้นสามารถสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีได้อย่างสมเหตุสมผล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเพียงพอ 2) ด้านความเชื่อถือได้ 3) ด้านความเกี่ยวพัน และ 4) ด้านความมีประโยชน์

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน

การศึกษาในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

คำนิยามของการบริหารงาน

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงาน หมายถึง ระบบที่ประกอบด้วยกระบวนการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งวัตถุดิบและคน มาดำเนินการจำแนกเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บุญทัน ดอกไธสง (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงาน หมายถึง การจัดการระบบทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพได้มากที่สุด เพื่อให้สามารถตอบสนองถึงความต้องการของบุคคล องค์การภายในและนอกประเทศ เพื่อจัดการถึงผลกำไรของทุกฝ่ายในองค์กร

สมพงศ์ เกษมสิน (2521) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงาน หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ ในการนำเอาทรัพยากรมาบริหาร(Administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุ และสิ่งของมาประกอบกับกระบวนการบริหาร (Process of Administration)

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงาน หมายถึง กิจกรรมอื่น ๆ ที่บุคคลมากกว่าสองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินด้วยกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆอย่าง ที่บุคคลมากกว่าสองคนร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการจัดการอย่างมีระบบและสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าตลอดจนมีเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานว่า หมายถึง การบริหารงานในระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายเป้าหมายที่สำคัญและการกำหนดแผนงานของผู้บริหารระดับสูงที่ใช้เป็นค่านิยมในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการอื่น และคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึง ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตวณะบุตร (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้ร่วมมือกันทำและดำเนินงาน ให้งานนั้น ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

จากความหมายของการบริหารงานข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงาน หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามอย่างมีกระบวนการขั้นตอน เพื่อให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ประวัติแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงาน

การที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะสามารถดำเนินงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์ จะต้องอาศัยผู้บริหารเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนการติดต่อประสานงาน เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด การที่องค์กรจะเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้นั้น หรือมีประสิทธิผลเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่ในบริหารจัดการภายในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งแนวความคิดในด้านการบริหารงานนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากในช่วงการปฏิวัติ

อุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษระหว่างศตวรรษที่ 18 ถึง 19 ได้มีการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1.1 แนวความคิดด้านการบริหารงานในสมัยแรก (Empirical Management) แนวความคิดนี้มีการริเริ่มในช่วงแรก คือ ช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม (ค.ศ.1880) ที่มุ่งเน้นถึงผลประโยชน์และผลกำไรของนายทุนเป็นสำคัญ ส่วนผลประโยชน์ของผู้ร่วมงาน หรือค่าแรงที่ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรลักษณะของการบริหารสมัยแรก มีดังนี้

1.1.1 การนำเอาระบบโรงงาน (Factory System) มาใช้เพื่อทวีผลผลิตให้มากขึ้น

1.1.2 ฝึกอบรมช่างฝีมือที่มีฝีมือแตกต่างกัน ด้วยการฝึกงานที่ทำประจำ (One-the-job-training)

1.1.3 มีการวางกฎเกณฑ์แบบง่าย ๆ และเพิ่มความสะดวกในการทำงานให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นตาม

1.1.4 การบริหารงานด้านต่าง ๆ แบบไม่ชัดเจนเป็นวิธีการลองผิดลองถูกโดยอาศัยประสบการณ์กับสัญชาตญาณเข้าช่วย

1.1.5 ขาดความรับผิดของในการจัดการด้านคนและงานที่ปฏิบัติ

1.1.6 ไม่มีมาตรฐานและประสิทธิภาพของงานที่ปฏิบัติอยู่ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่บริหารจัดการทรัพยากร

1.2 หลักแนวความคิดการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) เริ่มขึ้นเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 โดยมีชื่อเรียกว่า “การปฏิรูปการบริหารขนานใหญ่” ที่มุ่งเน้นในวิธีการบริหารที่ดี ควรต้องมีระบบที่ดี โดยมีการศึกษาจากเหตุและผล (Cause and Effect) แล้วสรุปออกมาเป็นกฎเกณฑ์ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยยึดในหลักของผลผลิตเป็นสำคัญ โดยมีลักษณะการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1.2.1 ระบบโรงงานมีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่กันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด

1.2.2 ประสิทธิภาพของงานจะขึ้นอยู่กับระบบและเทคนิคในการบริหารงาน

1.2.3 มีการคิดค้นวิธีการบริหารสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารมากขึ้น เช่น

1) มีการพัฒนาหลักการทำงานให้ดีขึ้น

2) กำหนดมาตรฐานในการทำงาน (Standard of Work)

3) กำหนดเครื่องมือในการควบคุมงาน (Control of Work)

1.3 แนวคิดการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ของนักบริหารที่น่าสนใจ

1.3.1 Taylor คือบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์” (Father of Scientific Management) หลักการในการบริหารตามแนวคิดของ Taylor มีความสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) พัฒนาระบบของการทำงานให้เป็นแบบวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One best way) มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

2) เลือกคนงานโดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ วิธีที่ใช้ในการคัดเลือก คือ ใช้แบบฝึกหัด และมีการสอน พัฒนาคนงานให้มีคุณสมบัติตรงตามที่ปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นไว้

3) มีการอบรมวิธีการทำงานแบบวิทยาศาสตร์ให้แก่คนงาน โดยให้การศึกษาให้ความร่วมมือกับคนงานอย่างจริงใจ เพราะในอดีตเคยมีคนงานจะทำงานของตนและแสวงหาประสบการณ์จนกว่าจะพบวิธีที่ดีที่สุดของตนเอง

4) จัดให้มีการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ ด้วยการแบ่งงานและแบ่งความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายผลิตอย่างชัดเจนแล้วจัดให้มีการประสานสัมพันธ์อย่างดีทั้งสองฝ่าย

1.3.2 Fayol ได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาของการบริหารงานยุคใหม่” โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานการบริหารของฟาโยล มีดังนี้

1) การวางแผน (Planning)

2) การจัดองค์การ (Organizing)

3) การบังคับบัญชา (Commanding)

4) การประสานงาน (Coordinating)

5) การควบคุม (Controlling)

1.3.3 แนวความคิดของ Gulick and Urwick ที่มีการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์ในการบริหารและการพัฒนางานที่สำคัญ 7 ประการ คือ POSDCoRB ได้แก่

1) การวางแผน (Planning)

2) การจัดการองค์การ (Organization)

3) การบรรจุหรือแต่งตั้ง (Staffing)

4) การสั่งการ (Directing)

5) การประสานงาน (Co-ordination)

6) การรายงาน (Reporting)

7) การงบประมาณ (Budgeting)

1.4 ระดับของการบริหารจัดการ (Management Levels)

การบริหารการจัดการภายในองค์กร ถ้าองค์กรขนาดเล็กอาจจะมีผู้บริหารเพียงคนเดียวที่ทำหน้าที่ในการบริหารงาน แต่สำหรับองค์กรขนาดกลางหรือขนาดใหญ่แล้วนั้น ลักษณะในการดำเนินงานมักจะมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นตามขนาดของกิจการ ดังนั้นจึงต้องมีการแบ่งระดับของการบริหารอย่างกว้าง ๆ ที่มี 3 ระดับ ดังนี้ (บรรยงค์ โตจินดา, 2548)

1.4.1 การบริหารงานในระดับปฏิบัติการ (Lower Operation Management) มีการทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมงานเท่านั้น ซึ่งจะจัดการงานเท่าที่ได้รับคำสั่งให้ทำเท่านั้น จึงไม่ถึงขั้นที่จะเรียกว่าระดับ “ผู้จัดการ” โดยสมบูรณ์ แต่จะมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น หัวหน้างาน ผู้ตรวจงาน หรือหัวหน้าแผนก

1.4.2 การบริหารงานในระดับกลาง (Middle Management) จะเปรียบเสมือนเป็นบุคคลคนกลาง ที่เชื่อมโยงการบริหารทั้งในระดับล่างจนถึงระดับสูง การบริหารงานในระดับนี้จะมีการรับเอาแนวคิดและนโยบายของการปฏิบัติงานจากผู้บริหารระดับสูงและแบ่งมอบความรับผิดชอบในการบริหารในฝ่ายของตนเอง ซึ่งรวมถึงการให้คำปรึกษาในการช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และทำหน้าที่ในการส่งข่าวสารต่าง ๆ ไปยังผู้บริหารที่อยู่ในระดับหัวหน้างาน เช่น ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ ผู้จัดการฝ่ายตลาด และหัวหน้าวิศวกร ซึ่งในตำแหน่งที่กล่าวมานี้ จะมีมากหรือน้อยเพียงใดจะขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กร แต่ถ้าเป็นผู้บริหารระดับต้นนั้นในทุกองค์กร ควรจะต้องมีมากกว่าผู้บริหารระดับกลางของทุกองค์กร

1.4.3 การบริหารงานในระดับสูง (Top Management) เป็นการบริหารงานที่ต้องมีความรับผิดชอบงานในด้านการวางแผนและการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ขององค์กร ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานในระดับสูง จะได้แก่ ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ เป็นต้น

2. ความหมายของความสามารถการบริหารงาน

อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสามารถ (Competency) คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคล ซึ่งจะสามารถผลักดันให้บุคคลนั้น ๆ สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือปฏิบัติได้ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่รับผิดชอบ และมีผลทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของตนได้ดีมากขึ้น โดยประเภทของความสามารถนั้น (Competency) สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ขีดความสามารถหลัก (Core Competency) คือ บุคลิกลักษณะหรือการแสดงออกถึงพฤติกรรมของพนักงานทุกคนในองค์กรที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวม เพราะถ้าพนักงานในองค์การทุกคนมีความสามารถประเภทนี้ ก็จะมีส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. ขีดความสามารถด้านการบริหาร (Managerial Competency) คือ ความรู้ความสามารถในด้านการบริหารและการจัดการ ซึ่งเป็นความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับพนักงาน โดยจะแตกต่างกันเท่ามากน้อยแค่ไหนนั้นจะขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Role – Based) ที่แตกต่างกัน ตามตำแหน่งทางการบริหารงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคลากรในทุกองค์กรจำเป็นต้องมีในการทำงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กรอีกด้วย

3. ขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน (Functional Competency) คือ ความรู้ความสามารถในงานซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของงานต่าง ๆ (Job – Based) หน้าที่งานที่ต่างกัน จะส่งผลให้ความสามารถในงานแตกต่างกันตามอาชีพ ซึ่งอาจเรียกขีดความสามารถชนิดนี้ว่า Functional Competency หรือเป็น Job Competency เป็น Technical Competency ก็ได้ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นขีดความสามารถเฉพาะบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงนั้น ล้วนเกิดจากหน้าที่และงานที่รับผิดชอบมอบหมายแม้ว่าหน้าที่งานเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าคนที่ต้องปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีความสามารถที่เหมือนกัน

อย่างไรก็ตามผู้สอบบัญชีต้องทำความเข้าใจถึงกระบวนการบริหารงานตรวจสอบบัญชี ซึ่งต้องใช้ความสามารถทางการบริหารงาน จะประกอบไปด้วยทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล (ชะตา ธุลีจันทร์, 2543) จากกระบวนการความสามารถในการบริหารงานข้างต้นนั้น องค์กรจะสามารถบรรลุกระบวนการบริหารจัดการต้องอาศัยหลักความรู้ความสามารถของผู้บริหารองค์กร คือ หลักการหรือวิธีการที่ผู้สอบบัญชีนำไปใช้ในการบริหารงานตรวจสอบบัญชี เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiention) และ ประสิทธิผล (Effectiveness)

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถทางการบริหารงาน (Management Competency) หมายถึง การที่บุคคลนั้น ๆ มีความสามารถหรือทักษะในการบริหารงาน โดยใช้หลักการและแนวคิดมาประยุกต์ใช้ ในการบริหารจัดการต่าง ๆ

3. องค์ประกอบของความสามารถทางการบริหารงาน

องค์ประกอบของความสามารถทางการบริหารงาน ประกอบด้วย ดังนี้

3.1 การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง สิ่งที่องค์กรคาดหวังถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การวางแผนเปรียบกับสะพานเชื่อมระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งทำได้โดยการทำให้

แผนที่วางไว้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ การวางแผนจึงจำเป็นต้องอาศัยการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ พื้นฐานของการจัดการนั้นทั่วไปจะเป็นงานของผู้บริหารบริษัท

การวางแผนเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่มุ่งหวังให้ประสบความสำเร็จเพราะว่า การจัดการองค์กร การสร้างแรงจูงใจ การจัดบุคคลภายนอกให้เข้าทำงานและกิจกรรมการควบคุมที่เกิดขึ้นล้วนมาจากการวางแผนงาน กระบวนการวางแผนงานจะสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กรเท่านั้น การวางแผนจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดอนาคตจากโอกาสที่มีอยู่ และทำให้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากอุปสรรคภายนอกต่ำสุด โดยต้องมองถึงเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวางแผน

1) การวางแผนทำให้รู้ถึงทิศทางการดำเนินงาน เมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้ทิศทางของการทำงานแล้วนั้น ก็จะสามารถประสานงานได้ และรู้ว่าควรทำอย่างไรถึงจะได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถ้าหากไม่มีการวางแผนนอกจากจะไม่รู้ว่าจุดหมายปลายทางคืออะไร แล้วก็ยังสามารถก่อให้เกิดการสูญเสียหรือสิ้นเปลืองทรัพยากรได้อีกด้วย

2) การวางแผนสามารถลดความไม่แน่นอนลง เพราะจะรู้ถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างแน่วแน่ และสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันก็เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม

3) การวางแผนทำให้ลดความเสียหาย เนื่องจากการวางแผนทำให้รู้ทั้งวิธีการและเป้าหมายของงาน จึงทำให้มีความชัดเจนในการทางานรู้ว่ากิจการรมใดควรทำก่อนหลังอย่างไร

4) การวางแผนทำให้รู้มาตรฐานในการควบคุม โดยทำการควบคุมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด กิจกรรมที่สำคัญของการควบคุม คือ มาตรฐานที่ใช้เปรียบเทียบกับงานปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง

กระบวนการวางแผน

แผนแบบทางการ (Format Plan) ได้ทำขึ้นอย่างมีเป้าหมาย มีแนวทางที่ชัดเจนและสามารถควบคุมได้ ขณะเดียวกันความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานขั้นตอนการวางแผนนั้นมีความสอดคล้องกัน จึงทำให้ส่งผลสำเร็งต่องาน ขั้นตอนการวางแผนจึงคล้ายกับขั้นตอนการตัดสินใจ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานการณ์ ได้แก่ การหาข้อมูลที่เกี่ยวกับการวางแผน การตีความหมายของข้อมูลที่ได้ และสรุปข้อมูลทั้งหมด เพื่อที่จะนำมาใช้ประกอบกับการตัดสินใจสร้างแผนงานขึ้น ผู้ทำแผนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้หลาย ๆ วัตถุประสงค์เพื่อที่จะสามารถ

สร้างแผนงานไว้ได้หลายแผน เพราะวัตถุประสงค์ในแผนงานเป็นสิ่งสำคัญ ขณะเดียวกันจะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นให้มีความสอดคล้องกับระบบแผนงานด้วย

2) การประเมินวัตถุประสงค์และแผนงาน การประเมินเป็นการหาผลตอบแทนของวัตถุประสงค์ในแต่ละอย่างและแผนแต่ละแผน แต่วัตถุประสงค์และแผนย่อมมีทั้งผลดีผลเสีย หากเรารู้ซึ่งข้อดีและข้อเสียของแผนงานอย่างชัดเจนก็ย่อมที่จะก่อให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจเลือกลงลด แต่ถ้าการประเมินไม่ชัดเจนก็ยากที่จะตัดสินใจเลือกหนึ่งแผนงานใดแผนหนึ่ง

3) การนำไปใช้ เมื่อเลือกวัตถุประสงค์และแผนแล้วจะต้องนำไปใช้ในการเลือกแผนที่ดีที่สุดถึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จตามต้องการ การตรวจสอบและการควบคุมแผนงานไปใช้มักจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีกระบวนการที่แน่นอน การตรวจสอบและการควบคุมผลงานที่เกิดขึ้นจริงอาจไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แต่การตรวจสอบและการควบคุมจะทำให้รู้ว่าจะต้องมีการแก้ไขและการปรับเปลี่ยนแผนแบบไหน อย่างไร (เสนาะ ติเยาว์, 2543)

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์วิธีบริหาร อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การควบคุมและการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีและกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นหากจะกล่าวในแง่ของสถานการณ์ การวางแผนเป็นกระบวนการในการเผชิญกับความไม่แน่นอนโดยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้

3.2 การดำเนินงาน (Operating)

ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานไว้ ดังนี้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดาเนินงาน Katz สรุปคือ ความสามารถที่เป็นพื้นฐานของผู้บริหารในการดาเนินงานไว้ 3 ประการ คือ Katz, Robert L (ธงชัย สันติวงษ์, 2543)

3.2.1 ความสามารถทางด้านเทคนิควิธีการทำงาน (Technical Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ เทคนิค และการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ความสามารถชนิดนี้ได้มาโดยจากประสบการณ์ การศึกษา และมาจากการฝึกอบรม

3.2.2 ความสามารถในทางมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติรวมถึงดุลยพินิจเกี่ยวกับการทำงานกับคน การรู้จักใช้คน ความสามารถชนิดนี้มักจะประกอบด้วย ความสามารถเข้าใจถึงวิธีการจูงใจคน และการสามารถมีศิลปะ ทำตนเป็นผู้นำที่ดี

3.2.3 ความสามารถในการนึกคิด (Conceptual Skill) หมายถึง ความสามารถเข้าใจถึงปัญหาในส่วนต่างๆ ขององค์กรได้ทั้งหมด สามารถคิดหาวิธีการปฏิบัติงานที่ดีและเหมาะสมสำหรับทั้งองค์กร ความสามารถดังกล่าวจะมีได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั่น ๆ สามารถมีขอบเขตของ

ความคิดที่กว้างขวาง โดยครอบคลุมไปถึงการพิจารณาถึงจุดประสงค์ขององค์กรมากกว่าที่จะเป็นเพียงความสามารถนึกถึงปัญหาเฉพาะภายในขอบเขตของงานในกลุ่มของตนเท่านั้น

ศิริพันธ์ ศรีกงพลี (2540) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานในการบริหารงานพัฒนาว่าการดำเนินงานตามแผนเป็นการปฏิบัติงานที่ได้ต้องลงมือทำกันอย่างแท้จริง ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตามโครงการที่ได้กำหนดไว้ เป็นการแสวงหาเทคนิคกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาใช้ ดังนี้

1) กระบวนการ ขั้นตอนในการทำงานในแต่ละเรื่อง เพื่อสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติ ได้ยึดถือเป็นหลัก

2) การให้ผลตอบแทนแก่ผู้ปฏิบัติงาน ตามสัดส่วนที่เหมาะสมกับการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน

3) ความพยายามที่จะใช้ศิลปะการจูงใจในการทำงานมากกว่าการใช้อำนาจตามกฎหมาย

4) ความพยายามในการใช้ความสัมพันธ์อันดีและข้อมูลในการเร่งรัดการปฏิบัติงาน

5) ความพยายามแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน หรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

6) ความพยายามในการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานในการทำงานการติดตามและการประเมินผล

ในการวัดผลการทำงานนั้นต้องได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่กระทำกับผลลัพธ์ที่จะได้รับจากการกระทำนั้น ๆ แต่ก่อนอื่นผู้บริหารต้องชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่จะนำมาถูกวัดและประเมินให้ชัดเจนสิ่งที่มักใช้ในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและลำดับขององค์กร ซึ่งประสิทธิภาพขององค์กร (Organizational Efficiency) สามารถวัดได้จากการนำผลผลิตทั้งหมด (output) หารด้วยปัจจัยนำเข้า (input) ที่ใช้ในการผลิตในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรผู้บริหารสามารถใช้การขึ้นราคาสินค้าหรือบริการ แต่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เช่น ในปัจจุบันนี้ก็เป็นทางเลือกที่ค่อนข้างเสี่ยง เพราะอาจทำให้ขายสินค้าหรือบริการได้ลดลงจึงมีทางเลือกทางเดียวในการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) นั่นก็คือ การลดในส่วนของปัจจัยนำเข้าลงซึ่งเป็นส่วนของค่าใช้จ่ายขององค์การนั่นเองและหมายถึงการทำงานในทุกกิจกรรมขององค์กรจะต้องมีประสิทธิภาพประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness) สามารถวัดได้โดยพิจารณาว่าเป้าหมายขององค์กรมีความเหมาะสม (นภาพร ขันธนภา, 2548)

โดยองค์กรจะบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดประสิทธิผลขององค์กรสามารถวัดได้จากศักยภาพขององค์กร ในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีคุณค่าและหายากซึ่งเน้นในเรื่องกระบวนการปรับเปลี่ยน (Transformation Process) ขององค์กรและความสามารถขององค์กรในการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิต การวัดผลในเรื่องนี้มีหลายมุมมองที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้นว่าในมุมมองของลูกค้า กลุ่มที่เห็นด้วยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่ต่างก็มีมาตรการในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรที่แตกต่างกัน ซึ่งต่างก็ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการออกแบบกลยุทธ์ กระบวนการทำงาน และกิจกรรมการปฏิบัติงานต่างๆ

เป้าหมายหลักของธุรกิจคือการทำกำไร และการที่จะบรรลุเป้าหมายนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการควบคุมทางด้านการเงิน โดยอาจจะวิเคราะห์จากงบกำไรขาดทุนรายไตรมาสเพื่อพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนเกิน หรืออาจทำการทดสอบอัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่ามีเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายให้กิจการดำรงคงอยู่ หรือตรวจสอบไม่ให้ระดับหนี้สินสูงจนเกินไปหรือมีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจจะใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ในการควบคุมทางด้านการเงิน เช่น มูลค่าตลาด Market Value Added (MVA) เพื่อติดตามว่ามูลค่าตลาดของบริษัทมากกว่าทุนที่ได้ลงไปและในการดำเนินงานขององค์กร เช่น การควบคุมทางด้านการเงิน (Financial Control) (นภาพร ขันธนภา, 2548)

การวิเคราะห์งบการเงินโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์ทางการเงินที่ทำให้สามารถวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้จะต้องนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ในอดีต และเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมที่ธุรกิจนั้นตั้งอยู่ อัตราส่วนทางการเงินสามารถแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการใช้ได้ 4 ประการคือ

1) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินเมื่อถึงกำหนดชำระและจ่ายค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

2) อัตราส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพของผู้บริหารในการดำเนินธุรกิจ

3) อัตราส่วนโครงสร้างเงินทุน หรือภาวะหนี้สิน (Leverage Ratio)

เป็นอัตราส่วน ที่แสดงถึงนโยบายทางการเงินของกิจการเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของเงินทุน แหล่งที่มาของเงินทุนจะบอกถึงความสามารถ ในการกู้ยืมระยะยาวของกิจการและความเสี่ยงในภาระหนี้สินระยะยาวของกิจการ

4) อัตราส่วนความสามารถในการหากำไร (Profitability Ratio)

แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจเกี่ยวกับนโยบายการผลิตและนโยบายในการตั้งราคา

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การดำเนินงาน (Operating) หมายถึง การแปลงแผนงานสู่การบริหาร ความสามารถที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การติดตามประเมินผล (Following)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลไว้ ดังนี้

แนวคิดด้านการติดตามประเมินผล การติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในปัจจุบันนั้น ตามแนวคิดของ Kaplan และ Norton ได้เสนอแนวคิด Balanced Scorecard เพื่อใช้ในการวัดผลของกิจการที่ทำให้ผู้บริหารระดับสูงเห็นภาพรวมขององค์กรได้ชัดเจนขึ้น ให้ได้ภาพรวมขององค์กรอย่างสมดุลขึ้น โดยการวัดผลนอกจากการวัดทางด้านการเงินที่เป็นผลของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องมีการวัดผลด้านกระบวนการบริหารงาน การสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้าตลอดจนสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้แก่องค์กร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงการสร้างอนาคตให้แก่องค์กรด้วย ด้วยแนวคิดนี้ผู้บริหารสามารถประเมินศักยภาพโดยรวมขององค์กร ความสามารถในการแข่งขันและอนาคตขององค์กรนั้นๆได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยขอบเขตหรือองค์ประกอบในการวัดผลตามแนวคิดของ Balanced Scorecard ภายใต้มุมมองแต่ละด้านนั้นจะประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

1) วัตถุประสงค์ (Objective) เพื่อเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละมุมมอง ที่ต้องการจะชี้วัด

2) ตัวชี้วัด (Performance Indication) คือ ตัวชี้วัดนั้นจะแสดงให้เห็นว่าองค์กรได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านหรือไม่

3) เป้าหมาย (Target) คือ เป้าหมายหรือค่าตัวเลขที่ตั้งไว้เพื่อให้องค์กรบรรลุถึงค่านั้น ๆ

4) แผนงาน โครงการที่ตั้งใจ (Initiatives) คือ แผนการปฏิบัติงานที่มีการลำดับเป็นขั้น ๆ ในการจัดทำกิจกรรม

ในด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น เกณฑ์ในการวัดความสำเร็จในผลิตภาพทั้งในด้านการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการไม่ได้มีเพียงแค่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพเท่านั้นยังมีหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอีกดังต่อไปนี้

3.3.1 องค์ประกอบการติดตามประเมินผล

1) การติดตามผลการดำเนินการ (Track Status)

เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่จะสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่า การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและสร้างผลงานที่สอดคล้องตามเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้ การติดตามผลการดำเนินงานมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การติดตามผลการดำเนินงานนี้หมายความรวมถึง การรวบรวมผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของกิจกรรมงานโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงาน ในแต่ละระดับที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจาปี

2) การรายงานความก้าวหน้า (Communicate Progress)

เป็นกระบวนการหลังจากที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ตามแผนกลยุทธ์ภายใต้กรอบของตัวชี้วัดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ในการกำกับติดตามผลที่ต้องจัดทำรายงานสรุปเพื่อเสนอต่อผู้บริหาร ให้ได้รับทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะรวมทั้งควรส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบแต่ละระดับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

3) การวัดผลและประเมินผล (Measurement and Evaluation)

ประกอบด้วย กระบวนการย่อยด้วยกันทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ประเมินผลข้อมูล และการนำเสนอผลการประเมิน การวัดผลและประเมินผลจะเป็นการประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามแผนในแต่ละรอบเวลาที่กำหนด ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนกลยุทธ์รอบต่อไปขององค์กร (ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, 2546)

3.3.2 กระบวนการติดตามประเมินผล

1) การกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัด (Establishing Standard) ทุกองค์กรต้องมีวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นมาตรฐานที่กำหนดนโยบายต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น ๆ มาตรฐานโดยทั่วไปสามารถแยกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1) มาตรฐานผลผลิต (Output Standard) ซึ่งวัดด้วยปริมาณคุณภาพ ต้นทุนและเวลาที่ใช้ จำนวนเงินที่ใช้เปรียบเทียบกับงบประมาณ จำนวนหน่วยผลิตและขนาดของบริการที่ใช้ในระยะเวลาที่กำหนด

1.2) มาตรฐานปัจจัยที่ใช้ในการผลิต (Input Standard) สามารถวัดด้วยความพยายามที่ให้กับงาน (Work Effort) เช่น การวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

2) การวัดผลงานที่ทำได้จริง (Measuring Actual Performance) ได้แก่ การวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริงเป็นหน่วยการผลิตที่จริง หรือความพยายามที่ให้กับงานจริง หน่วยวัดที่ใช้จะต้องเป็นอย่างเดียวกันกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นมา เช่น จำนวนที่ผลิต จำนวนแฟ้ม ซึ่งผลงานเหล่านี้ได้มาจากการรายงาน การสังเกต และสถิติตัวเลข

3) การเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้จริงกับมาตรฐาน (Comparing Actual Performance with Standard) เป็นการเปรียบเทียบเนื้อหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น ระหว่างหน่วยงานที่ทำให้จริงกับมาตรฐาน

4) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Taking Corrective Action) ได้แก่ การดำเนินการทางด้านการบริหาร เมื่อตรวจพบความแตกต่างระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานเพื่อปรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่ต้องการ (เสนาะ ติเยาว์, 2543)

3.3.3 เทคนิคการติดตามประเมินผล แบ่งออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน ดังนี้

1) การควบคุมด้านคุณภาพ หมายถึง เทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อวัดว่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้นั้นตรงต่อความต้องการของลูกค้า

2) การควบคุมด้านปริมาณ คือการควบคุมที่มีการใช้ตัวเลขต่างๆ เพื่อนำมาใช้วัดผลในทางปริมาณ เช่นการวัดจำนวนผลผลิตว่าเป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้หรือไม่

3) การควบคุมด้านค่าใช้จ่าย โดยการใช้ระบบงบประมาณเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยการให้หน่วยงานจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายในทุก ๆ ด้านไว้ล่วงหน้า เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้บริหารก็สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายโดยวัดผลการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับงบประมาณที่ตั้งเอาไว้

4) การควบคุมด้านเวลา คือการควบคุมให้งานต่างๆ ดำเนินไปได้โดยสามารถจัดทำได้เสร็จตามกำหนดเวลาที่วางเอาไว้ (ธงชัย สันติวงศ์, 2543)

3.3.4 การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1) ความถูกต้อง (Accuracy)

ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ถูกต้องทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ได้ผลตามที่ต้องการหากการควบคุมเกิดจากข้อมูลที่ไม่ถูกต้องทำให้ฝ่ายบริหารแก้ไขไม่ตรงประเด็น โดยไม่อาจทราบได้ว่าควรแก้ไขอย่างไร หรือควรดำเนินการต่อไปอย่างไร

2) ความทันเวลา (Timeliness)

ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดี ต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้บริหารสนใจเอาใจใส่ได้ทันเวลา เพื่อการแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยข้อมูลจากการควบคุมและติดตามผลอาจไม่มีความหมาย หากได้รับมาล่าช้ากว่าเวลาอันควร ดังนั้นระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีต้องสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างทันถ่วงที และทันเวลา

3) ความประหยัด (Economy)

ระบบการควบคุมและติดตามผลต้องสามารถทำให้เกิดประโยชน์ที่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยต้องใช้ระดับของการควบคุมให้น้อยที่สุด ประหยัดที่สุด แต่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4) ความยืดหยุ่น (Flexibility)

ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดี ต้องมีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการเกิดขึ้นใหม่ของสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งระบบการควบคุมควรปรับตัวตามเวลา รวมถึงสภาพแวดล้อม

5) การสามารถเข้าใจได้ (Understandability)

ระบบการควบคุมและติดตามผล ควรมีความซับซ้อนที่น้อยที่สุด เพื่อความสะดวกในการใช้งานและคนที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมสามารถเข้าใจได้อย่างง่ายดาย

6) การมีมาตรฐานที่สมเหตุสมผล (Reasonable Criteria)

การกำหนดมาตรฐานของการควบคุมและติดตามผล ต้องสมเหตุสมผล และสามารถทำได้จริงจึงจะสามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามได้

7) การจัดระบบอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Placement)

ผู้บริหารจะต้องจัดวางระบบการควบคุมและติดตามผลอย่างมีกลยุทธ์ อันจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการควบคุมได้ซึ่งระบบการควบคุมและติดตามผลควรจะครอบคลุมกิจกรรม เหตุการณ์ และการดำเนินงานทุกอย่างภายในองค์กร ซึ่งถ้าหากองค์กรนาระบบการควบคุมและติดตามผลมาใช้โดยขาดกลยุทธ์ที่เหมาะสมก็จะไม่สามารถบรรลุผลตามต้องการได้

8) การเน้นกฎแห่งข้อยกเว้น (Emphasis on The Exception) ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารไม่สามารถจะควบคุมและติดตามผลทุกอย่างได้ จึงต้องเน้นเฉพาะเรื่องที่สำคัญหรือควบคุมติดตามเฉพาะในหลักใหญ่ที่เป็นสาระสำคัญจริง ๆ ไม่ใช่ลงไปดูในรายละเอียดทุกเรื่องการเข้าไป

ตรวจสอบควบคุมในทุกรายการจะส่งผลต่อการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ อีกทั้งส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว

9) การใช้มาตรการหลายๆอย่าง (Multiple Criteria) การควบคุมและติดตามที่เน้นจุดใดจุดหนึ่งหรือมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง จะทำให้มองปัญหาไม่ครอบคลุมเพราะงานแต่ละงานย่อมมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้นมาตรฐานในการควบคุมและติดตามผลจึงควรกำหนดให้เหมาะสมสำหรับกิจกรรมแต่ละประเภท

10) การแก้ไขให้ถูกต้อง (Corrective Active)

การควบคุมและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่เป็นการแจ้งให้รู้ว่ามีข้อบกพร่องผิดพลาดอะไรเกิดขึ้นเท่านั้นแต่จะต้องเสนอแนะด้วยว่า ควรจะดำเนินการแก้ไขอย่างไรเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ (เสนาะ ติเยาว์, 2543)

3.3.5 คุณลักษณะของการควบคุมและติดตามผลที่ดี

1) ต้องประหยัด ระบบการควบคุมและติดตามผลที่ดีนอกจากช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรจะสามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ แล้วในเวลาเดียวกันการควบคุมและติดตามผลต้องคุ้มค่ากับต้นทุนในการดำเนินการด้วย ระบบการควบคุมและติดตามผลที่มากเกินจำเป็น มีวิธีการเทคนิคที่ยุ่งยากและเสียค่าใช้จ่ายสูงนั้น ทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงต้นทุน ทั้งในแง่ของระยะเวลา ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการควบคุมและติดตามผลด้วย

2) รายงานผลต้องรวดเร็ว การควบคุมและติดตามผล ต้องสามารถรายงานผลความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่พึงได้รับกับผลงานที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

3) เน้นส่วนสำคัญของผลงานการควบคุมและติดตามผล ต้องเน้นถึงส่วนสำคัญของผลงานอันส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การวัดในรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่ใช่ส่วนสำคัญของความสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์ย่อมไม่เกิดประโยชน์ เพราะไม่ช่วยชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปที่แท้จริงซึ่งมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร

4) สามารถเข้าใจได้ง่ายการควบคุมและติดตามผล ต้องเข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะหากกระบวนการมีความยุ่งยากซับซ้อน เลื่อนลอยจนยากที่จะเข้าใจ ก็ย่อมไม่เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม และไม่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้

5) เป็นที่ยอมรับการควบคุมและติดตามผล ควรมีการชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติเห็นถึงประโยชน์และเหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความยอมรับ และทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (ธงชัย สันติวงศ์, 2543)

3.3.6 ประโยชน์ของการควบคุมและติดตามผล มีดังต่อไปนี้

1) ทำให้งานต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นงานของแต่ละคนหรืองานของแต่ละกลุ่ม รวมถึงงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกัน นอกจากนั้นงานตามแผนระยะสั้นแผนระยะยาวของทั้งองค์กรสอดคล้องกัน

2) ทำให้เป้าหมายขององค์กรสำเร็จสมบูรณ์ทั้งเป้าหมายหลักและรอง เกิดขึ้นอย่างสอดคล้อง เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ทำให้วิธีการปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรดำเนินไปในแนวทางเดียวกันตลอดทั้งระบบ

4) ช่วยป้องกันมิให้ทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานถูกใช้ไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

5) ช่วยรักษาคุณภาพของงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้และช่วยให้สามารถผลิตสินค้าและบริการได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและผู้มาใช้บริการ

6) ทำให้สามารถกำหนดมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขและป้องกันความผิดพลาดในระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีกว่าการแก้ไขเมื่อการปฏิบัติงานสิ้นสุดลงแล้ว (เสนาะ ติเยาว์, 2543)

ผู้บริหารที่ติดตามวัดและควบคุมผลการดำเนินงานขององค์กร จะสามารถนำองค์กรไปสู่การบริหารสินทรัพย์ที่ดีขึ้น การเพิ่มศักยภาพที่ส่งมอบคุณค่าที่ดีกว่าให้แก่ลูกค้า เพื่อปรับปรุงองค์ความรู้ขององค์กรนอกจากนี้การวัดผลการดำเนินงานยังมีผลต่อชื่อเสียงขององค์กรอีกด้วย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าการติดตามประเมินผล (Following) หมายถึง การวัดมูลค่าความสำเร็จของการตรวจสอบบัญชีว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดเพื่อเป็นแนวทางสรุปผลการตรวจสอบบัญชีต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี

การศึกษาในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

1. ความหมายของการสอบบัญชี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของการสอบบัญชี ไว้ดังนี้

สมพงษ์ พรอุปถัมภ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอบบัญชี หมายถึง การตรวจสอบงบการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่างบการเงินได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญ นั้นเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่ ซึ่งในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีนั้นจะต้องได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมด้วยวิธีการตรวจสอบต่าง ๆ

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร (2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการของการรวบรวม และการประเมินหลักฐานเกี่ยวกับสารสนเทศเพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องต้องกันของสารสนเทศนั้นกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดและการสื่อสารผลลัพธ์ให้ผู้ที่สนใจ

พยอม สิงห์เสน่ห์ (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอบบัญชี หมายถึง การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชีและหลักฐานอื่น ๆ โดยมีผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีตามแนวทางการปฏิบัติงานที่วิชาชีพได้กำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานไว้ เพื่อที่ผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและแสดงความเห็นได้ว่างบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เพียงใด และงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้อ่านงบการเงินได้ทราบอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่

สุชาย ยังประสิทธิ์กุล (2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการสอบบัญชีที่มีระบบเพื่อทำการรวบรวมและประเมินหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อรายงานผลให้กับผู้ใช้งบการเงินทราบ

สมาคมการบัญชีอเมริกัน (The American Accounting Association : AAA) (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการของการรวบรวมและการประเมินหลักฐานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ เพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องกันของระบบสารสนเทศนี้ ว่ามีความเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการสื่อสารผลลัพธ์ให้ผู้ใช้ที่สนใจการบัญชี ว่าควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเป็นอิสระ

ชนัญฎา สินชื่น (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอบบัญชี หมายถึง การตรวจสอบงบการเงิน เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่างบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในรายงานทางการเงินหรือไม่ การสอบบัญชีควรปฏิบัติจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ และผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หรือทำหน้าที่สอบบัญชี

กวี วงศ์พุฒ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการสอบบัญชี หมายถึง การตรวจสอบสมุดรายการบัญชีของธุรกิจนั้น ๆ ตลอดจนตรวจเอกสารที่ใช้ประกอบการลงบัญชี รวมทั้งหลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย ว่าการลงบัญชีได้ปฏิบัติตามหลักการที่บัญชีรับรองทั่วไปได้ถูกต้องหรือไม่

2. ประวัติและความเป็นมาของการสอบบัญชี

การสอบบัญชีมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามสภาพแวดล้อม (เช่นเศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง และสังคม) ที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาประวัติความเป็นมาของวิชาชีพสอบบัญชีทั้งต่างประเทศและในประเทศไทยนั้นจะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงวิวัฒนาการของการสอบบัญชีและเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพสอบบัญชีที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ สามารถสรุปได้ดังนี้ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2545)

2.1 การสอบบัญชีในต่างประเทศ

การสอบบัญชีได้ถือกำเนิดขึ้นก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 15 แต่จุดกำเนิดที่แท้จริงของการตรวจสอบบัญชีนั้นยังคงเป็นที่โต้เถียงอยู่ อย่างไรก็ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่าแนวคิดการตรวจสอบได้เกิดขึ้นมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณและสมัยบาบิโลเนีย ชาวอียิปต์โบราณได้กำหนดให้ผู้เก็บภาษี 2 คน จดรายการภาษีที่เกิดขึ้นและมีการยืนยันความถูกต้องของการจดบันทึกนั้นอย่างอิสระ ชาวโรมันได้กำหนดให้มีการกระทบยอดรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติกับรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริง และการพัฒนาการสอบบัญชีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งจะสามารถแบ่งแยกเป็นช่วงเวลา ได้ดังนี้

การสอบบัญชีในสมัยก่อน จนถึง ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ประเทศอังกฤษได้เริ่มปฏิวัติอุตสาหกรรม ผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับในกิจการน้อยลงและปล่อยให้ผู้บริหารมืออาชีพได้ดำเนินกิจการแทนการแบ่งแยกความเป็นเจ้าของและการบริหาร (โดยบุคคลภายนอก) มีผลให้การตรวจสอบบัญชีเป็นที่ต้องการอย่างมากขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจจับการก่อความทุจริต และการประเมินความรับผิดชอบของผู้บริหารที่มีต่อผู้ถือหุ้นได้ ซึ่งการตรวจสอบรายการที่อาจบันทึกได้ ก็คือการตรวจงบการเงินกับสมุดบัญชี และการตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายทุกรายการ วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงจากการตรวจจับการทุจริต มาเป็นการตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อความถูกต้องตามสมควรของงบการเงิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งบการเงิน

เนื่องจากมีผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลในการสอบบัญชีมากยิ่งขึ้น ความเจริญเติบโตของตลาดเงินตราและตลาดหุ้นมีส่วนช่วยอย่างมากให้วิชาชีพการสอบบัญชีนั้นเป็นที่ต้องการมากยิ่งขึ้น

การสอบบัญชีในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั้น (พ.ศ. 2443 – 2543) วิชาชีพการสอบบัญชีในสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จบลงไป แต่ความเข้าใจผิดที่เกี่ยวกับการรายงานของผู้สอบบัญชียังคงมีอยู่ จนถึงปี ค.ศ. 1917 สมาคมนักบัญชีของสหรัฐอเมริกา (ต่อมาเรียกว่าสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา) ได้ร่วมมือกับธนาคารกลาง (The Federal Trade Commission) จัดทำเอกสาร Uniform Accounting ซึ่งเป็นเอกสารที่มีเนื้อหาในการให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการเงินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื้อหาในเอกสารได้มีการปรับปรุงอีกหลายครั้งจนถึงในปี ค.ศ. 1925 ได้ให้ชื่อเอกสารนี้ว่า Verification of Financial Statements ซึ่งกล่าวถึงวิธีการตรวจสอบงบการเงิน และในปี ค.ศ. 1929 เอกสารดังกล่าวได้อธิบายถึงการตรวจทานงบการเงิน ซึ่งรวมถึงงบกำไรขาดทุนด้วย และในปี ค.ศ. 1936 ได้มีบทความการตรวจสอบงบการเงิน โดยผู้เขียนคือ ผู้สอบบัญชีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาวิชาชีพสอบบัญชีในสหรัฐอเมริกาในเวลานั้น เนื่องจากสภาพกฎหมายของตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกานั้น (ค.ศ. 1934) ได้กำหนดให้มีงบการเงิน ของบริษัทมหาชนจำกัด ที่จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบประจำทุกปี เพื่อป้องกันการทุจริตและคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น โดยสรุปแล้ว การพัฒนาการที่สำคัญอย่างยิ่งของวิชาชีพสอบบัญชีในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีนั้น เปลี่ยนจากการมุ่งเน้นการจับความทุจริตที่อาจเกิดขึ้นและข้อผิดพลาดที่ดูตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ ไปเป็นการพิจารณาความถูกต้องตามที่ควรของงบการเงิน ซึ่งมีขอบเขตของความรับผิดชอบผู้สอบบัญชีเพิ่มมากยิ่งขึ้น หรือกล่าวก็คือ ความรับผิดชอบได้ขยายขอบเขตจากผู้ถือหุ้นและผู้บริหารของกิจการที่ตรวจสอบไปถึงยังบุคคลที่สามอาทิเช่น หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานกำกับดูแล และผู้ลงทุนที่เป็นสาธารณชนทั่ว ๆ ไป

2) วิธีการตรวจสอบเปลี่ยนจากการตรวจสอบอย่างละเอียดทุกรายการไปเป็นการใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง ซึ่งรวมถึงการเลือกตัวอย่างเชิงสถิติ

3) การให้ความสำคัญในการประเมินประสิทธิผลของระบบการควบคุมภายในเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะและขอบเขตของวิธีการตรวจสอบและการทดลองเพื่อเลือกตัวอย่างรายการ

4) การพัฒนาวิธีการตรวจสอบในแบบใหม่ ๆ ที่สามารถใช้กับระบบคอมพิวเตอร์ได้และการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการสอบ

5) ผู้สอบบัญชีจึงเป็นที่ต้องหาวิธีการป้องกันตนเองจากคดีความที่อาจโดนฟ้องร้องที่กับผู้สอบบัญชี โดยการเพิ่มระดับความระมัดระวัง ความรอบคอบ การควบคุมคุณภาพการสอบบัญชี และการประกันภัย

6) บริษัทมหาชนจำกัดต้องเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งบการเงินและตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยหน่วยงานกำกับดูแล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด

7) ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องรับผิดชอบมากขึ้นในการประเมินความเสี่ยงของทุกรายการทุจริตที่มีนัยสำคัญ

8) บริการอื่นที่นอกเหนือจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีนั้น ต้องมีความสำคัญมากขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และตามความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า เช่น งานที่ปรึกษาทางธุรกิจ งานตรวจสอบระบบ งานควบคุมภายใน งานตรวจสอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

2.2 การสอบบัญชีในประเทศไทย

เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสอบบัญชีแห่งประเทศไทยนั้น สามารถสรุปได้คร่าว ๆ ดังตารางนี้ (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจั่นเพชร, 2545)

ตารางที่ 1 เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย

พ.ศ.	กฎหมาย	เหตุการณ์
2418	พระราชบัญญัติสำหรับกรมพระคลังมหาสมบัติแลว่าด้วยกรมต่าง ๆ ซึ่งจะต้องส่งเงิน	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งถือว่า เป็นต้นกำเนิดของการตรวจสอบ

		เงินแผ่นดิน เกิดให้มีออฟฟิชหลวง หรือออดิดออฟฟิช ขึ้นในพระบรมมหาราชวังโดยมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีต่าง ๆ และนำขึ้นทูลเกล้าให้ทรงทราบทุกปี
2428	พระบรมราชโองการ	ให้บรรจุวิชาการบัญชีในโรงเรียนหลวง
2433	พระราชบัญญัติพระธรรมนูญหน้าที่ราชการกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ	ตั้งกรมตรวจขึ้นในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติโดยมีหน้าที่ตรวจเงิน ตรวจราคาตรวจรายงานรับจ่าย และรักษาเงินแผ่นดินราชสมบัติทั้งปวง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พ.ศ.	กฎหมาย	เหตุการณ์
2454	พระบรมราชโองการพระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัทรัตนโกสินทร์ ศก 130	ตั้งโรงเรียนพาณิชยการขึ้น มาตรา 199 บัญญัติว่าด้วย “งบเทียบนั้นให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนได้ตรวจสอบเสร็จแล้วและให้เสนอในที่ประชุม เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้ชี้ขาดถึงการอนุญาตอื่น มีผลนับตั้งแต่วันที่ลงในงบเทียบนั้น” ภาค 4 การสอบบัญชี (มาตรา 211 ถึง 217)
2458	พระบรมราชโองการ	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีประกาศตั้งกรมตรวจเงินแผ่นดินขึ้นในกระทรวงพระคลัง และให้เปลี่ยนนามกรมตรวจและ

		กรมบัญชีเสียใหม่ว่า กรมบัญชีกลาง
2467	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	เรื่องการสอบบัญชีของบริษัท
2472	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3	ให้ยกเลิกกฎหมายฉบับเดิม ปี พ.ศ. 2467 และใช้ฉบับนี้มาจนถึงปัจจุบัน มาตรา 1197 และมาตรา 1208 – 1214
2476	พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน	จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นแทนกรมตรวจเงินแผ่นดินสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีหลวงดำริอิศรานุวรรตเป็นประธานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)
2478	ร่างพระราชบัญญัติการบัญชี	หลวงดำริอิศรานุวรรตเป็นผู้บรรยายวิชาการบัญชีขึ้นในระดับมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในหลักสูตรปริญญาโททางเศรษฐศาสตร์
2480	เสนอพระราชบัญญัติการบัญชี	เสนอโดยหลวงดำริอิศรานุวรรต เพื่อจัดตั้งสภาการบัญชี แต่รัฐบาลในตอนนั้นไม่เห็นด้วย เนื่องจากนักบัญชียังมีจำนวนน้อยเกินไป

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พ.ศ.	กฎหมาย	เหตุการณ์
2481		คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาในทางบัญชีได้จัดการศึกษาวิชาการบัญชีที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองกับจุฬาลงกรณ์

		มหาวิทยาลัย
2482	ประมวลรัษฎากร	เพื่อใช้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2496 และได้ถูกยกเลิกไปใน ปี พ.ศ. 2515
2491		จัดตั้งสมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทยเปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (ส.บช.)
2496	พระราชบัญญัติไขเพิ่มเติม ประมวล รัษฎากร (ฉบับที่ 10)	มาตรา 3 สัตต ได้อำนาจอธิบดีกรมสรรพากรออกใบอนุญาตในการตรวจสอบและรับรองบัญชี
2505	พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี	จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) และได้ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2547
2511	กฎกระทรวง ฉบับที่ 2	ว่าด้วยมรรยาทของผู้สอบบัญชีและได้ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2534
2515	ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216	ให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไปอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีและได้ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2543

3. วิวัฒนาการของการสอบบัญชี

หน้าที่และมาตรฐานของผู้สอบบัญชีในปัจจุบันนั้น เป็นผลมาจากการวิวัฒนาการทางธุรกิจซึ่งมีความก้าวหน้าที่ซับซ้อนมากขึ้น จึงทำให้งานของผู้สอบบัญชีในปัจจุบันนั้นต้องเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านทางเทคนิค ด้านการสอบบัญชี และด้านบริการของผู้สอบบัญชี นอกจากนั้นผู้สอบบัญชียังสามารถแนะนำให้กับผู้บริหารในด้านการจัดส่วนงานและเพิ่มประสิทธิภาพของงานโดยอาศัยประสบการณ์จากการสอบบัญชีได้อีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันนั้น ได้มีการตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ต่าง ๆ ให้ผู้ลงทุนได้รับข้อมูลทางบัญชีที่เพียงพอแก่การตัดสินใจในซื้อขายหุ้น คณะกรรมการตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงกำหนดให้บริษัทที่เกี่ยวข้องต้องเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในงบการเงิน รวมทั้งกำหนดให้มีแนวทางการปฏิบัติอื่น ๆ ด้วยในการรับรองงบการเงินของบริษัทที่จำหน่ายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ผู้สอบบัญชีจึงมีหน้าที่และบทบาท ที่ต้องพิจารณาว่าด้วยการเปิดเผยรายการและข้อมูลในงบการเงินดังกล่าว ให้มีความชัดแจ้งเพียงพอแก่ผู้ที่จะลงทุน (พยอม สิงห์เสน่ห์, 2548)

วิวัฒนาการของการสอบบัญชีที่สำคัญ สามารถสรุปคร่าว ๆ ดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายของการสอบบัญชีนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปจากการตรวจสอบเพื่อค้นหาข้อผิดพลาดในการทำบัญชีเพื่อจับผิดถึงการทุจริต มาเป็นการตรวจสอบเพื่อให้เห็นถึงงบการเงินว่ามีความถูกต้องตามที่ควร ในนัยสำคัญหรือไม่ และเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่

3.2 ผู้สอบบัญชีจึงเป็นต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบงบกำไรขาดทุนเช่นเดียวกับงบดุล

3.3 ผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามที่เพิ่มขึ้นมาด้วย ในกรณีที่รายงานมีเนื้อหาเท็จและประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เช่น รับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ในส่วนของราชการ ตลาดหุ้น และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4 วิธีการตรวจสอบนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากการตรวจสอบโดยละเอียด มาเป็นการใช้วิธีการทดสอบโดยอาศัยการประเมินผลการควบคุมภายในกิจการ

3.5 นอกจากผู้สอบบัญชีจะต้องรับผิดชอบถึงรายงานที่แสดงถึงความถูกต้องของงบการเงินแล้วยังมีหน้าที่ต้องพิจารณาด้วยว่ามีการเปิดเผยรายการและข้อมูลในงบการเงินอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่

4. วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชี

การดำเนินธุรกิจหรือการประกอบกิจการใด ๆ จำเป็นต้องแสดงถึงผลการประกอบการในรูปแบบของงบการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และผู้ลงทุน เป็นต้น ดังนั้นความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ของงบการเงินนั้น จึงมีความสำคัญอย่างมาก และจำเป็นที่จะต้องมีการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชี ซึ่งต้องมีความเป็นอิสระในการตรวจสอบรายงานงบการเงินและหลักฐานที่จำเป็นต่องบการเงิน ตลอดจนถึงการแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินดังกล่าว ว่าจัดทำขึ้นตามหลักการที่บัญชีรับรองทั่วไปครบถ้วนหรือไม่ หรือมีการปกปิดการแสดงข้อมูลทางการเงินเพื่อทำให้ผู้ใช้งบการเงินหลงผิดหรือไม่ (สุชาย ยังประสิทธิ์กุล, 2549)

โดยถือให้เป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอบบัญชีอิสระที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างอิสระไม่ลำเอียง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ใช้งบการเงินอย่างมั่นใจ

(แก้วตา อัมรินทร์, 2542) ซึ่งวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบ มีขั้นตอนอยู่ 5 ประการ คือ (พยอม สิงห์เสน่ห์, 2548)

4.1 ความมีอยู่หรือเกิดขึ้นจริง (Existences or Occurrence) งบการเงินที่ตรวจสอบนั้น มีสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรหรือขาดทุน รวมทั้งการแสดงงบเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินเป็นจำนวนเท่าใด ในแต่ละประเภทและความมีอยู่จริง

4.2 ความถูกต้องครบถ้วน (Completeness) ในทางปฏิบัติมักจะปรากฏให้เห็นถึงสินทรัพย์และรายได้ ที่มีความโน้มเอียงที่จะแสดงไว้สูงเกินกว่าที่มีอยู่และเกิดขึ้นจริง และตรงกันข้ามหนี้สินและค่าใช้จ่ายมักจะแสดงไว้ต่ำกว่าจำนวนที่มีอยู่และเกิดขึ้นจริง ซึ่งมีผลทำให้สินทรัพย์สุทธิและกำไรสุทธิสูงกว่าเท่าที่ควร ดังนั้นในการตรวจสอบนั้นจำเป็นต้องเน้นถึงความถูกต้องครบถ้วนของรายการ โดยถือหลักว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นนั้นได้นำมาลงบัญชีโดยถูกต้องและครบถ้วนแล้ว

4.3 กรรมสิทธิ์และภาระหนี้สิน (Rights and Obligation) ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องหาหลักฐานเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า สินทรัพย์ที่กฎในงบการเงินนั้นคือกรรมสิทธิ์ของกิจการ และหนี้สินเป็นความรับผิดชอบของกิจการเช่นเดียวกัน

4.4 การตีราคาหรือการกระจายราคา (Valuation or Allocation) ผู้สอบบัญชีจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า สินทรัพย์และหนี้สินได้มีบันทึกและแสดงไว้ในงบการเงินได้อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.5 การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล (Presentation and Disclosure) การจัดทำงบการเงินเป็นการแสดงถึงผลการจดบันทึกรายการการค้า โดยจัดประเภทให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้สอบบัญชีจึงต้องตรวจสอบบัญชีให้มีความถูกต้อง เพื่อป้องกันมิให้ ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดและขาดข้อมูลที่สำคัญ สำหรับการตัดสินใจลงทุน

5. ประโยชน์ของการสอบบัญชี

การสอบบัญชีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารการเงินตนเอง กล่าวคือในการประกอบธุรกิจเพื่อคาดหวังถึงผลกำไรนั้น จำเป็นต้องมีการจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงให้ทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการนั้นอย่างน้อยปีละครั้ง งบการเงินดังกล่าวย่อมเป็นที่สนใจแก่บุคคลหลายฝ่าย กล่าวคือ เจ้าของกิจการย่อมมีความสนใจว่ากิจการของตนเองนั้นต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเท่าใด มีผลการดำเนินกิจการเป็นอย่างไร และการกู้เงินเพื่อลงทุนนั้น ธนาคารหรือสถาบันการเงินย่อมต้องการทราบว่ากิจการมีความสามารถที่จะหาเงินมาชำระดอกเบี้ยและใช้คืนเงินกู้ได้หรือไม่ ซึ่งในบางงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบแล้ว อาจยังไม่เพียงพอแก่ความเชื่อถือให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยเหตุผลหลายประการ คือ (พยอม สิงห์เสน่ห์, 2548)

1) อาจเกิดข้อผิดพลาดหรือเกิดความบกพร่องในการจัดทำบัญชีหรืองบการเงิน มีผลให้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินนั้นไม่ถูกต้องตามที่ควร หรือไม่เป็นไปตามหลักการทางบัญชี อาทิ เช่น ลงรายการค่าใช้จ่ายไว้ในบัญชีสินทรัพย์ ลงรายการขายไว้ในวันสิ้นปี โดยมิได้มีการส่งมอบสินค้า จริง หรือมีการบันทึกค่าเสื่อมราคาผิดพลาด เพราะไม่ได้ปรับปรุงเจ้าหนี้และค่าใช้จ่ายในวันสิ้นปีให้ครบถ้วน ซึ่งส่งผลให้มีการบันทึกรายได้ผิดหลักการบัญชี และก่อให้เกิดการแสดงค่าใช้จ่ายให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เป็นต้น

2) ผู้บริหารงานอาจมีเจตนาจัดทำงบการเงินที่แสดงถึงข้อมูลให้คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลงานแต่ในด้านที่ดีและปกปิดความเสียหายและผลจากการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด อาทิเช่น การแสดงถึงลูกหนี้เงินทดรองยืม รวมไว้ในลูกหนี้การค้า แสดงให้เห็นถึงรายได้เบ็ดเตล็ดหรือกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ถาวรรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของกำไรจากการดำเนินงาน และแสดงผลขาดทุนจากการดำเนินงานไว้เป็นรายจ่ายรอตัดบัญชี เป็นต้น

3) ผู้บริหารงานอาจมีเจตนาจัดทำงบการเงินที่เป็นเท็จขึ้น เพื่อปกปิดการทุจริตที่เกิดขึ้นหรือเพื่อแสดงฐานะการเงินที่เป็นเท็จหลอกลวงให้บุคคลภายนอกหลงผิด เช่น จัดทำงบการเงินโดยมีรายการที่ไม่ตรงกับบัญชี หรือลงรายการเท็จในบัญชีเพื่อปกปิดการทุจริต และไม่บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น

4) งบการเงินของบริษัทที่ขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์อาจเปิดเผยรายการและข้อมูลต่าง ๆ ไว้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้ผู้ลงทุนขาดข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการลงทุน เช่น ไม่เปิดเผยนโยบายการบัญชีที่บริษัทถือปฏิบัติหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังวันสิ้นปี

5) การตรวจสอบเฉพาะด้าน ได้แก่ การตรวจสอบให้ทราบถึงข้อมูลทางบัญชี เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อประโยชน์ของผู้บริหารงานหรือบุคคลภายนอก เช่น ตรวจสอบให้ทราบความถูกต้องของรายละเอียดลูกหนี้หรือสินค้าคงเหลือ เป็นต้น

6. หลักการพื้นฐานของการสอบบัญชี

ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

6.1 มรรยาทของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมรรยาทของผู้สอบบัญชีที่กำหนดไว้ในกฎของกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2534) ซึ่งมีอยู่ในพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย, 2542) แบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ ดังนี้

6.1.1 ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ลักษณะการปฏิบัติงานที่ถือว่าขาดความอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

1) ไม่รับงานสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นอิสระ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระ เพราะหากผู้สอบบัญชีปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานโดยปราศจากความอิสระแล้วนั้น จะมีผลให้การนำเสนอรายงานการตรวจสอบไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และส่งผลให้ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินตัดสินใจในการลงทุนผิดพลาดได้ หรืออาจสูญเสียโอกาสในการลงทุนในกิจการประเภทอื่น

ความเป็นอิสระ หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบและใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอตลอดจนแสดงถึงความเห็นไว้ในรายงาน และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพล โดยที่ความเป็นอิสระในที่นี้ต้องเป็นที่ประจักษ์ต่อบุคคลอื่น อย่างเช่น ผู้สอบบัญชีตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกรรมการบริษัท ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะด้วยความคุ้นเคยส่วนตัวหรือการมีบุญคุณที่ต้องทดแทนกัน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม ตลอดจนมีมูลเหตุให้ละเว้นการตรวจสอบ หรืออาจแสดงความเห็นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบ

2) ไม่รับตรวจสอบและรับรองบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นกลาง โดยมีผลประโยชน์หรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ๆ หรือมีเหตุอื่นที่ก่อให้เกิดความลำเอียง ยกเว้นค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือหน้าที่ในการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น ๆ ผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี และนำเสนอรายงานการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมา ตามความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมแก่บุคคลในทุกฝ่าย ซึ่งหากผู้สอบบัญชีมีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการเงิน ทางด้านการงาน หรือมีอำนาจในการตัดสินใจในกิจการที่ตนเข้ารับงานตรวจสอบและรับรองบัญชีไม่ว่าจะทางไหนก็ตาม ย่อมส่งผลให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานโดยขาดความเป็นกลางหรือปฏิบัติงานโดยมีความลำเอียงได้

3) ปฏิบัติงานตรวจสอบด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การใช้ดุลยพินิจในการสอบบัญชี โดยปราศจากความลำเอียงและพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมที่สุด มีความเป็นกลาง ส่วนในความหมายความของความซื่อสัตย์สุจริตนั้น หมายถึง การประพฤติอย่างตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ ไม่คิดคดโกง และไม่ปกปิดข้อเท็จจริง หรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน

ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตนั้น เป็นคุณสมบัติประการสำคัญของผู้สอบบัญชีที่ควรมี เพราะว่าหากผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานโดยขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความเที่ยงธรรมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบการเสนอรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ที่มีเนื้อหาบิดเบือนจากข้อเท็จจริงได้

4) ไม่ปกปิดข้อเท็จจริง หรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยแสดงความเห็นซึ่งอาจก่อให้เกิดความหลงผิดและอาจเสียหายแก่กิจการที่รับตรวจสอบนั้น หรือกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

6.1.2 ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

1) ไม่รับงานตรวจสอบในกิจการที่เกินความรู้ความสามารถของตนที่ปฏิบัติงานได้และมีการพิจารณารับงานตรวจสอบบัญชีในกิจการก่อนเสมอ ผู้สอบบัญชีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเภทธุรกิจนั้น ๆ เป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องไม่เกิดความเชื่อถือว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานโดยขาดความรู้ ได้แก่

- รับงานตรวจสอบมากจนไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติงานของตน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้

- รับงานตรวจสอบในกิจการที่ตนไม่มีความรู้ความสามารถ เช่น ธุรกิจที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบ แต่ผู้ตรวจสอบบัญชีไม่มีความรู้และความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมตรวจสอบบัญชีเลย

2) การปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง มีความรอบคอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปและใช้ความระมัดระวังรอบคอบในการตรวจสอบ อย่างที่ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระทั้งหลายพึงควรปฏิบัติ กรณีตัวอย่างที่อาจถือว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานโดยขาดความระมัดระวังรอบคอบในการตรวจสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ได้แก่

- การขอยืนยันยอดลูกหนี้และปรากฏผลต่างในงบ แต่ผู้ตรวจสอบไม่ได้ติดตามและหาสาเหตุจากผลต่างในงบนั้น

- ตรวจสอบพบรายการทางบัญชีที่ไม่มีหลักฐานประกอบการบันทึกข้อมูลบัญชีและมิได้มีการทักท้วงรายการดังกล่าว ในรายการที่มีนัยสำคัญต่อการแสดงความเห็น เช่น มีรายการซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีหลักฐานการจ่ายเงิน

3) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงาน โดยใช้การแสดงความเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนรายการใดของกิจการที่ตนรับตรวจสอบ เว้นแต่เป็นการตรวจสอบหรือสอบทานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป การคาดคะเนเป็นเรื่องในอนาคตที่ยังไม่แน่นอน แต่การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานจนได้หลักฐานที่เพียงพอก่อน ที่จะแสดงความคิดเห็นในรายงานการตรวจสอบ ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่ควรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนรายการใด ๆ ซึ่งเป็นการประมาณการสำหรับเหตุการณ์ในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น

4) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงานการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นรายงานการตรวจสอบของกิจการที่ตนมิได้ปฏิบัติงานตรวจสอบหรือควบคุมการตรวจสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

5) ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นแอบอ้างว่าตนเป็นผู้ทำการตรวจสอบบัญชีในกิจการใด ๆ โดยที่ตนมิได้ปฏิบัติงานตรวจสอบหรือควบคุมการตรวจสอบในกิจการนั้นจริง

6) ให้มีการบันทึกความเห็นไว้ในรายงานการตรวจสอบบัญชี เมื่อปรากฏเห็นว่ากิจการที่ตนรับตรวจสอบบัญชีนั้น มีการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่องบการเงิน

7) การลงลายมือชื่อของตน โดยที่มีการแสดงความเห็นในรายงานการตรวจสอบหรือไม่แสดงความเห็น หรืออาจโดยแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ผู้สอบบัญชีจะต้องระบุถึงสาเหตุของการสอบบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงสาเหตุของการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีนั้น ๆ เพื่อที่จะได้เพิ่มความระมัดระวังในการใช้งบการเงิน

6.1.3 มรรยาทต่อลูกค้า

1) ไม่เปิดเผยความลับของกิจการที่ตนได้รับรู้มาจากหน้าที่การตรวจสอบบัญชี เว้นแต่ในกรณีที่ต้องให้ถ้อยคำในฐานะพยานในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีนั้น ๆ ผู้สอบบัญชีอาจล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่ถือเป็นความลับของกิจการที่ตนตรวจสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจึงไม่ควรนำข้อมูลเหล่านั้นมาเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งห้ามเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวรวมถึงผู้ช่วยและเพื่อนร่วมในสำนักงานด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเพื่อผลประโยชน์ต่อตนเองหรือบุคคลอื่น ข้อมูลที่ถือเป็นความลับ หมายถึง ข้อมูลใด ๆ ที่โดยปกติกิจการไม่ยินยอมให้เปิดเผยต่อสารธารณชน เช่น ผู้สอบบัญชีเปิดเผยสูตรการผลิตสินค้าของกิจการที่ตนรับตรวจสอบต่อบริษัทคู่แข่งของลูกค้าโดยมิได้รับความยินยอมจากลูกค้า

2) การไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานตรวจสอบที่รับไว้โดยไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อผู้ตรวจสอบรับรองงานสอบบัญชีไว้แล้ว ต่อมามีเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้น ผู้สอบบัญชีต้องแจ้งเหตุที่มิอาจไปปฏิบัติงานได้ให้แก่กิจการนั้นทราบ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายกับกิจการนั้น เพราะว่าหากผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องละทิ้งงานโดยมิได้แจ้งให้กิจการนั้นทราบ กิจการอาจหาผู้สอบบัญชีคนอื่นมาปฏิบัติงานแทนไม่ทันต่อเวลา ส่งผลให้ยื่นงบการเงินล่าช้า และทำให้กิจการต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมโดยไม่มีความจำเป็น

6.1.4 มรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพผู้สอบบัญชี

ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอบบัญชี และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี การเสนอตนเองเพื่อเข้ารับงานตรวจสอบของกิจการใดที่มีผู้สอบบัญชีคนอื่นปฏิบัติงานอยู่ก่อนหน้าตน ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องทำหนังสือติดต่อกับผู้ตรวจสอบเดิมเพื่อสอบถามถึงเหตุผลทางมรรยาทนั้น ซึ่งผู้สอบบัญชีควรมีมรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ดังนี้

1) ไม่แย่งงานตรวจสอบบัญชีจากผู้สอบและรับรองการสอบบัญชีอื่น

2) ไม่ตรวจสอบบัญชีเกินกว่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอบบัญชีอื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้ที่มอบหมายนั้นแล้ว

6.1.5 มรรยาททั่วไป

1) ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพการสอบบัญชี เช่น การแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยมิได้ปฏิบัติงานจริง ผู้สอบบัญชีจะต้องแนะนำลูกค้าให้หลีกเลี่ยงการเสียภาษี โดยการจัดทำบัญชี 2 ชุด

2) ไม่โฆษณาตนหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาตน ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใดซึ่งนอกเหนือจากการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ ที่อยู่ หรือชื่อและที่ตั้งสำนักงานของตน

3) ไม่ให้สิ่งของหรือรับรู้ว่าจะได้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันใด เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจกับบุคคลอื่น โดยการแนะนำหรือจัดหางานการตรวจสอบมาให้ตนทำ เช่น ให้ค่านายหน้าแก่บุคคลที่จัดหางานการตรวจสอบบัญชี

4) ไม่เรียกหรือรับทรัพย์สิน และประโยชน์อันใด จากบุคคลที่รับตรวจสอบบัญชี เพราะในเมื่อบุคคลนั้นได้รับงานสอบบัญชี เนื่องจากการแนะนำ หรือการจัดหางานของตนในฐานะที่ตนเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกิจการนั้นอยู่

5) ไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนโดยยึดถือจากราคาสูงหรือต่ำของยอดเงินมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนตรวจสอบ หรือมีส่วนร่วมในการสอบบัญชีเป็นเกณฑ์ มรรยาทข้อนี้กำหนดขึ้น เพราะเนื่องจากว่าหากมีการกำหนดค่าตอบแทนได้จะทำให้ผู้สอบบัญชีเข้าไปมีส่วนได้เสียในยอดเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินที่ตนรับงานตรวจสอบมีผลทำให้ขาดความเป็นกลางในการปฏิบัติงาน

6.2 ปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัท บัญชีห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไม่เกินกว่า 300 ราย ต่อคน และต่อปี ในการตรวจสอบและรับรองบัญชีแต่ละรายนั้น ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องใช้เวลาในการตรวจสอบให้มากพอสมควร เพราะต้องตรวจสอบจนได้หลักฐานที่เพียงพอต่อการแสดงความเห็นหากในการปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชี ผู้ตรวจสอบมี

ผู้ช่วยจำนวนน้อยเกินไปหรือไม่มีปริมาณงาน 300 ราย ต่อคน และต่อปีนั้น จะถือว่ามีปริมาณมากเกินกว่าที่ผู้สอบบัญชีจะสามารถปฏิบัติงานและควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้

6.3 การปฏิบัติงานและการรายงานการตรวจสอบบัญชี การรับรองบัญชีในกรณีที่ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบ และแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎกระทรวง ซึ่งออกพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 (กลุ่มบริหารข้อมูลและพัฒนาระบบการตรวจสอบภาษี, 2544) ผู้สอบบัญชีควรต้องปฏิบัติงาน รายงานการตรวจสอบ และรับรองการสอบบัญชี ดังนี้

6.3.1 แนวการปฏิบัติงาน ให้ผู้สอบบัญชี ปฏิบัติงานดังนี้

1) ต้องจัดทำแนวการสอบบัญชีในครั้งถัดไป พร้อมทั้งวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบสำหรับงานที่ตรวจสอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และต้องจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2) ต้องจัดทำกระดาษทำการ เพื่อบันทึกการตรวจสอบและจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

3) ให้เน้นที่การทดสอบความถูกต้องของงบการเงิน และบัญชีนั้น ๆ ว่ามีความถูกต้องเป็นจริง และตรงตามเอกสารประกอบการลงบัญชีและบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4) ให้เปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงานสอบบัญชีและแจ้งพฤติการณ์ไว้ในรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อรับรอง

6.3.2 การรายงานการตรวจสอบและรับรองการสอบบัญชี กรณีที่ผู้สอบบัญชีมีการตรวจสอบและรับรองบัญชีให้แก่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องมีการจัดทำงบการเงิน หรือไม่ให้มีการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีจะต้องรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามแบบที่อธิบดีกำหนด

6.4 มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Auditing Standard : GAAS) (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2548) ผู้สอบบัญชีจะต้องปฏิบัติการสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ มาตรฐานการสอบบัญชีจะประกอบด้วย หลักการพื้นฐานและวิธีการตรวจสอบที่สำคัญ และแนวทางการปฏิบัติงานสอบบัญชีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจอยู่ในรูปของคำชี้แจงหรือรูปลักษณะอื่น ๆ มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปนั้นเปรียบเสมือนเกราะป้องกันภัยให้แก่

ผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติตาม แต่ถ้าหากผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปแล้วนั้น ถ้าเกิดปัญหาขึ้น ผู้สอบบัญชีจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งทางกฎหมายและทางวิชาชีพการสอบบัญชี งานของผู้สอบบัญชีรายนั้นจะไม่ได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ตลอดจนส่งผลกระทบต่อวิชาชีพสอบบัญชีเป็นส่วนรวม

6.5 วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Skepticism) ผู้สอบบัญชีจะต้องมีการวางแผนและปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณในการสังเกต และสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพต่อข้อมูลของกิจการ โดยต้องคำนึงถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่อาจมีอยู่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดเหตุให้ข้อมูลในงบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

7. คุณภาพการสอบบัญชี

ความหมายของคุณภาพการสอบบัญชี จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีผู้ให้ความหมายของคุณภาพการสอบบัญชี ไว้ดังนี้

มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์ (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีสามารถลดความคลุมเครือของงบการเงินที่ตนจัดทำ ส่งผลให้กิจการสามารถลดความเสี่ยงที่สามารถป้องกันได้ให้อยู่ในระดับที่ต่ำสุด และผู้สอบบัญชีจะต้องรายงานความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญที่ได้รับรู้มา โดยที่ความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญอาจไม่สามารถถูกค้นพบได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

ชนัญฎา สินชื่น (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพของการสอบบัญชี หมายถึง คุณภาพการรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินในลักษณะของการเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินหรืออีกนัยหนึ่งคือข้อมูลที่แสดงในรายงานทางการเงินจะต้องเป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้รายงานทางการเงิน

Jere (2004) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพของการสอบบัญชี หมายถึง การที่งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดใด ๆ ดังนั้นหากผู้สอบบัญชีทำงานบกพร่องหรือไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และละเลยต่อข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ ซึ่งจะส่งผลให้งบการเงินที่ตรวจสอบนั้นมีข้อผิดพลาดและงานสอบบัญชีนั้นมีคุณภาพต่ำ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าความผิดพลาดในการปฏิบัติงานสอบบัญชีนั้น ที่เนื่องมาจากการทำให้เกิดข้อผิดพลาดในรายงานทางการเงินนั้นสามารถนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดคุณภาพของการสอบบัญชีได้ วิธีการประเมินความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสามารถวัดดูได้จากอัตราที่ผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชีถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่ปรากฏในรายงานทางการเงิน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึง การรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินในลักษณะของการเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้รายงาน

ทางการเงินโดยปราศจากข้อผิดพลาดที่จะเกิดจากความเสี่ยงในการสอบบัญชี สามารถนำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดคุณภาพของงานสอบบัญชีได้

7.1 ลักษณะคุณภาพการสอบบัญชี

คุณภาพการสอบบัญชี (Auditing Quality) สามารถวัดได้จากรายงานการสอบบัญชีที่มีลักษณะเชิงคุณภาพที่ดี โดยการประยุกต์จากมาตรฐานการตรวจสอบ รหัส 2420 (อุษณา ภัทรมนตรี, 2547) ได้แก่

7.2.1 ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ไม่เกิดข้อผิดพลาดหรือบิดเบือนไปตามความจริงที่เกี่ยวข้อง ความถูกต้องของข้อความในทุกประโยคและตัวเลข ผู้ตรวจสอบได้รวบรวมประเมินและสรุปนำเสนออย่างระมัดระวังและแม่นยำแล้ว

7.2.2 ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) หมายถึง การสื่อสารที่ถูกต้องตามควร (Fair) ไม่ลำเอียงทั้งจากทัศนคติและผลการประเมินที่เป็นกลาง โดยพิจารณาจากความจริงและสถานการณ์รอบด้านแล้ว เนื่องมาจากการสังเกตการณ์ ซึ่งสามารถสรุปและมีข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบที่ต้องได้มาจากการกระทำที่ปราศจากอคติ ไม่ลำเอียง และไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนหรือไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ ของผู้อื่น

7.2.3 ความชัดเจน (Clearness) หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้อ่านรายงานเข้าใจได้ และแสดงถึงลำดับความเป็นเหตุและผลถึงความชัดเจนอาจเกิดขึ้น โดยหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาทางวิชาการที่ไม่จำเป็น แต่ถ้าหากจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิคบางคำ จำต้องมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ที่ใช้ด้วย

7.2.4 ความกะทัดรัด (Conciseness) หมายถึง การสื่อสารตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นออกไป โดยผู้ตรวจสอบยังต้องรักษาความต่อเนื่องของแนวความคิดที่รายงานไว้ ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย

7.2.5 ความสร้างสรรค์ (Creation) หมายถึง การสื่อสารที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและองค์การได้มีการปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็น โดยเนื้อหาควรเป็นประโยชน์ให้บรรยากาศเชิงบวกและมีความหมายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

7.2.6 ความสมบูรณ์ (Completion) หมายถึง การเสนอรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ หมายถึงการไม่ขาดสารสนเทศที่สำคัญต่อผู้อ่านที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งควรประกอบด้วยสารสนเทศที่ครบถ้วนและข้อสังเกตที่สนับสนุนถึงข้อสรุปและข้อแนะนำที่ดีอย่างเพียงพอ

7.2.7 ความทันกาล (Timeliness) หมายถึง การเสนอรายงานต้องกระทำภายในเวลาระยะเวลาที่มีความพอดี เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีโอกาสแก้ไข การเสนอผลการตรวจสอบบัญชีนั้นไม่ควรกระทำให้ล่าช้า และควรทำในระดับที่ “ด่วน” เพื่อเพิ่มให้การแก้ไขมีประสิทธิผลมากขึ้น

ตารางที่ 2 ตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ชนัญฎา สิ้นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิริ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภัทรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนวรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ช้างประสิทธิกุล (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปวริชาติ สมภาร (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญาภา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะภา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
ความรู้ความสามารถ																				
1.ด้านการบัญชี	/	/		/																
1.1 ท่านให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน	/	/		/																
1.2 ท่านศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี	/	/		/																
1.3 ท่านสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้	/	/		/																
1.4 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี	/	/		/																
1.5 ท่านเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง	/	/		/																

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภัทรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
2.ด้านการสอบบัญชี	/	/	/			/														
2.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	/	/				/														
2.2 ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ	/	/				/														
2.3 ท่านมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ	/		/			/														
2.4 ท่านยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี	/	/				/														
2.5 การเขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด	/		/			/														
3.ด้านกฎหมาย	/	/	/																	
3.1 ท่านทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี	/	/	/																	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่มชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนากิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิธิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา กังหรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนวรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์กุล (2549)	สุวรรณ หว่างเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์คิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
3.2 ท่านศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 อย่างต่อเนื่อง	/	/	/																	
3.3 ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร	/	/	/																	
3.4 ท่านให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	/	/	/																	
4.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	/	/			/															
4.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	/	/			/															
4.2 ท่านสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี	/				/															
4.3 ท่านมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยงในการควบคุมภายในของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ	/				/															
4.4 ท่านมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	/	/			/															

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภัทรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิคุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี																				
1.ความเพียงพอ							/	/	/											
1.1 ท่านให้ความสำคัญกับปริมาณ และความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี							/	/	/											
1.2 ท่านมุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี							/	/	/											
1.3 ท่านมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเทแรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล							/	/	/											
1.4 ท่านให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ							/	/	/											
1.5 ท่านให้ความสำคัญกับการค้นหาหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์							/	/	/											
2.ความเชื่อถือได้							/	/	/	/										
2.1 ท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และประเมินหลักฐานด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์							/	/	/	/										

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญญา ลิ่มชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา กังหรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนวรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์กุล (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
2.2 ท่านตระหนักถึงคุณค่าทางหลักฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี							/	/	/	/										
2.3 ท่านให้ความสำคัญกับการนำหลักฐานการสอบบัญชีมาเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างสม่ำเสมอ							/	/	/	/										
2.4 ท่านยึดถือแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อผู้ร่วมวิชาชีพ							/	/	/	/										
2.5 ท่านให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของการรวบรวมหลักฐานด้วยความเป็นมืออาชีพในการพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน							/	/	/	/										
3.ความเกี่ยวพัน							/	/	/	/										
3.1 ท่านตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นงบการเงิน							/	/	/	/										
3.2 ท่านมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ							/	/	/	/										
3.3 ท่านตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้							/	/	/	/										

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชั่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิคุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา กุมภาค (2555)
3.4 ท่านให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม							/	/	/	/									
4.ความมีประโยชน์							/	/	/	/									
4.1 ท่านตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ							/	/	/	/									
4.2 ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการตรวจสอบที่ตรวจพบ ซึ่งต้องเป็นปัจจุบัน และทราบแหล่งที่มาของหลักฐาน							/	/	/	/									
4.3 ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ							/	/	/	/									
4.4 ท่านให้ความคนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป							/	/	/	/									
4.5 ท่านได้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเพื่อการได้มาของหลักฐานที่มีประโยชน์ในการแสดงความเห็นในการจัดทำรายงานการสอบบัญชี							/	/	/	/									

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญญา ลินชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา กุมภาค (2555)
ความสามารถทางการบริหารงาน																				
1.การวางแผน											/	/	/	/						
1.1 ท่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ											/	/	/							
1.2 ท่านมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย											/	/	/							
1.3 ท่านมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง											/	/	/	/						
1.4 ท่านมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน											/	/	/							
1.5 ท่านมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง											/	/	/	/						
2.การดำเนินงาน											/	/	/							
2.1 ท่านทำการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง											/	/	/							

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
2.2 ท่านปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด											/	/	/							
2.3 ท่านมุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย											/	/	/							
2.4 ท่านมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบเสมอ											/	/	/							
2.5 ท่านมีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด											/	/	/							
3.การติดตามประเมินผล											/	/	/							
3.1 ท่านมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องได้อย่างดี											/	/	/							
3.2 ท่านควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการโดยตลอด											/	/	/							
3.3 ท่านได้ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น											/	/	/							
3.4 ท่านได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ											/	/	/							

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชั่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาพัช วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิคุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
3.5 ท่านมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ											/	/	/							
3.6 ท่านได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ											/	/	/							
คุณภาพการสอบบัญชี																				
1.ด้านความถูกต้อง	/		/				/						/	/	/	/	/	/	/	/
1.1 ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี			/				/							/	/	/	/	/	/	/
1.2 ท่านตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ							/							/						/
1.3 ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีตามความจริงทุกประการที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ	/						/							/	/	/		/	/	/
1.4 ท่านสามารถนำรายงานสอบบัญชี โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป							/									/	/			/
2.ด้านความเที่ยงธรรม	/	/					/						/		/	/	/	/		/

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นรีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
2.1 ท่านสามารถนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง							/								/	/	/	/		/
2.2 ท่านสามารถตรวจสอบกิจการที่ท่านรับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียง และมีความโปร่งใสในการสอบบัญชี	/	/					/								/	/	/	/		/
2.3 ท่านสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระ ไม่มีการควบคุมการสอบบัญชีจากผู้ใด	/	/					/								/	/				/
3.ด้านความชัดเจน	/		/				/						/	/	/	/	/	/	/	/
3.1 ท่านมีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี	/		/											/	/	/	/	/	/	/
3.2 ท่านมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย			/				/											/	/	/
3.3 ทุกครั้งที่ท่านมีความจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิค หรือคำศัพท์เฉพาะ ท่านมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ประกอบไว้ด้วยเสมอ	/		/											/	/	/	/	/	/	/
4.ด้านความกะทัดรัด	/		/				/						/	/	/	/	/	/	/	/

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุล (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
4.1 ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเสมอ	/		/				/							/	/	/	/	/	/	/
4.2 ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย	/													/	/	/	/	/	/	
4.3 ท่านมีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด	/		/											/		/		/	/	
5.ด้านความสร้างสรรค์	/		/				/						/	/	/	/	/	/	/	/
5.1 ท่านให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น	/						/							/		/		/	/	/
5.2 ท่านมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่รับตรวจอย่างสม่ำเสมอ	/		/				/							/	/	/		/	/	
5.3 ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ	/						/							/	/	/	/	/	/	/
5.4 ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป			/				/								/		/	/	/	
6.ด้านความสมบูรณ์	/	/	/				/						/	/	/	/	/		/	/

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ชนัญฎา ลิ่นชื่น (2548)	ปุณยนุช คำหวาน (2556)	ธนาทิพย์ วัฒนสุชาติ (2556)	ธนศศิ ฝากมิตร และคณะ (2544)	อุษณา ภักรมนตรี (2545)	พจนีย์ ธนรานิช (2546)	ทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555)	แก้วตา อัมรินทร์ (2542)	สุชาย ยังประสิทธิ์คุณ (2549)	สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547)	ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์ (2546)	ศิลปพร ศรีจันเพชร (2548)	ปาริชาติ สมการ (2555)	นวลจันทร์ ศรีสารคาม (2556)	นารีรัตน์ พลอยพุ่ม (2554)	อรพินท์ วงศ์ก่อ (2555)	เบญญากา สิงห์ทองชัย (2556)	เพ็ญจันทร์ ตะกา (2556)	ครุณี วงษ์ศิลป์ (2555)	วันทนา ภูมิภาค (2555)
6.1 ท่านสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ทุกประการ																	/			/
6.2 ท่านสามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกรายการ		/	/				/							/			/			/
6.3 ท่านได้นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน		/	/				/							/	/	/			/	/
7.ด้านความทันกาล	/	/	/				/						/	/	/	/	/	/	/	/
7.1 ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี	/	/					/							/	/	/		/	/	/
7.2 ท่านมีการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ	/		/				/							/		/		/	/	/
7.3 ท่านนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม	/	/					/							/	/	/	/	/	/	
7.4 ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ	/	/	/				/							/	/	/		/	/	

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชนัญฎา สินชื่น (2548) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผล หรือคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยความรู้ด้านการบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบทบาท และผลกระทบของพระราชบัญญัติการสอบบัญชี พ.ศ. 2547 ด้านการสอบบัญชีต้องมีการวางแผนการสอบบัญชีอย่างเป็นระบบมีความสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านกฎหมายต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักการระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการเกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร พร้อมทั้งมีความรู้ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 และการมีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี และมุ่งพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

บุสกร ภู่ระหงษ์ (2549) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบความรู้ความสามารถทางการบัญชีและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังระบบ GFMIS ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักบัญชี เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานการเงินการคลัง ระบบ GFMIS มีประสิทธิภาพมีข้อมูลทางการบัญชีที่ถูกต้องแม่นยำและทันเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย ระบบงานไม่ซ้ำซ้อนเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนผู้ที่ได้รับข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว และมีความโปร่งใสในการดำเนินงานการบริหารงาน

มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับเทคนิคการสอบบัญชี ด้านการตรวจดู ด้านการตรวจสอบเอกสารใบสำคัญและด้านการตรวจสอบการผ่านรายการ อยู่ในระดับมาก (2) ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับมรรยาทการสอบบัญชี ด้านมรรยาทต่อลูกค้า ด้านความเป็นอิสระ ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านมรรยาททั่วไป อยู่ในระดับมาก และ (3) มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม และด้านความทันกาล อยู่ในระดับ

มาก จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า (1) เทคนิคการสอบบัญชี ด้านการตรวจหารายการผิดปกติมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน และด้านความสมบูรณ์ (2) มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ด้านความเป็นอิสระ ด้านความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทต่อเพื่อนและด้านมรรยาททั่วไปมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์ และ (3) มรรยาทผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทของลูกค้าและด้านมรรยาททั่วไป มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์

วิมลฤดี ทัศคร (2551) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงานบัญชี ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงานบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาด้านการปฏิบัติและด้านการเรียนรู้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีความสำเร็จในการทำงานโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านเวลา ด้านคุณภาพของงาน และด้านปริมาณงาน

พรรณราย คำจันทร์ดี (2551) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมคุณภาพการสอบบัญชีมีเป็นการเพิ่มคุณภาพการสอบบัญชีประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีตามวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีมีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบ การปรับปรุง PDCA เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน-การปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีการที่ผู้สอบบัญชีกำหนดให้มีนโยบายและวิธีการต่าง ๆ ในการควบคุมงานสอบบัญชีซึ่งรวมถึงการควบคุมคุณภาพเฉพาะในแต่ละงานตลอดจนการควบคุมคุณภาพโดยทั่ว ๆ ไป การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีย่อมทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบบัญชีสามารถตรวจสอบพบสิ่งผิดปกติอย่างมีสาระสำคัญในงบการเงิน และมีความเป็นอิสระในการรายงานสิ่งที่ตรวจสอบพบได้อย่างถูกต้อง เพียงพอและเหมาะสม ดังนั้น การควบคุมคุณภาพ

งานสอบบัญชีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้สอบบัญชีมีความสามารถตรวจสอบพบสิ่งผิดปกติในงบการเงิน และสามารถ รายงานสิ่งที่ตรวจพบได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อันจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเชื่อมั่นในงบการเงินที่ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้

อติภา พลเรือง (2551) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนประเภทกิจการสาธารณูปโภค ประชากรที่ศึกษาคือ นักบัญชีธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนประเภทกิจการสาธารณูปโภค ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถทางการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน (2) ความสามารถทางการปฏิบัติงาน ด้านการประสานงานมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน (3) ความสามารถทางการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน และ (4) ความสามารถทางการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ ด้านงานสำเร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน

พงษ์ศักดิ์ แก้วมีสี (2552) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของประสิทธิภาพการวางแผนการสอบบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศไทย ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนการสอบบัญชีเป็นการเพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ประกอบด้วย การวางแผนการสอบบัญชีด้านหลักฐานเพียงพอและเหมาะสม ด้านความสมดุลของต้นทุนและประโยชน์ที่ได้รับ ด้านการมอบหมายงานอย่างเหมาะสม และด้านเกิดความร่วมมือและป้องกันการเข้าใจผิด ดังนั้น การมีประสิทธิภาพการวางแผนการสอบบัญชี เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่สะท้อนถึงคุณภาพของงานสอบบัญชี ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบ โดยผู้สอบบัญชีต้องใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพต่อข้อมูลของสหกรณ์ เพื่อให้มีความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี บรรลุเป้าหมาย ได้มาตรฐานและเชื่อถือได้ ทันเวลา และมีความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ปิยมาศ เรืองแสงรอบและศิลปพร ศรีจั่นเพชร (2552) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการนำมาตรฐานการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีมาใช้ในสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กและขนาดกลาง ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่

แสดงความเห็นไว้ว่าปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติมากที่สุดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กและขนาดกลาง คือ การจัดให้มีระบบการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี และการแต่งตั้งผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เนื่องจากความพร้อมด้านบุคลากร ระยะเวลาที่ต้องใช้เพิ่มเติมในกระบวนการตรวจสอบและต้นทุนที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามสำนักงานสอบบัญชีควรเร่งดำเนินการในการเตรียมความพร้อมและอาจพิจารณาร่วมมือกันระหว่างสำนักงาน เพื่อแบ่งปันทรัพยากร นอกจากนี้หน่วยงานกำกับดูแลควรพิจารณาความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และเร่งดำเนินการออกแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับโครงสร้าง และลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีไทย

บุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี และด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น และ (2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ3วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Francis (2004) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการตรวจสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า จากประสบการณ์เมื่อ 25 ปีที่ผ่านมาแล้วจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเมินว่าเราเพิ่งรู้เกี่ยวกับคุณภาพการตรวจสอบบัญชีกับความเชื่อถือต่อบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์โดยเปิดเผยหลักฐาน

บ่งชี้ว่าความผิดพลาดของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีทั้งหมดมีอัตราที่นาน ๆ ครั้งจะเกิดขึ้นซึ่งน้อยกว่า 1% ต่อปี และค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชีที่น้อยกว่า 0.1% ของยอดรวมของลูกค้า สิ่งที่แนะนำว่าอาจมีการยอมรับของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีในระดับที่ค่าใช้จ่ายค่อนข้างต่ำและยังเป็นหลักฐานของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดท่ามกลางจำนวนของความสำคัญ เช่น ขนาดของกิจการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของอุตสาหกรรม ลักษณะของสำนักงานและความแตกต่างของประเทศในระบบกฎหมายและการเปิดเผยหนี้ ผู้ตรวจสอบบัญชีมีผลในทางบวกมากถึงแม้ว่าจะมีเครื่องบ่งชี้ถึงจำนวนของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีที่อาจต้องสิ้นสุดในช่วงทศวรรษที่ 1990 ซึ่งเป็นกรณีที่มีข้อดีในการปฏิรูปเมื่อเร็ว ๆ นี้ เช่นเดียวกับ Sarbanes Oxley Act of 2002 ในประเทศสหรัฐอเมริกา

Jeong และ Rho (2004) ศึกษาเกี่ยวกับหกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และคุณภาพการตรวจสอบบัญชี:หลักฐานจากประเทศเกาหลี ผลการวิจัยพบว่า การศึกษานี้มีการสำรวจกิจการที่มีความแตกต่างระหว่างการตรวจสอบบัญชีของหกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และสำนักงานที่มิใช่หกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของผู้ตรวจสอบบัญชีโดยตั้งสมมติฐานว่าไม่มีความแตกต่างที่สำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของลูกค้าระหว่างหกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และสำนักงานที่มิใช่หกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่เมื่อมีสิ่งกระตุ้นกระทบต่อผู้ตรวจสอบบัญชีถึงข้อกำหนดของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีที่สูงเฉพาะในประเทศเกาหลีนอกเหนือจากการตรวจสอบกระบวนการที่เกิดขึ้นมาอย่างรอบคอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศเกาหลี ตั้งแต่ปี 1994 ถึง 1998 พบว่า ไม่มีลักษณะสำคัญใด ๆ ที่แตกต่างกันระหว่างกระบวนการที่เกิดของบริษัทหกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และผู้ตรวจสอบบัญชีที่มิใช่หกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่ สิ่งเหล่านี้สื่อให้เห็นว่าผู้ตรวจสอบบัญชีที่มาจากหกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่และมิใช่หกสำนักงานสอบบัญชีใหญ่ ไม่มีความแตกต่างของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีระหว่างผู้ตรวจสอบบัญชีทั้ง 2 กลุ่ม ในเกาหลีซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาด้านอื่น ๆ ในประเทศเกาหลีแต่ในขณะเดียวกันอาจไม่สอดคล้องกับการศึกษาถึงข้อกำหนดของคุณภาพการตรวจสอบบัญชีในประเทศอื่น ๆ

Lin และคณะ (2005) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ ความรู้ ความชำนาญในการสอบวิชาบัญชีในประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ครูผู้สอน และนักเรียนในประเทศจีน ซึ่งได้ทำการทดสอบเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการฝึกจัดทำบัญชีของนักเรียน ไม่เป็นที่พึงพอใจกับการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ให้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิรูปการศึกษาด้านวิชาการบัญชีในประเทศจีนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกันในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับ

คำตอบที่แตกต่างจากการสำรวจในประเทศจีน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก ความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมของประเทศจีนและสหรัฐอเมริกา

Guldenmund และคณะ (2005) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเทคนิคการตรวจสอบบัญชีเพื่อการประเมินคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า จากขอบเขตของการจัดการโดยศึกษาจากพัฒนารูปแบบของการจัดการที่มีการวางแผนควบคุมเค้าโครงความเสี่ยงเงื่อนไขของเทคนิคการตรวจสอบบัญชีเพื่อประเมินคุณภาพ เช่น ระบบการจัดการของเทคนิคการตรวจสอบบัญชีจะหาจำนวนและทิศทางของระบบการจัดการที่มีผลกระทบโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือและประสิทธิผลของอุปสรรคและความน่าจะเป็นของโครงการที่เกี่ยวข้องด้วยการพัฒนาของเทคนิคการตรวจสอบบัญชีสามารถใช้ในโครงการที่มีความเสี่ยงหลักตามสภาพความเป็นจริงภายใต้ประเด็นที่น่าสนใจ วิธีการที่บรรลุถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและความชัดเจนที่หลาย ๆ เทคนิคมักจะขาดไป แต่มีข้อจำกัดคือ ตั้งแต่ระบบการจัดการความปลอดภัยไม่ได้ครอบคลุมไว้ในวิธีการนี้ ท้ายที่สุดบางประสบการณ์เบื้องต้นได้มาจากหลากหลายจุดที่ทำการทดสอบที่ได้ถูกรวบรวมและนำมาอภิปราย

Ohta (2009) ศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบบทบาทของหลักฐานการสอบบัญชีในการตรวจสอบเชิงกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า เป็นวิธีการตรวจสอบความเสี่ยง (ความน่าจะเป็นของการยอมรับข้อเท็จจริง) และส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลงเมื่อผู้สอบบัญชีได้รับหลักฐานการตรวจสอบในรูปแบบของการสุ่มตัวอย่างการยอมรับความเสี่ยง สำหรับการตรวจสอบการกระทำการทุจริตและการประเมินความเสี่ยงเสมอเพิ่มขึ้นเมื่อได้หลักฐานการตรวจสอบเป็นคุณลักษณะที่ดีและผู้สอบบัญชีที่มีความสามารถเพียงพอสำหรับการหลีกเลี่ยงการปฏิเสธข้อเท็จจริงและความเสี่ยงได้นั้น นอกจากนี้การตรวจสอบจะต้องเพิ่มหลักฐานการตรวจสอบ เพื่อวิเคราะห์บ่งชี้ว่าผู้สอบบัญชีใช้ข้อมูลและหลักฐานการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการแสดงงบการเงินที่ผิดพลาดได้ตรวจสอบรายละเอียดของหลักฐานที่ปล่อยให้การบังคับใช้กับความหมายสำหรับมาตรฐานและใช้สำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคคลข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งขั้นตอนดำเนินการวิจัยออกเป็นดังนี้

1. ประชากร ตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การทดสอบเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บข้อมูล
5. วิธีการทางสถิติ

ประชากร ตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 1,272 คน (สภาวิชาชีพบัญชี, 2560)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5 % โดยมีขั้นตอน ดังนี้

สูตรการคำนวณ $n = \frac{N}{1+Ne^2}$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้

แทนสูตร $n = \frac{1,272}{1+1,272x(.05)^2}$

$= 304$ คน

จากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่าง 304 คน แต่เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งอัตราการตอบกลับค่อนข้างต่ำ จึงได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 450 คน

การเลือกตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างสำหรับงานศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดการเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ และข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี และระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยเป็นคำถามแบบเป็นตัวเลือกเพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดการให้คะแนนดังต่อไปนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อย

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับปานกลาง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมาก

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 19 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดการให้คะแนนดังต่อไปนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อย

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับปานกลาง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมาก

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดการให้คะแนนดังต่อไปนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อย

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับปานกลาง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมาก

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 24 ข้อ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน

ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดการให้คะแนนดังต่อไปนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อยที่สุด

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับน้อย

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับปานกลาง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมาก

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ในระดับมากที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1.00 – 1.50	มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย
2.51 – 3.50	มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	มีความเห็นอยู่ในระดับมาก
4.51 – 5.00	มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย โดยทำการทดสอบเครื่องมือ 2 ส่วน คือ 1) การตรวจสอบความตรง (Validity) ประกอบด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ 2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบความตรง (Validity)

การตรวจสอบความตรง เป็นการวัดคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับองค์ประกอบที่ต้องการวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเครื่องมือแต่ละชนิดมีจุดมุ่งหมายเฉพาะตัว ดังนั้นเครื่องมือที่มีความตรงในจุดมุ่งหมายหนึ่งได้ โดยไม่จำเป็นจะต้องครอบคลุมจุดมุ่งหมายทั้งหมด (Wainer &

Braun, 1988)โดยการตรวจสอบนั้น จะพิจารณาทีละข้อว่ามีลักษณะข้อความเป็นอย่างไร และทุกข้อมีคุณภาพตามเกณฑ์ในแต่ละแบบการประเมินนั้นๆ หรือไม่ สำหรับการศึกษาครั้งนี้เป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ความตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องตรงตามเนื้อเรื่องที่ต้องการวัดหรือวัดได้ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด (วัลลภ ลำพาย, 2547) เป็นความตรงที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือว่าเนื้อหาของข้อคำถามวัดได้ตรงตามเนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นๆ พิจารณาว่าเครื่องมือนั้นมีความครบถ้วนสมบูรณ์ถูกต้องตามนิยามเชิงปฏิบัติการในกรอบขอบเขตที่ต้องการวัดหรือไม่ (Gable, 1986) ซึ่งจำนวนผู้เชี่ยวชาญควรมีตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เพื่อหลีกเลี่ยงความคิดเห็นที่แบ่งเป็น 2 ขั้ว (สุวิมล ติรกานันท์, 2546)

ดังนั้น ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการนำนิยามศัพท์ โครงสร้างการสร้างข้อคำถาม และร่างแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น **สอดคล้อง** กับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น **สอดคล้อง** กับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น **ไม่สอดคล้อง** กับนิยามของตัวแปรที่กำหนด

หลังจากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน เพื่อคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องฯ ซึ่งมีสูตรคำนวณดังนี้ (Rovinelli & Hambleton, 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์ในการหาค่าความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามการวัดตัวแปรที่กำหนด (สุวิมล ติรกานันท์, 2548)

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีค่าความตรงผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการทดสอบก่อนการใช้งานได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ไม่ผ่านเกณฑ์ต้องปรับปรุงแก้ไข

ผลจากการทำ IOC นี้ ไม่มีข้อคำถามถูกตัดออกจากการวัดตัวแปร ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ให้คำแนะนำ แก้ไขคำพูดในบางคำถาม เพื่อสื่อความหมายที่ตรงกับความหมายในนิยามศัพท์ปฏิบัติการ และนิยามเชิงทฤษฎี ผลการวิเคราะห์ IOC แสดงในภาคผนวก ข

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ หลังจากได้ผลแล้ว จึงนำมารวบรวมเพื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้วัดค่าความเที่ยงที่กว้างขวางมากที่สุดวิธีหนึ่ง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาฯ ควรมีค่าในระดับ .70 ขึ้นไป และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item Total Correlation) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.3 (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006)

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแต่ละตัวแปรได้ค่าตามมาตรฐานที่กำหนดคือ สัมประสิทธิ์แอลฟ่าฯมีค่ามากกว่า 0.7 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่ามากกว่า 0.3 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าฯ มีค่าอยู่ระหว่าง .726 ถึง .982 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .337 ถึง .967 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงไม่ได้ทำการตัดข้อคำถามใด ๆ ออกจากการวัดตัวแปร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของมาตรวัดสำหรับข้อมูลจริง (n = 30)

มิติหรือตัวแปร	จำนวนตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	Corrected Item-Total Correlation	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ด้านการบัญชี (ACC)	5	ACC1	.817	.903
		ACC2	.893	
		ACC3	.667	
		ACC4	.769	
		ACC5	.655	
ด้านการสอบบัญชี (AUC)	5	AUC1	.702	.840
		AUC2	.623	
		AUC3	.764	
		AUC4	.662	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มิติหรือตัวแปร	จำนวนตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	Corrected Item-Total Correlation	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
		AUC5	.483	
ด้านกฎหมาย	4	LEC1	.747	.726
(LEC)		LEC2	.646	
		LEC3	.394	
		LEC4	.337	
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4	INT1	.603	.742
		INT2	.385	
(INT)		INT3	.544	
		INT4	.632	
ด้านความเพียงพอ	5	SUF1	.562	.807
(SUF)		SUF2	.589	
		SUF3	.640	
		SUF4	.636	
		SUF5	.563	
ด้านความเชื่อถือได้	5	REL1	.590	.788
(REL)		REL2	.703	
		REL3	.623	
		REL4	.507	
		REL5	.466	
ด้านความเกี่ยวพัน	4	REE1	.743	.866
(REE)		REE2	.777	
		REE3	.777	
		REE4	.580	
ด้านความมีประโยชน์	5	USE1	.560	.895
(USE)		USE2	.812	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มิติหรือตัวแปร	จำนวนตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	Corrected Item-Total Correlation	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
		USE3	.787	
		USE4	.772	
		USE5	.800	
ด้านการวางแผน	5	PLA1	.841	.932
(PLA)		PLA2	.935	
		PLA3	.783	
		PLA4	.835	
		PLA5	.713	
ด้านการดำเนินงาน	5	OPE1	.558	.820
(OPE)		OPE2	.740	
		OPE3	.691	
		OPE4	.592	
		OPE5	.509	
ด้านการติดตาม	6	FOL1	.799	.877
ประเมินผล		FOL2	.526	
(FOL)		FOL3	.549	
		FOL4	.793	
		FOL5	.675	
		FOL6	.786	
ด้านความถูกต้อง	4	ACR1	.812	.849
(ACR)		ACR2	.785	
		ACR3	.749	
		ACR4	.435	
ด้านความเที่ยงธรรม	3	OJT1	.661	.782
(OJT)		OJT2	.682	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

มิติหรือตัวแปร	จำนวนตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	Corrected Item-Total Correlation	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
		OJT3	.544	
ด้านความชัดเจน	3	CLN1	.863	.950
(CLN)		CLN2	.929	
		CLN3	.900	
ด้านความกะทัดรัด	3	CCS1	.966	.982
(CCS)		CCS2	.967	
		CCS3	.949	
ด้านความสร้างสรรค์	4	CRT1	.918	.955
(CRT)		CRT2	.863	
		CRT3	.855	
		CRT4	.932	
ด้านความสมบูรณ์	3	CPT1	.753	.849
(CPT)		CPT2	.643	
		CPT3	.765	
ด้านความทันกาล	4	TLN1	.659	.892
(TLN)		TLN2	.837	
		TLN3	.799	
		TLN4	.765	

วิธีการเก็บข้อมูล

หลังจากร่างแบบสอบถามผ่านการทดสอบความตรง และความเที่ยงแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสร้างแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ขั้นตอนที่ 2 ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 ทำการแจกแบบสอบถามให้กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยวิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 4 ทำการรวบรวมเก็บแบบสอบถามที่ได้กลับมาจากผู้ตอบแบบสอบถาม และคัดแยกแบบสอบถามออกเป็น 2 ประเภท คือ สมบูรณ์ครบถ้วน และไม่สมบูรณ์ หลังจากนั้นตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน และคำนวณอัตราการตอบกลับ

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลในแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีการทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีชนิดของสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าจำนวน และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปร ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ความสามารถทางการบริหารงาน และคุณภาพการสอบบัญชี สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมาน

ส่วนที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การทดสอบค่าความทนทาน (Tolerance) และค่า VIF (Variance inflation factors)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยรายงานผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอ้างอิง (Inferene Statistics) การศึกษาในบทนี้แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหลักที่ตอบแบบสอบถาม
3. ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
4. การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)
5. การทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ถดถอยพหุ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมายดังต่อไปนี้

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t-value หมายถึง ค่าสถิติทดสอบความมีนัยสำคัญค่าคงที่และสัมประสิทธิ์จากการแจกแจงแบบ t-Distribution

F-value หมายถึง ค่าสถิติทดสอบตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตามมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F-Distribution

P หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

* หมายถึง ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

VIF หมายถึง ค่าทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ

PRO หมายถึง ความรู้ความสามารถ

GAE หมายถึง คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี

MAC	หมายถึง	ความสามารถทางการบริหารงาน
ADQ	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี
ACC	หมายถึง	ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี
AUC	หมายถึง	ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี
LEC	หมายถึง	ความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย
INT	หมายถึง	ความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
SUF	หมายถึง	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ
REL	หมายถึง	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้
REE	หมายถึง	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน
USE	หมายถึง	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์
PLA	หมายถึง	ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน
OPE	หมายถึง	ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน
FOL	หมายถึง	ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล
ACR	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง
OJT	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม
CLN	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน
CCS	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด
CRT	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์
CPT	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์
TLN	หมายถึง	คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างหลักที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ สามารถสรุปผลได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม (n = 304)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	134	44.08
หญิง	170	55.92

รวม	304	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร/ ตัวชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่า 35 ปี	95	31.25
35 – 45 ปี	107	35.20
46 – 55 ปี	77	25.33
มากกว่า 55 ปี	25	8.22
รวม	304	100.00
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	159	52.31
สมรส	111	36.51
หม้าย/หย่าร้าง	34	11.18
รวม	304	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	182	59.87
ปริญญาโท	109	35.85
ปริญญาเอก	13	4.28
รวม	304	100.00
5. ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี		
น้อยกว่า 5 ปี	101	33.22
5 – 10 ปี	132	43.43
11 – 15 ปี	47	15.46
มากกว่า 15 ปี	24	7.89
รวม	304	100.00
6. ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	52	17.10
50,000 – 80,000 บาท	189	62.17
80,001 – 110,000 บาท	40	13.16
มากกว่า 110,000 บาท	23	7.57

รวม	304	100.00

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 55.92 และที่เหลือจำนวน 134 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.08

ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35 – 45 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.20 รองลงมาอายุน้อยกว่า 35 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 อายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 และน้อยที่สุดมีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.22

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 52.31 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 36.51 และน้อยที่สุดสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18

ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 59.87 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 35.86 และระดับปริญญาเอก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.28

ด้านประสบการณ์การทำงานด้านการสอบบัญชี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานด้านการสอบบัญชีอยู่ที่ช่วงระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 43.42 รองลงมา น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.22 ช่วงระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.46 และมากกว่า 15 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.89

ด้านระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนช่วงระหว่าง 50,000 – 80,000 ปี จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 62.17 รองลงมา ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 ช่วงระหว่าง 80,001 – 110,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 และมากกว่า 110,000 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.57

ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ความสามารถ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการบัญชี 2) ด้านการสอบบัญชี 3) ด้านกฎหมาย และ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความรู้ความสามารถ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ด้านการบัญชี	3.84	0.56	ระดับมาก
2. ด้านการสอบบัญชี	3.85	0.48	ระดับมาก
3. ด้านกฎหมาย	3.88	0.56	ระดับมาก
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.87	0.61	ระดับมาก
โดยรวม	**3.86**	**0.37**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ จำแนกรายด้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายด้าน พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในด้านการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในด้านการบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความรู้ความสามารถด้านการบัญชี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน	3.89	0.72	ระดับมาก
2. ท่านศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี	3.86	0.68	ระดับมาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
3. ท่านสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้	3.85	0.69	ระดับมาก
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี	3.92	0.67	ระดับมาก
5. ท่านเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง	3.69	0.65	ระดับมาก
โดยรวม	**3.84**	**0.56**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชีโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถ ในด้านการบัญชีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 5) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทาง

การเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	3.92	0.62	ระดับมาก
2. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ	3.87	0.61	ระดับมาก
3. ท่านมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ	3.87	0.58	ระดับมาก
4. ท่านยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี	3.90	0.57	ระดับมาก
5. การเขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด	3.72	0.62	ระดับมาก
โดยรวม	**3.85**	**0.48**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านการสอบบัญชีโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถ ในด้านการสอบบัญชีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งเน้นวิธีการในการ

รวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตการเขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.72 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านการกฎหมาย จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี	3.93	0.66	ระดับมาก
2. ท่านศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 อย่างต่อเนื่อง	3.89	0.70	ระดับมาก
3. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร	3.89	0.61	ระดับมาก
4. ท่านให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	3.80	0.80	ระดับมาก
โดยรวม	**3.88**	**.56**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมายโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในด้านกฎหมายอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วน

และที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.93 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2544 อย่างต่อเนื่อง และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 3) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.80 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.98	0.71	ระดับมาก
2. ท่านสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี	4.04	0.76	ระดับมาก
3. ท่านมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยงในการควบคุมภายในของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ	3.79	1.01	ระดับมาก
4. ท่านมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	3.68	1.02	ระดับมาก
โดยรวม	**3.87**	**0.61**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีใน

สภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.04 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.98 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยงในการควบคุมภายในของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.68 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ด้านความเพียงพอ	3.79	0.44	ระดับมาก
2. ด้านความเชื่อถือได้	3.85	0.44	ระดับมาก
3. ด้านความเกี่ยวพัน	3.87	0.42	ระดับมาก
4. ด้านความมีประโยชน์	3.87	0.48	ระดับมาก
โดยรวม	**3.84**	**0.36**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี จำแนกรายด้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายด้าน พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีในด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีในด้านความเชื่อถือได้ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก และ 3) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีในด้านความเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านให้ความสำคัญกับปริมาณ และความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี	3.87	0.72	ระดับมาก
2. ท่านมุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี	3.79	1.01	ระดับมาก
3. ท่านมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเทแรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.82	0.80	ระดับมาก
4. ท่านให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ	3.84	0.73	ระดับมาก
5. ท่านให้ความสำคัญกับการค้นหาหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์	3.64	0.65	ระดับมาก
โดยรวม	**3.79**	**0.44**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับปริมาณ และความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเท

แรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 5) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการค้นหาหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.64 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านเชื่อถือได้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และประเมินหลักฐานด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์	3.98	0.71	ระดับมาก
2. ท่านตระหนักถึงคุณค่าทางหลักฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	3.83	0.69	ระดับมาก
3. ท่านให้ความสำคัญกับการนำหลักฐานการสอบบัญชีมาเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างสม่ำเสมอ	3.86	0.73	ระดับมาก
4. ท่านยึดถือแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อผู้ร่วมวิชาชีพ	3.84	0.81	ระดับมาก
5. ท่านให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของการรวบรวมหลักฐานด้วยความเป็นมืออาชีพในการพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน	3.72	0.71	ระดับมาก
โดยรวม	**3.85**	**0.44**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยึดมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และประเมินหลักฐานด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.98 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการนำหลักฐานการสอบบัญชีมาเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยึดถือแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อผู้ร่วมวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตระหนักถึงคุณค่าทางหลักฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 5) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของการรวบรวมหลักฐานด้วยความเป็นมืออาชีพในการพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.72 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นงบการเงิน	3.95	0.67	ระดับมาก
2. ท่านมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ	3.82	0.79	ระดับมาก
3. ท่านตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้	3.91	0.69	ระดับมาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
4. ท่านให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม	3.79	0.79	ระดับมาก
โดยรวม	**3.87**	**0.42**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านเกี่ยวพัน จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพันได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นงบการเงิน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.95 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ	3.89	0.71	ระดับมาก
2. ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการตรวจสอบที่ตรวจพบ ซึ่งต้องเป็นปัจจุบัน และทราบแหล่งที่มาของหลักฐาน	3.78	0.67	ระดับมาก
3. ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	3.76	0.77	ระดับมาก
4. ท่านให้ความคนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป	3.87	0.72	ระดับมาก
5. ท่านได้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเพื่อการได้มาของหลักฐานที่มีประโยชน์ในการแสดงความเห็นในการจัดทำรายงานการสอบบัญชี	4.02	0.75	ระดับมาก
โดยรวม	**3.87**	**0.48**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความความมีประโยชน์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบ

บัญชีรับอนุญาตได้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเพื่อการได้มาของหลักฐานที่มีประโยชน์ในการแสดงความเห็นในการจัดทำรายงานการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความคนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการ ตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับหลักฐานการตรวจสอบที่ตรวจพบ ซึ่งต้องเป็นปัจจุบันและทราบแหล่งที่มาของหลักฐาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.78 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 5) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.76 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน จำแนกรายด้าน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความสามารถทางการบริหารงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ด้านการวางแผน	3.89	0.45	ระดับมาก
2. ด้านการดำเนินงาน	3.88	0.49	ระดับมาก
3. ด้านการติดตามประเมินผล	4.22	0.44	ระดับมาก
โดยรวม	**4.00**	**0.27**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน จำแนกรายด้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงานโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.00 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายด้าน พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงานในด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.22 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงานในด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก และ 3) น้อย

ที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงานในด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงานด้านการวางแผน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความสามารถทางการบริหารงานด้านการวางแผน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ	3.90	0.70	ระดับมาก
2. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย	3.82	0.67	ระดับมาก
3. ท่านมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง	3.85	0.69	ระดับมาก
4. ท่านมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน	3.84	0.67	ระดับมาก
5. ท่านมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง	4.02	0.68	ระดับมาก
โดยรวม	**3.89**	**0.45**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่าอยู่

ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 5) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 17 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงานด้านการดำเนินงาน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความสามารถทางการบริหารงานด้านการดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านทำการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.96	0.68	ระดับมาก
2. ท่านปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	3.95	0.72	ระดับมาก
3. ท่านมุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย	3.89	0.69	ระดับมาก
4. ท่านมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบเสมอ	3.89	0.70	ระดับมาก
5. ท่านมีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	3.73	0.77	ระดับมาก
โดยรวม	**3.88**	**0.49**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงานโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 แปลความหมายว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการประสานและขอความ

ร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.96 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.95 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.89 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.73 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 18 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงานด้านการติดตามประเมินผล จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

ความสามารถทางการบริหารงานด้านการติดตามประเมินผล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องได้อย่างดี	4.28	0.66	ระดับมาก
2. ท่านควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการโดยตลอด	4.12	0.72	ระดับมาก
3. ท่านได้ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น	4.11	0.73	ระดับมาก
4. ท่านได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ	4.35	0.62	ระดับมาก
5. ท่านมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ	4.18	0.70	ระดับมาก
6. ท่านได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ	4.31	0.57	ระดับมาก
โดยรวม	**4.22**	**0.44**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 18 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.22 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.35 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.31 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องได้อย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.28 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.18 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 5) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการโดยตลอด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.12 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 6) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น มีค่าเฉลี่ยที่ 4.11 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี จำแนกรายด้านของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ด้านความถูกต้อง	3.92	0.59	ระดับมาก
2. ด้านความเที่ยงธรรม	3.90	0.59	ระดับมาก
3. ด้านความชัดเจน	4.02	0.61	ระดับมาก
4. ด้านความกะทัดรัด	3.94	0.54	ระดับมาก
5. ด้านความสร้างสรรค์	3.87	0.59	ระดับมาก
6. ด้านความสมบูรณ์	3.90	0.58	ระดับมาก
7. ด้านความทันกาล	3.82	0.60	ระดับมาก
โดยรวม	3.91	0.49	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 19 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี จำแนกรายด้าน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายด้าน พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความกะทัดรัด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.94 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก 4) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความเที่ยงธรรมและด้านความสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก 5) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า อยู่ในระดับมาก และ 6) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชีในด้านความทันกาล มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง	**ค่าเฉลี่ย**	**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน**	**แปลความหมาย**
1. ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี	4.02	0.72	ระดับมาก
2. ท่านตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.88	0.72	ระดับมาก
3. ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีตามความจริงทุกประการที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ	3.86	0.72	ระดับมาก
4. ท่านสามารถนำรายงานสอบบัญชี โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป	3.91	0.64	ระดับมาก
โดยรวม	**3.92**	**0.59**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำรายงานสอบบัญชี โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป มีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.88 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีตามความจริงทุกประการที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 21 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านสามารถนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วนและมีความถูกต้อง	3.94	0.68	ระดับมาก
2. ท่านสามารถตรวจสอบกิจการที่ท่านรับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียง และมีความโปร่งใสในการสอบบัญชี	3.91	0.67	ระดับมาก
3. ท่านสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระไม่มีการควบคุมการสอบบัญชีจากผู้ใด	3.86	0.69	ระดับมาก
โดยรวม	**3.90**	**0.59**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 21 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบ

บัญชี ด้านความเที่ยงธรรมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.94 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถตรวจสอบกิจการที่ท่านรับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียง และมีความโปร่งใสในการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 3) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระ ไม่มีการควบคุมการสอบบัญชีจากผู้ใด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.86 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 22 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี	4.03	0.76	ระดับมาก
2. ท่านมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย	4.06	0.72	ระดับมาก
3. ทุกครั้งที่ท่านมีความจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิคหรือคำศัพท์เฉพาะ ท่านมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ประกอบไว้ด้วยเสมอ	3.97	0.76	ระดับมาก
โดยรวม	**4.02**	**0.61**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 22 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.02 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย มีค่าเฉลี่ยที่ 4.06 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

มีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.03 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 3) น้อยที่สุด คือ ทุกครั้งที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิค หรือคำศัพท์เฉพาะ ท่านมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ประกอบไว้ด้วยเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.97 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 23 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเสมอ	4.05	0.75	ระดับมาก
2. ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย	3.91	0.63	ระดับมาก
3. ท่านมีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด	3.87	0.60	ระดับมาก
โดยรวม	**3.94**	**0.54**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 23 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.94 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 3) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 24 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น	3.92	0.73	ระดับมาก
2. ท่านมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่รับตรวจอย่างสม่ำเสมอ	3.82	0.72	ระดับมาก
3. ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ	3.80	0.73	ระดับมาก
4. ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป	3.95	0.66	ระดับมาก
โดยรวม	**3.87**	**0.59**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 24 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.87 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป มีค่าเฉลี่ยที่ 3.95 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่รับตรวจอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.80 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 25 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ทุกประการ	3.92	0.67	ระดับมาก
2. ท่านสามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกรายการ	3.85	0.71	ระดับมาก
3. ท่านได้นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน	3.92	0.76	ระดับมาก
โดยรวม	**3.90**	**0.58**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 25 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ทุกประการ และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.92 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 2) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 26 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล จำแนกรายข้อคำถาม ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย (n = 304)

คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย
1. ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี	3.90	0.68	ระดับมาก
2. ท่านมีการจัดทารายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ	3.85	0.71	ระดับมาก
3. ท่านนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม	3.82	0.73	ระดับมาก
4. ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ	3.72	0.82	ระดับมาก
โดยรวม	**3.82**	**0.60**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 26 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล จำแนกรายข้อคำถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อคำถาม พบว่า 1) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 2) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการจัดทารายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.85 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.82 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) น้อยที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.72 แปลความหมายว่าอยู่ในระดับมาก

การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearlity)

ภาวะร่วมเส้นตรงพหุ หมายถึง ภาวะที่ตัวแปรในการวิจัยที่เป็นตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และมีผลเสียต่อการวิเคราะห์ถดถอย ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง วิธีการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ทำได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ตรวจสอบค่าสถิติ 2 ตัว คือ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ค่าสถิติ Tolerance หมายถึง สัดส่วนความแปรปรวนในตัวแปรที่อธิบายไม่ได้ด้วยตัวแปรตัวอื่น ๆ ถ้า Tolerance มีค่าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ สูง ส่วนค่าที่ใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ต่ำ ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับค่าสถิติ VIF มีค่าเท่ากับส่วนกลับของค่า Tolerance จึงแปรความหมายตรงกันข้าม กล่าวคือ ค่า VIF ที่สูงมาก (มีค่าสูงสุดเท่ากับ 10.0) แสดงว่า มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุสูงมากในกลุ่มตัวแปรต้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย , 2542, pp. 17-18)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เกณฑ์ในการวัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุหรือไม่ ให้ดูที่ค่า Tolerance ควรมีค่ามากกว่า 0.1 ค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 (J. F. Hair, Jr., Black, Babin, & Anderson, 2014)

ตารางที่ 27 การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุเมื่อคุณภาพการสอบบัญชีเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	tolerance	VIF
1. ความรู้ความสามารถ		
- ด้านการบัญชี	0.66	1.52
- ด้านการสอบบัญชี	0.47	2.11
- ด้านกฎหมาย	0.42	2.35
- ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.78	1.28
2. คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี		
- ด้านความเพียงพอ	0.32	3.11
- ด้านความเชื่อถือได้	0.65	1.54
- ด้านความเกี่ยวพัน	0.42	2.40
- ด้านความมีประโยชน์	0.44	2.30

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	tolerance	VIF
3. ความสามารถทางการบริหารงาน		
- ด้านการวางแผน	0.96	1.04
- ด้านการดำเนินงาน	0.97	1.03
- ด้านการติดตามประเมินผล	0.98	1.02

จากตารางที่ 27 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ที่ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหาร มีค่า Tolerance ต่ำสุดเท่ากับ 0.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ต้องมากกว่า 0.1 และค่า VIF มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.11 ซึ่งน้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 28 ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	ACC	AUC	LEC	INT	SUF	REL	REE	USE	PLA	OPE	FOL
ACC	1	.506**	.512**	.020	.193**	.027	.158**	.037	.073	-.013	.063
AUC		1	.693**	-.017	.140**	.088	.145**	.082	.112	-.006	.015
LEC			1	-.021	.112	.085	.270**	.081	.148**	.041	.053
INT				1	.439**	.232**	.306**	.303**	.043	.029	.050
SUF					1	.397**	.716**	.651**	-.022	-.111	-.054
REL						1	.265**	.577**	-.007	.008	-.048
REE							1	.543**	.014	-.045	-.024
USE								1	-.017	-.051	-.059
PLA									1	.089	-.011
OPE										1	-.001
FOL											1

จากตารางที่ 28 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกัน โดยพิจารณาจากตัวแปรอิสระ มีค่าต่ำสุดอยู่ที่ -.059 และสูงสุดอยู่ที่ 0.716 ซึ่งค่าสหสัมพันธ์น้อยกว่า 0.90 ($r < 0.90$)

การทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานตามแบบจำลองที่สร้างจากกรอบแนวความคิดของงานวิจัย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ถ้าผลการทดสอบได้ค่าระดับนัยสำคัญที่คำนวณได้ (Sig) น้อยกว่า ค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 และยอมรับสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานตามแบบจำลองการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งการวิเคราะห์การถดถอยพหุเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร (Hair et al., 1998, p. 14)

โดยผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานและแสดงผลการทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างหลัก

2. การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างย่อย (ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้สูง)

1.การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างหลัก

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีและความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

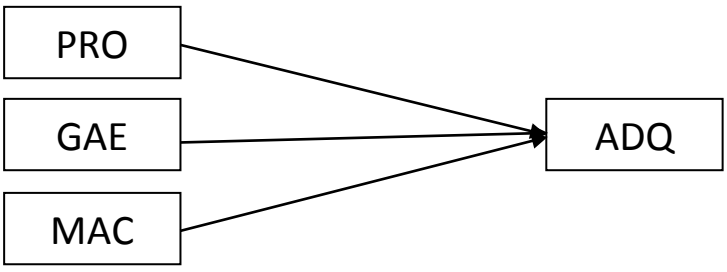

ภาพประกอบที่ 2 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 1

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.799	.065	.604	12.314	.000*
GAE	-.130	.066	-.096	-1.977	.049*
MAC	.204	.083	.114	2.455	.015*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .511, SE_{est} = .387

n = 304, R^2 = .369, F= 58.404, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 29 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 36.90% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .604) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.096) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .114) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางทารบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

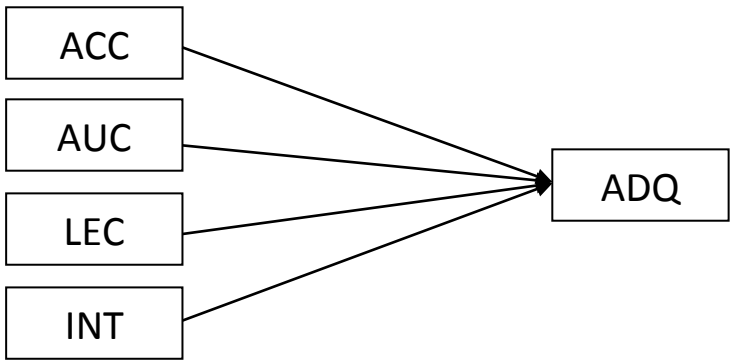

ภาพประกอบที่ 3 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 2

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.203	.047	.233	4.342	.000*
AUC	.224	.065	.220	3.453	.001*
LEC	.261	.056	.298	4.653	.000*
INT	.018	.036	.023	.509	.611

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.186, SE_{est} = .377

n = 304, R^2 = .405, F= 50.976, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 30 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 40.50% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .233) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .220) และด้านกฎหมาย (Beta = .298) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .023) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

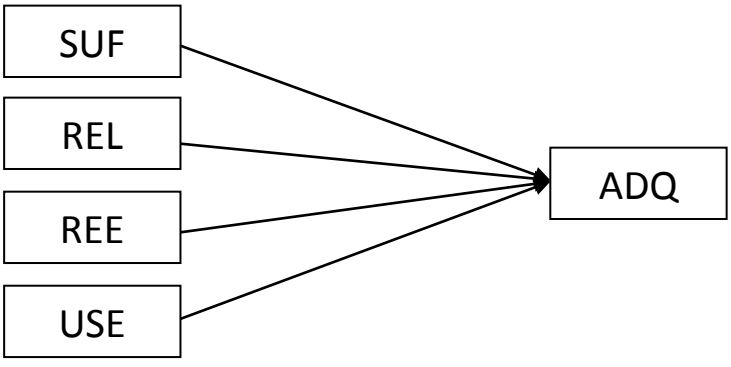

ภาพประกอบที่ 4 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 3

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.012	.099	-.011	-.122	.903
REL	.069	.076	.063	.906	.366
REE	.313	.094	.273	3.324	.001*
USE	-.183	.086	-.181	-2.132	.034*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.187, SE_{est} = .476

n = 304, R^2 = .051, F= 4.042, Sig = .003

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 31 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 5.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .273) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.181) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความเพียงพอ (Beta = -.011) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .063) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

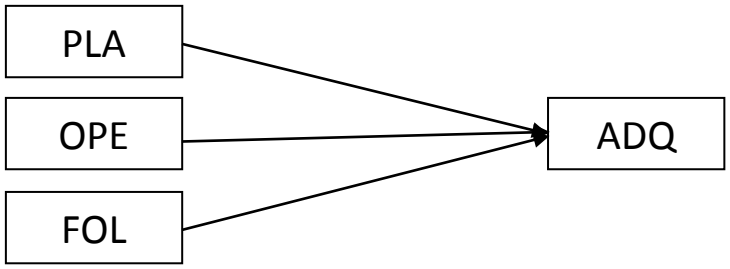

ภาพประกอบที่ 5 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 4

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.093	.062	.085	1.497	.135
OPE	.113	.056	.114	2.009	.045*
FOL	.150	.062	.136	2.409	.017*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.477, SE_{est} = .478

n = 304, R^2 = .040, F= 4.194, Sig = .005

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 32 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 4.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน (Beta = .114) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .136) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการวางแผน (Beta = .085) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านการวางแผนไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

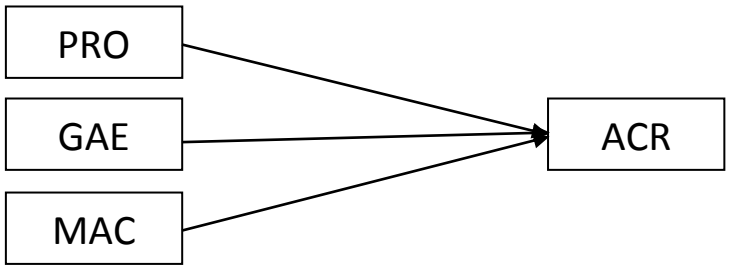

ภาพประกอบที่ 6 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 5

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	1.112	.073	.698	15.330	.000*
GAE	-.274	.074	-.169	-3.724	.000*
MAC	.133	.093	.062	1.430	.154

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .146, SE_{est} = .433

n = 304, R^2 = .451, F= 83.861, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 33 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 45.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .698) และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = .169) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .062) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

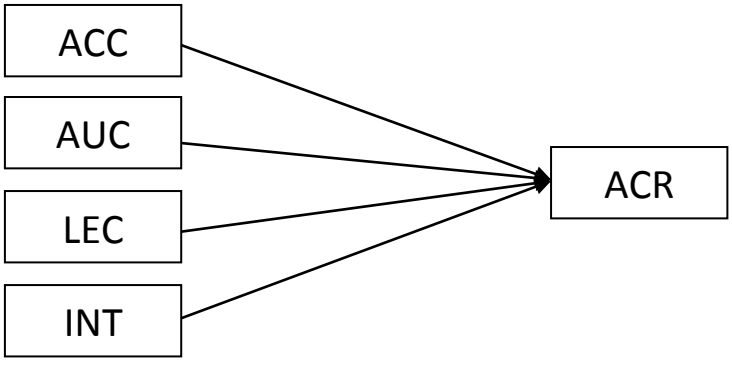

ภาพประกอบที่ 7 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 6

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.495	.050	.471	9.964	.000*
AUC	.251	.069	.204	3.624	.000*
LEC	.194	.060	.184	3.250	.001*
INT	-.005	.038	-.005	-.137	.891

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .319, SE_{est} = .401

n = 304, R^2 = .536, F = 86.335, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 34 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 53.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .471) ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = .204) และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย (Beta = .184) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = -.005) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

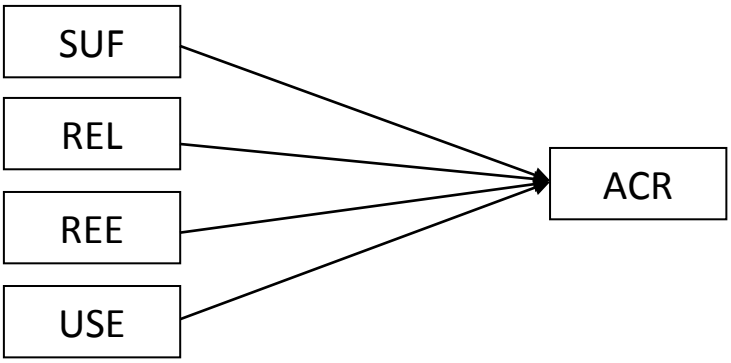

ภาพประกอบที่ 8 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 7

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.136	.121	-.103	-1.122	.263
REL	.055	.093	.042	.593	.553
REE	.326	.115	.236	2.841	.005*
USE	-.103	.104	-.084	-.984	.326

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.357, SE_{est} = .581

n = 304, R^2 = .028, F = 2.137, Sig = .076

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 35 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.2 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .236) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.103) ด้านความ

เชื่อถือได้ (Beta = .042) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.084) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

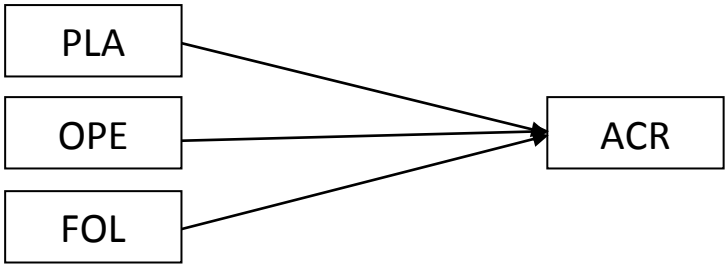

ภาพประกอบที่ 9 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 8

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.121	.075	.092	1.606	.109
OPE	.112	.068	.094	1.644	.101
FOL	.115	.076	.086	1.518	.130

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.528, SE_{est} = .580

n = 304, R^2 = .026, F = 2.681, Sig = .047

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 36 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 2.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .092) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .094) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .086) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

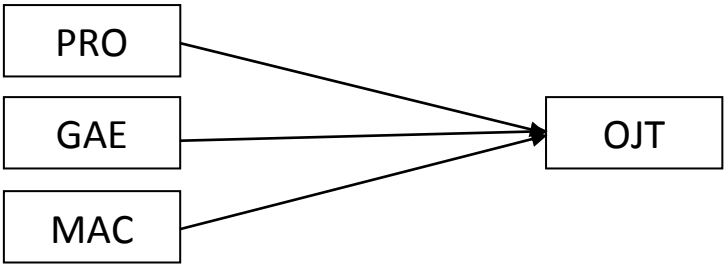

ภาพประกอบที่ 10 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 9

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.733	.089	.455	8.273	.000*
GAE	-.131	.090	-.079	-1.452	.148
MAC	.174	.114	.080	1.529	.127

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .879, SE_{est} = .530

n = 304, R^2 = .206, F= 26.023, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 37 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 20.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .455) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.079) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .080) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

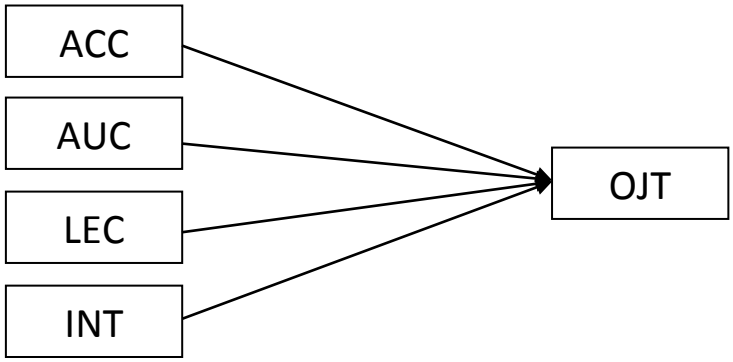

ภาพประกอบที่ 11 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 10

ตารางที่ 38 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.077	.064	.072	1.193	.234
AUC	.289	.090	.232	3.214	.001*
LEC	.263	.078	.246	3.392	.001*
INT	.028	.049	.029	.576	.565

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.365, SE_{est} = .521

n = 304, R^2 = .235, F = 22.988, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 38 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 23.50% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = .232) และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย (Beta = .246) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .072) และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .029)ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

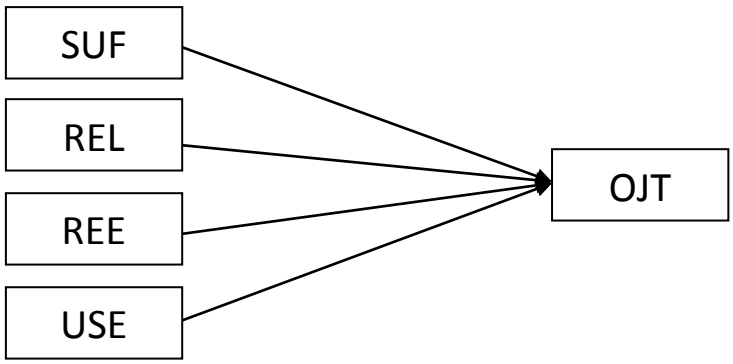

ภาพประกอบที่ 12 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 11

ตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.106	.123	-.080	-.869	.386
REL	.107	.094	.080	1.142	.254
REE	.330	.116	.236	2.843	.005*
USE	-.156	.105	-.127	-1.478	.140

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.224, SE_{est} = .586

n = 304, R^2 = .031, F = 2.425, Sig = .048

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 39 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .236) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.080) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .080) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.127) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

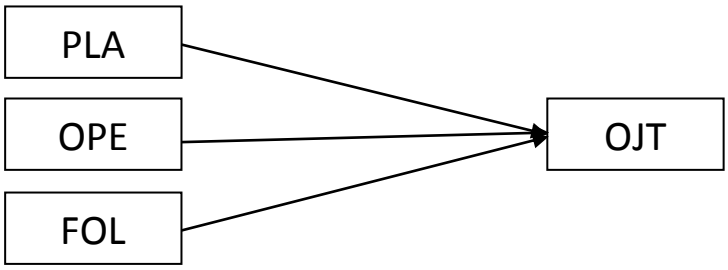

ภาพประกอบที่ 13 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 12

ตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.035	.076	.027	.466	.642
OPE	.148	.069	.122	2.139	.033*
FOL	.120	.077	.089	1.560	.120

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.686, SE_{est} = .587

n = 304, R^2 = .024, F = 2.473, Sig = .062

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 40 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.3 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน (Beta = .122) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .027) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .089) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

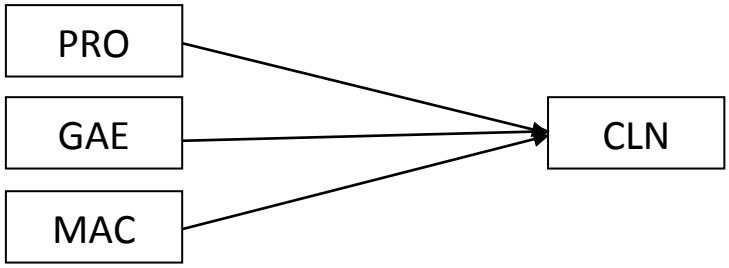

ภาพประกอบที่ 14 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 13

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.702	.092	.422	7.651	.000*
GAE	-.094	.093	-.055	-1.007	.315
MAC	.323	.118	.144	2.743	.006*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .381, SE_{est} = .548

n = 304, R^2 = .203, F= 25.448, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 41 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 20.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .422) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .144) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.055) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางการบริหารงานมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

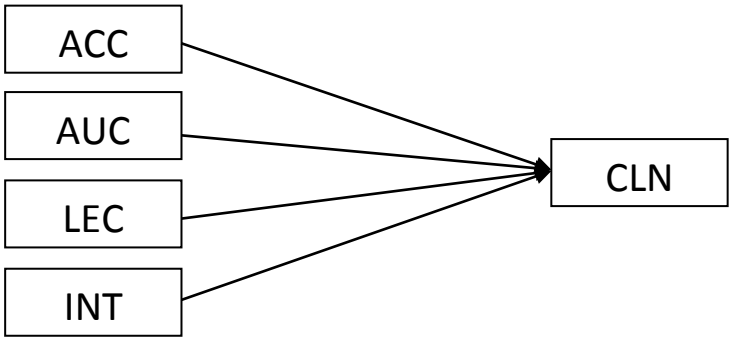

ภาพประกอบที่ 15 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 14

ตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.252	.067	.230	3.749	.000*
AUC	.181	.094	.141	1.937	.054
LEC	.207	.081	.188	2.568	.011*
INT	-.016	.051	-.016	-.308	.758

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.613, SE_{est} = .543

n = 304, R^2 = .222, F = 21.365, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 42 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 22.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .230) และด้านกฎหมาย (Beta = .188) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = .141) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = -.016) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

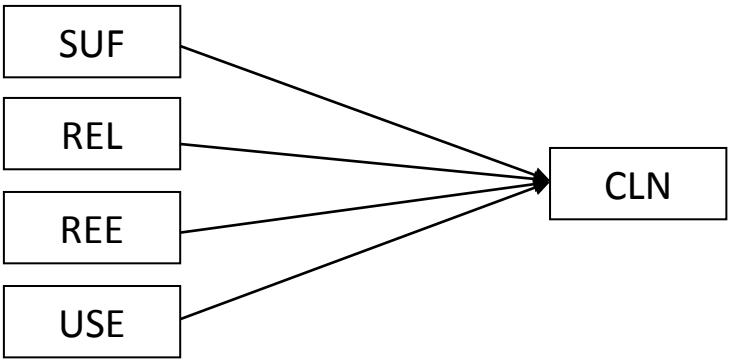

ภาพประกอบที่ 16 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 15

ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.021	.126	.015	.163	.871
REL	-.003	.096	-.002	-.033	.974
REE	.317	.119	.220	2.655	.008*
USE	-.164	.109	-.129	-1.507	.133

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.362, SE_{est} = .604

n = 304, R^2 = .037, F = 2.838, Sig = .025

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 43 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดาเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.70% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .220) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .015) ด้านความ

เชื่อถือได้ (Beta = -.002) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.129) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

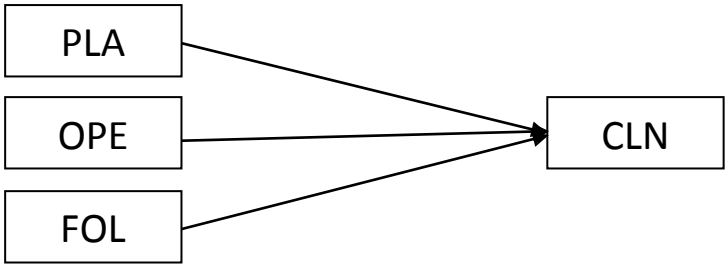

ภาพประกอบที่ 17 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 16

ตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.142	.078	.104	1.824	.069
OPE	.123	.071	.099	1.739	.083
FOL	.195	.078	.141	2.490	.013*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.166, SE_{est} = .601

n = 304, R^2 = .042, F = 4.355, Sig = .005

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 44 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 4.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .141) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .104) และด้านการดำเนินงาน (Beta = .099) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

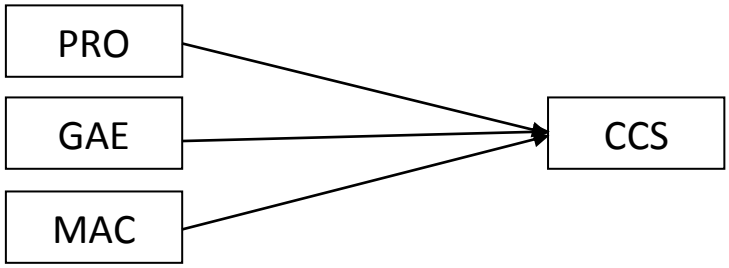

ภาพประกอบที่ 18 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 17

ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.635	.082	.431	7.763	.000*
GAE	-.035	.083	-.023	-.425	.671
MAC	.129	.105	.065	1.235	.218

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.110, SE_{est} = .488

n = 304, R^2 = .191, F= 23.654, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 45 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 19.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .431) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.023) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .065) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

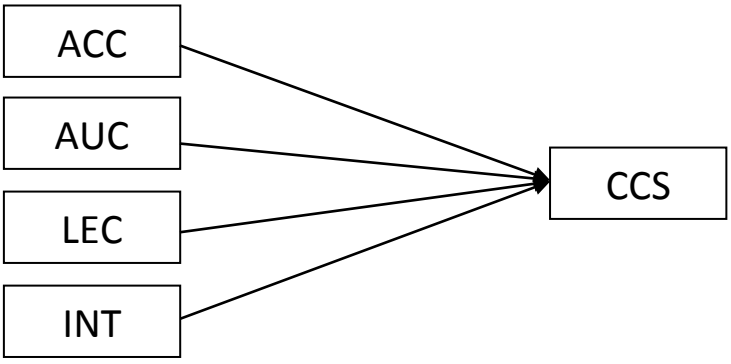

ภาพประกอบที่ 19 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 18

ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.167	.059	.172	2.822	.005*
AUC	-.023	.082	-.020	-.274	.784
LEC	.370	.071	.380	5.212	.000*
INT	.041	.045	.047	.919	.359

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.791, SE_{est} = .477

n = 304, R^2 = .229, F = 22.240, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 46 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 22.90% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .172) และด้านกฎหมาย (Beta = .380) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = -.020) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .047) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

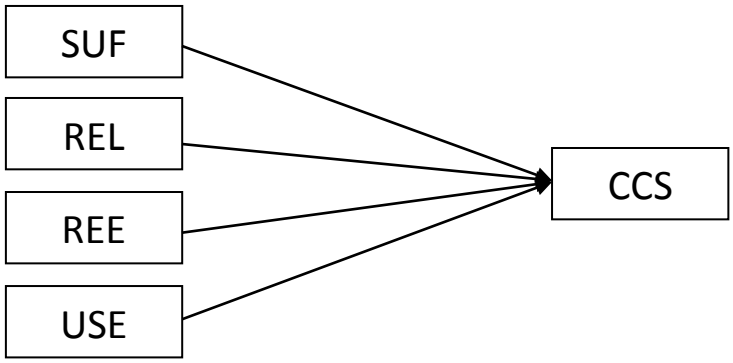

ภาพประกอบที่ 20 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 1

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.004	.112	-.003	-.034	.973
REL	.096	.085	.079	1.124	.262
REE	.258	.106	.202	2.435	.015*
USE	-.128	.096	-.114	-1.332	.184

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.085, SE_{est} = .535

n = 304, R^2 = .032, F = 2.503, Sig = .043

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 47 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .202) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.003) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .079) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.114) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

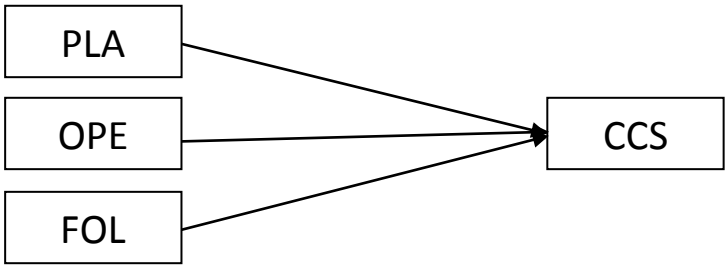

ภาพประกอบที่ 21 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 20

ตารางที่ 48 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.100	.070	.082	1.431	.153
OPE	.061	.064	.055	.957	.340
FOL	.083	.070	.068	1.186	.237

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.966, SE_{est} = .539

n = 304, R^2 = .015, F = 1.534, Sig = .206

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 48 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.3 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .082) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .055) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .068) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

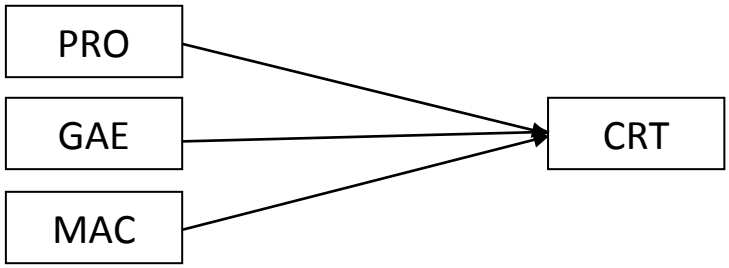

ภาพประกอบที่ 22 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 21

ตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.819	.085	.508	9.593	.000*
GAE	-.151	.087	-.092	-1.741	.083
MAC	.240	.109	.110	2.194	.029*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .330, SE_{est} = .510

n = 304, R^2 = .264, F= 35.909, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 49 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 26.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .508) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .110) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.092) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถและความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความ

สร้างสรรค์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

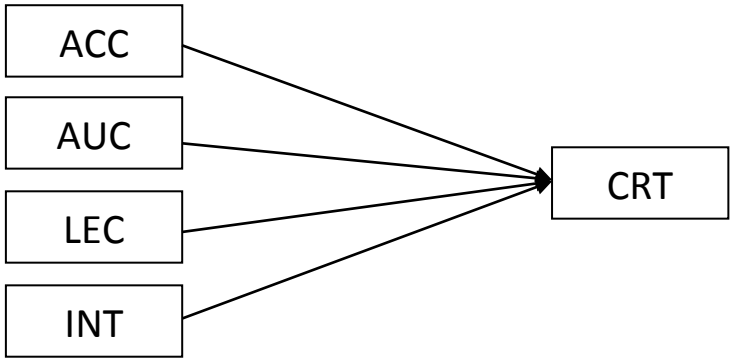

ภาพประกอบที่ 23 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 22

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.125	.061	.118	2.044	.042*
AUC	.268	.085	.216	3.139	.002*
LEC	.326	.074	.306	4.428	.000*
INT	-.008	.047	-.008	-.166	.868

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.121, SE_{est} = .495

n = 304, R^2 = .309, F = 33.368, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 50 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 30.90% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .118) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .216) และด้านกฎหมาย (Beta = .306) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = -.008) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

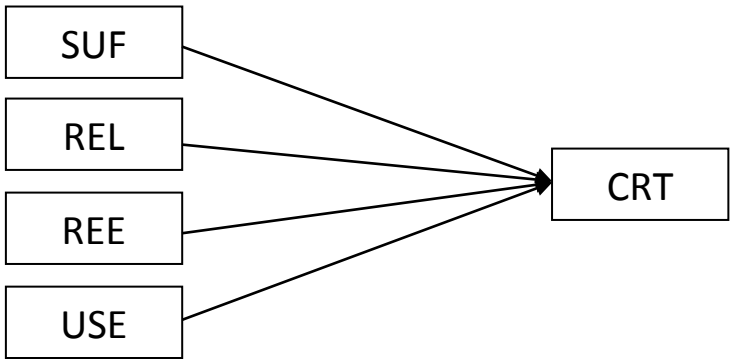

ภาพประกอบที่ 24 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 23

ตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.020	.122	-.015	-.165	.869
REL	.096	.093	.072	1.031	.303
REE	.349	.115	.249	3.024	.003*
USE	-.237	.105	-.193	-2.263	.024*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.148, SE_{est} = .582

n = 304, R^2 = .044, F = 3.402, Sig = .010

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 51 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 4.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .249) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.193) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.015) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .072) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ และด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

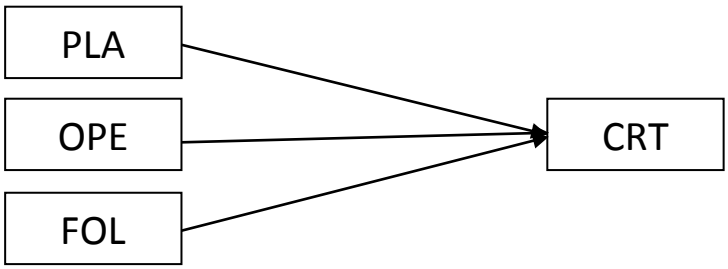

ภาพประกอบที่ 25 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 24

ตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.097	.076	.073	1.277	.203
OPE	.121	.069	.100	1.754	.080
FOL	.183	.076	.136	2.406	.017*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.253, SE_{est} = .584

n = 304, R^2 = .035, F = 3.621, Sig = .014

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 52 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.50% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .136) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .073) และด้านการดำเนินงาน (Beta = .100) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

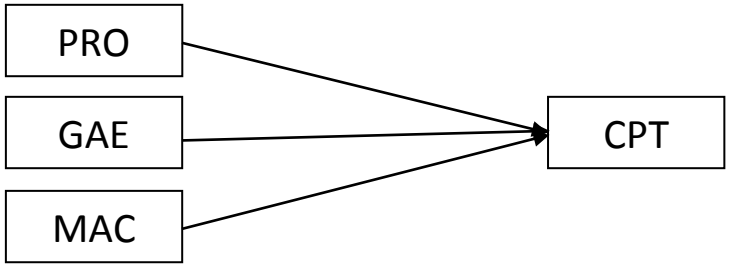

ภาพประกอบที่ 26 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 25

ตารางที่ 53 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.770	.085	.486	9.072	.000*
GAE	-.093	.086	-.057	-1.075	.283
MAC	.240	.109	.112	2.211	.028*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .321, SE_{est} = .507

n = 304, R^2 = .248, F= 33.053, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 53 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 24.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .486) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .112) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.057) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

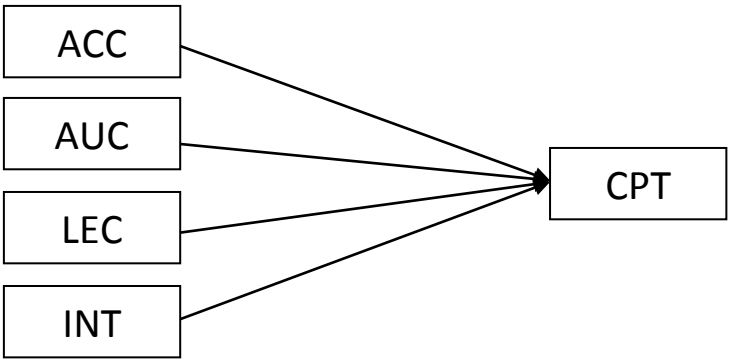

ภาพประกอบที่ 27 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 26

ตารางที่ 54 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.155	.062	.149	2.488	.013*
AUC	.268	.087	.220	3.083	.002*
LEC	.233	.075	.222	3.108	.002*
INT	.060	.048	.063	1.255	.211

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.130, SE_{est} = .504

n = 304, R^2 = .258, F = 25.972, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 54 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 25.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .149) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .220) และด้านกฎหมาย (Beta = .222) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .063) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

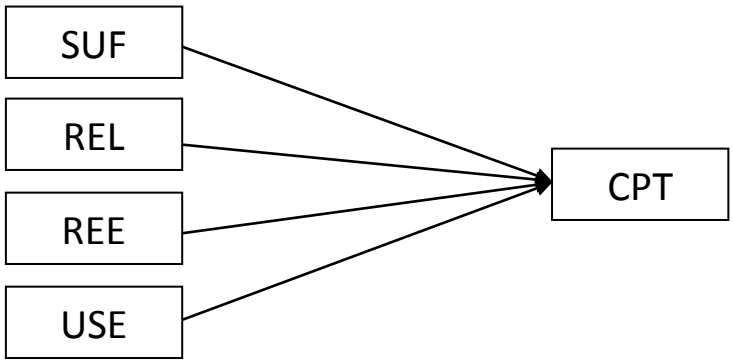

ภาพประกอบที่ 28 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 27

ตารางที่ 55 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.109	.119	.083	.919	.359
REL	.062	.091	.047	.686	.493
REE	.328	.112	.239	2.919	.004*
USE	-.277	.102	-.229	-2.709	.007*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.046, SE_{est} = .568

n = 304, R^2 = .059, F = 4.715, Sig = .001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 55 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 5.90% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .239) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.229) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .083) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .047) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ และด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

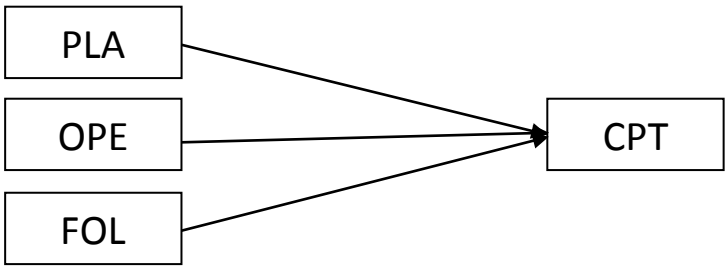

ภาพประกอบที่ 29 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 28

ตารางที่ 56 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.090	.074	.069	1.209	.228
OPE	.119	.068	.100	1.758	.080
FOL	.177	.075	.134	2.367	.019*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.337, SE_{est} = .575

n = 304, R^2 = .034, F = 3.499, Sig = .016

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 56 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .134) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .069) และด้านการดำเนินงาน (Beta = .100) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 8 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

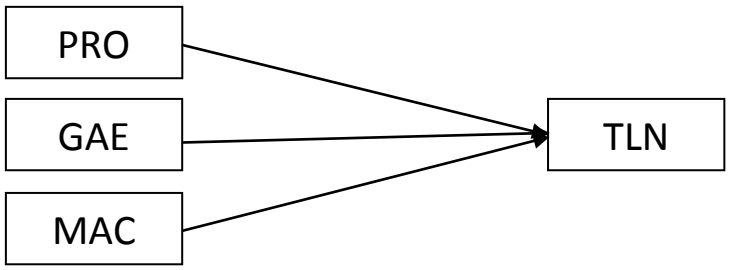

ภาพประกอบที่ 30 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 29

ตารางที่ 57 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.820	.087	.503	9.417	.000*
GAE	-.134	.088	-.080	-1.514	.131
MAC	.189	.112	.086	1.696	.091

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .412, SE_{est} = .520

n = 304, R^2 = .252, F= 33.760, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 57 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 25.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .503) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.080) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .086) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

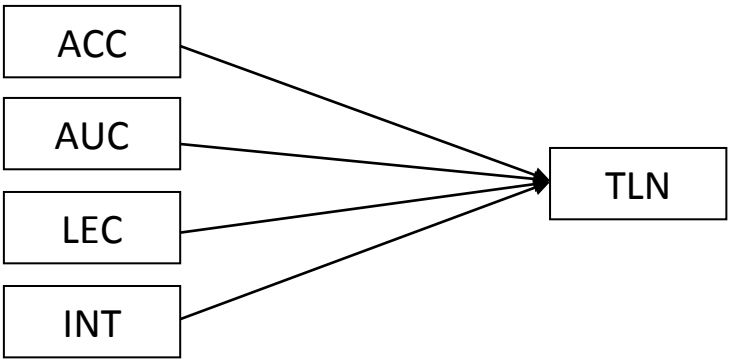

ภาพประกอบที่ 31 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 30

ตารางที่ 58 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.147	.063	.136	2.318	.021*
AUC	.336	.088	.267	3.817	.000*
LEC	.232	.076	.214	3.047	.003*
INT	.026	.048	.026	.538	.591

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .964, SE_{est} = .511

n = 304, R^2 = .283, F = 29.465, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 58 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 28.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .136) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .267) และด้านกฎหมาย (Beta = .214) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ (Beta = .026) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

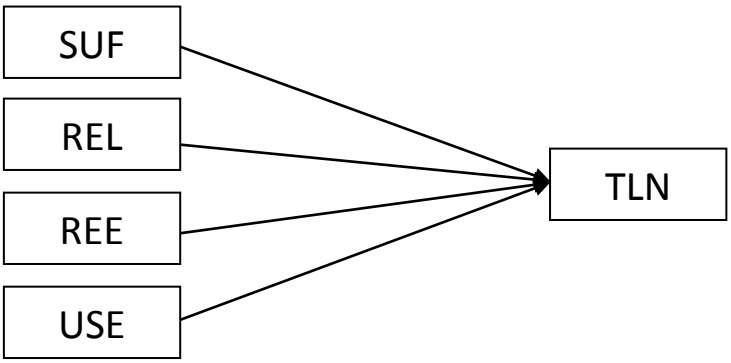

ภาพประกอบที่ 32 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 31

ตารางที่ 59 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.051	.124	.038	.415	.678
REL	.069	.094	.051	.731	.465
REE	.283	.117	.200	2.414	.016*
USE	-.213	.107	-.171	-1.999	.046*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.090, SE_{est} = .592

n = 304, R^2 = .035, F = 2.742, Sig = .029

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 59 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.50% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .200) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.171) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .038) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .051) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ และด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

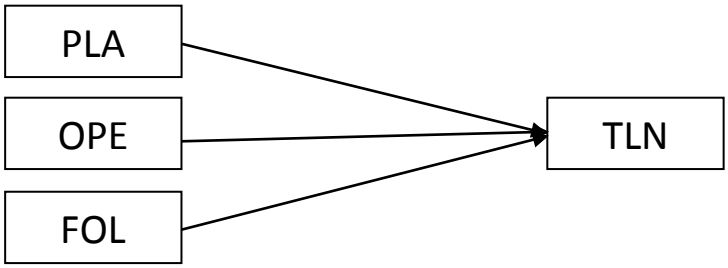

ภาพประกอบที่ 33 แบบจำลองสมมติฐานแบบที่ 32

ตารางที่ 60 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.064	.077	.048	.832	.406
OPE	.108	.070	.088	1.540	.125
FOL	.177	.077	.130	2.289	.023*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.406, SE_{est} = .594

n = 304, R^2 = .028, F = 2.837, Sig = .038

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 60 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 2.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .130) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการวางแผน (Beta = .048) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .088) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

2. การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างย่อย (ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้สูง)

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 61 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.824	.068	.633	12.100	.000*
GAE	-.134	.072	-.097	-1.854	.065
MAC	.203	.089	.113	2.269	.024*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .432, SE_{est} = .382

n = 252, R^2 = .398, F= 54.566, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 61 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 39.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .633) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.097) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .113) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางทารบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 62 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.239	.051	.276	4.711	.000*
AUC	.260	.077	.254	3.359	.001*
LEC	.207	.069	.233	2.995	.003*
INT	.026	.038	.033	.688	.492

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.084, SE_{est} = .372

n = 252, R^2 = .432, F= 46.926, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 62 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 43.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .276) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .254) และด้านกฎหมาย (Beta = .233) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .033) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบ

บัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 63 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.000	.110	.000	.002	.998
REL	.053	.085	.048	.631	.529
REE	.317	.105	.272	3.009	.003*
USE	-.180	.094	-.175	-1.919	.050*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.177, SE_{est} = .480

n = 252, R^2 = .054, F= 3.547, Sig = .008

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 63 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 5.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .272) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.175) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความเพียงพอ (Beta = .000) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .048) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 1.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 64 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.108	.069	.098	1.558	.120
OPE	.079	.062	.080	1.276	.203
FOL	.132	.069	.120	1.927	.050*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.638, SE_{est} = .484

n = 252, R^2 = .031, F= 2.684, Sig = .047

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 64 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 1.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .120) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการวางแผน (Beta = .098) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .080) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี และด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 65 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	1.112	.078	.707	14.307	.000*
GAE	-.287	.082	-.172	-3.490	.001*
MAC	.114	.102	.053	1.122	.263

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .285, SE_{est} = .436

n = 252, R^2 = .463, F= 71.191, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 65 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 46.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .707) และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.172) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .053) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีมีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 66 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.504	.054	.483	9.269	.000*
AUC	.319	.083	.259	3.853	.000*
LEC	.125	.074	.117	1.690	.092
INT	-.012	.041	-.013	-.303	.762

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .320, SE_{est} = .399

n = 252, R^2 = .553, F = 76.304, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 66 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 55.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .483) และด้านการสอบบัญชี (Beta = .259) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย (Beta = .117) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = -.013) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 67 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.044	.135	-.033	-.322	.747
REL	.020	.104	.015	.189	.850
REE	.257	.130	.183	1.986	.048*
USE	-.111	.115	-.090	-.966	.335

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.456, SE_{est} = .590

n = 252, R^2 = .020, F = 1.275, Sig = .281

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 67 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.2 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .183) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.033) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .015) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.090) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 2.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 68 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.132	.084	.099	1.573	.117
OPE	.038	.075	.032	.507	.612
FOL	.117	.083	.089	1.407	.161

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.788, SE_{est} = .589

n = 252, R^2 = .019, F = 1.603, Sig = .189

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 68 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง นั่นคือ สมมติฐานที่ 2.3 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .0๓๓) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .032) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .089) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง

การทดสอบสมมติฐานที่ 3 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 69 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.752	.093	.483	8.128	.000*
GAE	-.142	.098	-.086	-1.449	.149
MAC	.115	.121	.054	.952	.342

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.075, SE_{est} = .519

n = 252, R^2 = .222, F= 23.647, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 69 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 22.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .483) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.086) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .054) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 70 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.123	.070	.119	1.769	.078
AUC	.333	.106	.273	3.137	.002*
LEC	.185	.095	.175	1.957	.050*
INT	.031	.052	.032	.586	.559

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.296, SE_{est} = .511

n = 252, R^2 = .250, F = 20.599, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 70 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 25.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = .273) และ ด้านกฎหมาย (Beta = .175) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .119) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .032)ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 71 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.111	.133	-.084	-.836	.404
REL	.117	.102	.088	1.144	.254
REE	.339	.127	.243	2.658	.008*
USE	-.164	.113	-.134	-1.453	.148

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.197, SE_{est} = .579

n = 252, R^2 = .034, F = 2.183, Sig = .050

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 71 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .243) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.084) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .088) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.134) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 3.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 72 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.017	.083	.013	.200	.842
OPE	.095	.075	.081	1.278	.202
FOL	.100	.083	.076	1.211	.227

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.046, SE_{est} = .585

n = 252, R^2 = .013, F = 1.071, Sig = .362

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 72 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ นั่นคือ สมมติฐานที่ 3.3 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .013) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .081) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .076) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 73 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.723	.096	.447	7.502	.000*
GAE	-.085	.102	-.050	-.833	.406
MAC	.306	.126	.137	2.420	.016*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .339, SE_{est} = .541

n = 252, R^2 = .218, F= 23.096, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 73 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 21.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .447) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .137) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.050) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางการบริหารงานมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 74 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.303	.072	.282	4.193	.000*
AUC	.131	.110	.103	1.186	.237
LEC	.218	.098	.198	2.216	.028*
INT	-.029	.054	-.029	-.531	.596

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.623, SE_{est} = .529

n = 252, R^2 = .253, F = 20.963, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 74 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 25.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .282) และด้านกฎหมาย (Beta = .198) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = .103) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = -.029) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 75 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.002	.137	.001	.015	.988
REL	-.027	.105	-.020	-.259	.796
REE	.396	.131	.274	3.024	.003*
USE	-.176	.116	-.138	-1.517	.130

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.277, SE_{est} = .595

n = 252, R^2 = .056, F = 3.631, Sig = .007

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 75 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดาเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 5.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .274) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .001) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = -.020) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.138) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 76 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.152	.086	.111	1.776	.077
OPE	.097	.077	.079	1.264	.208
FOL	.158	.085	.116	1.858	.064

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.400, SE_{est} = .602

n = 252, R^2 = .033, F = 2.838, Sig = .039

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 76 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 4.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .111) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .079) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .116) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 77 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.620	.088	.427	7.032	.000*
GAE	-.038	.093	-.025	-.411	.681
MAC	.142	.116	.071	1.229	.220

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.119, SE_{est} = .494

n = 252, R^2 = .187, F= 18.996, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 77 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 18.70% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .427) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.025) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .071) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 78 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.150	.066	.155	2.253	.025*
AUC	-.035	.101	-.031	-.349	.728
LEC	.376	.090	.381	4.163	.000*
INT	.048	.050	.055	.968	.334

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 1.851, SE_{est} = .487

n = 252, R^2 = .215, F = 16.961, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 78 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 21.50% นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .155) และด้านกฎหมาย (Beta = .381) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี (Beta = -.031) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .055) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด และความรู้ความสามารถ ด้านการสอบบัญชี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 79 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.041	.124	.033	.326	.745
REL	.110	.096	.089	1.152	.250
REE	.204	.119	.157	1.710	.088
USE	-.143	.106	-.124	-1.348	.179

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.124, SE_{est} = .542

n = 252, R^2 = .028, F = 1.751, Sig = .139

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 79 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.2 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .033) ด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .089) ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .157) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.124) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และพบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 5.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 80 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.099	.078	.081	1.277	.203
OPE	.062	.070	.056	.891	.374
FOL	.057	.077	.047	.743	.458

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.074, SE_{est} = .545

n = 252, R^2 = .012, F = 1.044, Sig = .374

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 80 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ นั่นคือ สมมติฐานที่ 5.3 ไม่ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .081) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .056) และด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .047) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 81 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.897	.089	.560	10.070	.000*
GAE	-.137	.094	-.081	-1.456	.147
MAC	.261	.117	.118	2.235	.026*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .118, SE_{est} = .499

n = 252, R^2 = .318, F= 38.617, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 81 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 31.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .560) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .118) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.081) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถและความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 82 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.204	.066	.192	3.076	.002*
AUC	.368	.101	.293	3.639	.000*
LEC	.221	.090	.202	2.445	.015*
INT	.010	.050	.010	.195	.845

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .760, SE_{est} = .487

n = 252, R^2 = .357, F = 34.233, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 82 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 35.70% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .192) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .293) และด้านกฎหมาย (Beta = .202) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .010) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 83 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	-.016	.135	-.011	-.115	.909
REL	.109	.104	.080	1.052	.294
REE	.388	.130	.271	2.994	.003*
USE	-.248	.115	-.197	-2.158	.032*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.965, SE_{est} = .590

n = 252, R^2 = .054, F = 3.495, Sig = .008

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 83 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 5.40% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .271) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.197) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = -.011) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .080) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ และด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 6.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 84 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.121	.085	.089	1.424	.156
OPE	.112	.076	.092	1.465	.144
FOL	.151	.084	.112	1.785	.046*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.335, SE_{est} = .596

n = 252, R^2 = .030, F = 2.555, Sig = .050

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 84 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.00% นั่นคือ สมมติฐานที่ 6.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .112) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .089) และด้านการดำเนินงาน (Beta = .112) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์ และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสร้างสรรค์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 85 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.809	.089	.522	9.136	.000*
GAE	-.101	.094	-.062	-1.077	.283
MAC	.257	.116	.121	2.217	.028*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .131, SE_{est} = .497

n = 252, R^2 = .282, F= 32.454, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 85 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 28.20% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .522) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .121) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.062) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 86 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.211	.068	.205	3.123	.002*
AUC	.329	.103	.271	3.190	.002*
LEC	.145	.092	.138	1.580	.115
INT	.076	.051	.080	1.491	.137

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .954, SE_{est} = .496

n = 252, R^2 = .286, F = 24.793, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 86 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 28.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .205) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .271) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย (Beta = .138) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .080) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี และด้านการสอบบัญชี มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และความรู้ความสามารถ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 87 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.101	.130	.077	.776	.439
REL	.029	.100	.022	.292	.771
REE	.336	.125	.242	2.688	.008*
USE	-.249	.111	-.203	-2.240	.026*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.065, SE_{est} = .569

n = 252, R^2 = .061, F = 4.009, Sig = .004

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 87 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 6.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .242) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.203) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .077) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .022) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีอิทธิพลทางลบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ และด้านความเชื่อถือได้ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 7.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 88 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.108	.082	.083	1.322	.188
OPE	.073	.074	.062	.988	.324
FOL	.194	.082	.149	2.382	.018*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.382, SE_{est} = .576

n = 252, R^2 = .033, F = 2.862, Sig = .037

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 88 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.30% นั่นคือ สมมติฐานที่ 7.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .149) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน (Beta = .083) และด้านการดำเนินงาน (Beta = .062) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์

การทดสอบสมมติฐานที่ 8 ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 89 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PRO	.857	.088	.550	9.763	.000*
GAE	-.145	.093	-.088	-1.561	.120
MAC	.222	.115	.104	1.932	.055

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .188, SE_{est} = .492

n = 252, R^2 = .301, F= 35.651, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 89 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 30.10% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ (Beta = .550) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี (Beta = -.088) และความสามารถทางการบริหารงาน (Beta = .104) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.1 ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 90 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
ACC	.178	.067	.172	2.675	.008*
AUC	.373	.101	.306	3.681	.000*
LEC	.176	.090	.166	1.945	.050*
INT	.060	.050	.063	1.204	.230

หมายเหตุ ค่าคงที่ = .786, SE_{est} = .488

n = 252, R^2 = .318, F = 28.746, Sig = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 90 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 31.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.1 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี (Beta = .172) ด้านการสอบบัญชี (Beta = .306) และด้านกฎหมาย (Beta = .166) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta = .063) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และพบว่า ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี และด้านกฎหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.2 คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 91 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
SUF	.028	.133	.021	.212	.832
REL	.016	.102	.012	.153	.878
REE	.301	.127	.216	2.366	.019*
USE	-.166	.113	-.135	-1.469	.143

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 3.142, SE_{est} = .579

n = 252, R^2 = .038, F = 2.417, Sig = .049

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 91 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 3.80% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.2 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน (Beta = .216) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ (Beta = .021) และด้านความเชื่อถือได้ (Beta = .012) และด้านความมีประโยชน์ (Beta = -.135) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และ พบว่า คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเกี่ยวพัน มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

การทดสอบสมมติฐานที่ 8.3 ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตารางที่ 92 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (กลุ่มตัวอย่างย่อย)

ตัวแปร	b	SE_b	Standardized Coefficients	*t*- value	*p*
PLA	.124	.083	.094	1.492	.137
OPE	.076	.074	.064	1.019	.309
FOL	.147	.082	.112	1.791	.045*

หมายเหตุ ค่าคงที่ = 2.442, SE_{est} = .581

n = 252, R^2 = .026, F = 2.227, Sig = .046

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 92 พบว่า ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทั้งชุด พบว่า ตัวแปรทั้งชุดสามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ประมาณ 2.60% นั่นคือ สมมติฐานที่ 8.3 ได้รับการสนับสนุน

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล (Beta = .112) สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการวางแผน (Beta = .094) ด้านการดำเนินงาน (Beta = .064) ไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาลได้ และ พบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล และความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันกาล

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ทำให้สามารถตอบสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 93 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		กลุ่มตัวอย่างหลัก	กลุ่มตัวอย่างย่อย
H1	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H1.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H1.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H1.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H2	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H2.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H2.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)

ตารางที่ 93 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		กลุ่มตัวอย่างหลัก	กลุ่มตัวอย่างย่อย
H2.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)
H3	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H3.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H3.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H3.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)
H4	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H4.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)

ตารางที่ 93 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		กลุ่มตัวอย่างหลัก	กลุ่มตัวอย่างย่อย
H4.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H4.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H5	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H5.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H5.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)
H5.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)	ไม่ได้รับการสนับสนุน (not supported)
H6	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)

ตารางที่ 93 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		กลุ่มตัวอย่างหลัก	กลุ่มตัวอย่างย่อย
H6.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H6.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H6.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H7	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H7.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H7.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H7.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)

ตารางที่ 93 (ต่อ)

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		กลุ่มตัวอย่างหลัก	กลุ่มตัวอย่างย่อย
H8	ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H8.1	ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H8.2	คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)
H8.3	ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล	ได้รับการสนับสนุน (supported)	ได้รับการสนับสนุน (supported)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างการศึกษาที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

การนำเสนอในบทนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อสรุปผลการศึกษาทั้งหมด ให้เกิดความกระชับ ง่ายต่อการอ่าน และทำความเข้าใจพร้อมกับการอภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นสำคัญ ๆ เพื่อให้เห็นทัศนะของผู้วิจัยที่มีต่อประเด็นเหล่านี้ และในท้ายที่สุดเป็นการเสนอแนะเกี่ยวกับอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 การสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 304 คน ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 55.92

อายุระหว่าง 35 – 45 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.20 สถานภาพโสด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 52.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 59.87 ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชีระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 43.42 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 50,000 – 80,000 บาท จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 62.17

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีระดับความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3. ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก

4. คุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 การสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยโดยเรียงตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (2) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (4) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (5) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (6) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (7) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบ

บัญชีด้านความถูกต้อง (8) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (9) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (10) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (11) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (12) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (13) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (14) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (15) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (16) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (17) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (18) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (19) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (20) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (21) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (22) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (23) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (24) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (25) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (26) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (27) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (28) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (29) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่มีรายได้สูง

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (2) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (4) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี (5) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (6) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง (7) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (8) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (9) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม (10) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (11) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (12) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (13) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน (14) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (15) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด (16) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (17) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (18) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (19) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ (20) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (21) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (22) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (23) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ (24) ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (25) ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล (26) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพ

การสอบบัญชีด้านความทันกาล (27) ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย มีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 – 1.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม เมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญ

การสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนัญฎา สินชื่น (2548) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผล หรือคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยความรู้ด้านการบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบทบาท และผลกระทบของพระราชบัญญัติการสอบบัญชี พ.ศ. 2547 ด้านการสอบบัญชีต้องมีการวางแผนการสอบบัญชีอย่างเป็นระบบมีความสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านกฎหมายต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักการระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการเกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร พร้อมทั้งมีความรู้ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 และการมีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี และมุ่งพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยึดหลักการบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชี มีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี และเข้ารับการอบรมประชุมและสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี ยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานการสอบบัญชีให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมไปถึงพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด และ

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ และมีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี จะส่งผลให้สามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี มีการนำเสนอข้อมูลที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย รวมถึงการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป และสามารถจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการมุ่งเน้นในกระบวนการรวบรวมหลักฐานที่มีคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี เพื่อสนับสนุนสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงบการเงิน และสร้างทักษะเกี่ยวกับวิธีการค้นหาหลักฐานสอบบัญชีให้มีความเพียงพอและเหมาะสม เพราะหลักฐานการสอบบัญชีสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพของวิธีการตรวจสอบงบการเงินได้ จะส่งผลให้นำไปสู่ความมีคุณภาพของการสอบบัญชีและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบมากยิ่งขึ้นได้ ซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีในด้านต่าง ๆ เพื่อจะทำให้ระบบการตรวจสอบมีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้ผู้สอบบัญชีมีรายงานการตรวจสอบที่มีคุณภาพ และมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ตามมาตรฐานบัญชีที่รับรองทั่วไป และนำไปปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพต่อไป และหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความสำคัญกับการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และขั้นตอนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ ตามลำดับความสำคัญและวิธีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบจึงจะทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการในการปฏิบัติงานตรวจสอบตามระยะเวลาที่กำหนด ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงความไม่เข้าใจกัน และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานนำผลประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแผนปฏิบัติงานทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพของวิธีการตรวจสอบงบการเงินได้ จะนำไปสู่ความมีคุณภาพของการสอบบัญชีและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบมากยิ่งขึ้นได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดาเนินงานไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีต่อไป

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 – 2.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้

ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล แต่คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเพียงพอ ด้านความเกี่ยวพัน และด้านความมีประโยชน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ซึ่งวิธีการสุ่มตัวอย่าง และระยะที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความแตกต่างกัน

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับการศึกษา นำเสนอ และเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน มีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี รวมถึงการให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ โดยมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและ

การตรวจสอบอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี จะส่งผลให้สามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีมีความถูกต้อง ครบถ้วน ไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่าง ๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และหากผู้สอบบัญชีมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ มีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย และมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาในภายหลัก รวมทั้งการปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด มีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบ และตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งยังมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อนำไปแก้ไขโดยตลอด จะส่งผลให้สามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้อง ครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 – 3.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทัน

กาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล แต่ความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม (2) ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ซึ่งวิธีการสุ่มตัวอย่าง และระยะที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความแตกต่างกัน

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี และความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ มุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและตรวจสอบเอย่างเป็นระบบ ยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี ทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 รวมถึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร จะส่งผลให้สามารถตรวจสอบกิจการที่รับตรวจสอบบัญชีได้โดยปราศจากความลำเอียง มีความโปร่งใสในการสอบบัญชี และยังนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง หากผู้สอบบัญชีตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ และให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมอ ทั้งยังมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ จะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระ สามารถ

นำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รองด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง โปร่งใสในการสอบบัญชี

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4 – 4.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน และความสามารถทางการบริหาร มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิด

สร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า (1) เทคนิคการสอบบัญชี ด้านการตรวจหารายการผิดปกติมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน และด้านความสมบูรณ์ (2) มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ด้านความเป็นอิสระ ด้านความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทต่อเพื่อน และด้านมรรยาททั่วไปมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์ และ (3) มรรยาทผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทของลูกค้าและด้านมรรยาททั่วไป มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีศึกษา และมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชี มีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี มีการพัฒนาเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการรวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร ทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วน พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี จะส่งผลให้สามารถใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี มีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย หากผู้สอบบัญชีมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ ปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ และให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม จะส่งผลให้มีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย และหากผู้สอบบัญชีมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบ ควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการ

โดยตลอด จะส่งผลให้การนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้อง ชัดเจน ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 5 – 5.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล แต่ความสามารถทางการบริหาร ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพ

การสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด (2) ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด ซึ่งวิธีการสุ่มตัวอย่าง และระยะที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความแตกต่างกัน

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีสามารถวิเคราะห์ทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีประกาศใช้แล้ว และความสำคัญกับการนำเสนอเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วน และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี จะส่งผลให้นำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย และหากผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับปริมาณ และความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี มุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี ให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ และให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม จะส่งผลให้มีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่กระชับได้ใจความ ตรงประเด็นไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจได้ง่าย

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 6 – 6.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ และความสามารถทางการบริหาร มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพ

การสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะ ทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดีมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี และมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี จะส่งผลให้สามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และสามารถทำให้ได้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลทางสร้างสรรค์ในการแสดงความเห็นของรายงานการสอบบัญชีนั้น ๆ หากผู้สอบตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นในงบการเงิน ให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ ให้ความสนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระ

ของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป จะส่งผลให้มีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ และมีการนำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และหากผู้สอบบัญชีได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ ทำการสรุป รายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบจะส่งผลให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น และยังสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 7 – 7.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ และความสามารถทางการบริหาร มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริมาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มี

ความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า (1) เทคนิคการสอบบัญชี ด้านการตรวจหารายการผิดปกติมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน และด้านความสมบูรณ์ (2) มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ด้านความเป็นอิสระ ด้านความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทต่อเพื่อนและด้านมรรยาททั่วไปมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์ และ (3) มรรยาทผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้านความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมรรยาทของลูกค้าและด้านมรรยาททั่วไป มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพสอบบัญชี ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนัญฎา สินชื่น (2548) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยความรู้ด้านการบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบทบาทและผลกระทบของพระราชบัญญัติการสอบบัญชี พ.ศ. 2547 ด้านการสอบบัญชีต้องมีการวางแผนการสอบบัญชีอย่างเป็นระบบมีความสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านกฎหมายต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด หลักการระเบียบ ข้อบังคับและวิธีการเกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร พร้อมทั้ง มีความรู้ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 และการมีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี และมุ่งพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชี ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงิน

เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชี ให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี มุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบในการเขียนรายงานการสอบบัญชีผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด พร้อมทั้งทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัท และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้สามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วน และยังสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ หากผู้สอบบัญชีมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม และให้ความสนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป โดยความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ จะส่งผลให้สามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ โดยการนำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจนอีกด้วย และหากผู้สอบบัญชีมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย มีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง และได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ จะส่งผลให้สามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนด และให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างครบถ้วนถูกต้อง

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 8 – 8.3 พบว่า ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ความรู้ความสามารถ มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล และความสามารถทางการบริหาร มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพวรรณ์ ศิริ

มาตร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของลักษณะหลักฐานการบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความเชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง และด้านความเที่ยงธรรม (2) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีด้านความเกี่ยวพัน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล และ (3) คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ด้านความมีประโยชน์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สมภาร (2555) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการบริหารงาน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วง ศรีธรราษฎร์ (2554) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย พบว่า (1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล (2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความทันกาล (3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด และด้านความคิดสร้างสรรค์ และ (4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน และด้านความทันกาล

ดังนั้น หากผู้สอบบัญชีศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชี ให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน มุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เขียนรายงานการสอบบัญชีโดยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด และมีความรู้ความเข้าใจ ความ

เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ จะส่งผลให้มีการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอโดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม หากผู้สอบบัญชีมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเทแรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม ตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี และสามารถพิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ และหากผู้สอบบัญชีมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน ทำการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย มีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไข และมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ และสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีและความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด อันส่งผลให้เกิดคุณภาพในการสอบบัญชี

1.2 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควรมุ่งเน้นในส่วนของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี โดยการตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเพียงพอ เชื่อถือได้ และ

เกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อนำมาแสดงความคิดเห็นในงบการเงิน รวมถึงการมุ่งมั่นศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ

1.3 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรคำนึงถึงความสำคัญของความสามารถทางการบริหารงานการสอบบัญชี โดยการพัฒนาการวางแผน การปฏิบัติงานตรวจสอบให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด กำหนดวิธีการในการประเมินผล และประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงเพื่อใช้ในการพัฒนาการตรวจสอบ และนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ก่อให้เกิดคุณภาพในการสอบบัญชี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยแนวเดียวกันนี้กับคุณภาพด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนางานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารและดำเนินงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

2.2 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้สอบบัญชีภายในอากร เพื่อศึกษาอิทธิพลด้านการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานสอบบัญชี ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). ***พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=86&filename=index (2560, 3 ธันวาคม).

กรมสรรพากร. (2560). ***ความรู้เกี่ยวกับผู้สอบบัญชี***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.rd.go.th/publish/25631.0.html (2560, 28 พฤศจิกายน).

กวี วงศ์พุฒ. (2545). ***การสอบบัญชี***. กรุงเทพฯ:จูนพับลิชชิ่ง.

แก้วตา อัมรินทร์. (2542). ***วิธีการตรวจสอบ***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:พอดี.

_____. (2542). ***วิธีการสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:พอดี.

ขนิษฐา พิมลสวัสดิ์. (2546). ***การจัดการภายในองค์กร : กรณีศึกษาหน่วยงานคลังและพัสดุ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.*** วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จันทนา สาขากร และนิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2551). ***การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:ทีพีเอ็น เพรส.

ชนัญฎา สินชื่น. (2548). ***ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความสามารถ ด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชีด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี***. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2546). ***ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารจัดการระบบงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ชาติ.*** กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชะตา ธุลีจันทร์. (2543). ***การเสริมสร้างความสามารถทางการบริหารงานของกรรมการพัฒนาสตรีตำบลในจังหวัดขอนแก่น.*** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เชาวลีย์ พงษ์ผาติโรจน์. (2547). ***หลักการบัญชีขั้นต้น 1***. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ทิพวรรณ์ ศิริมาตร. (2555). ***ผลกระทบของคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดีที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธงชัย สันติวงศ์. (2543). ***หลักการจัดการ***. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิชย์.

ธเนศศิริ ฝากมิตร และคณะ. (2544). ***การศึกษาคุณภาพของงานสอบบัญชีต่อความสำคัญในการใช้บริการ.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นนทพล นิ่มสมบุญ. (2548). ***การสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี***. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นภาพร ขันธนภา. (2548). ***การจัดองค์การและการบริหารธุรกิจ***. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2545). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอเอ็นเอส บีซีเนส คอนซัลแทนส์.

_____. (2549). ***การสอบบัญชี***. กรุงเทพ:เอเอ็นเอส บิซิเนส คอลซัลแทนส์.

_____. (2554). ***การสอบบัญชี***. กรุงเทพฯ:ทีพีเอ็น เพรส.

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2545). ***การสอบบัญชีเล่ม 1***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:เอเอ็นเอส บิซเนสคอนซัลแทนส์.

_____. (2545). ***การสอบบัญชีเล่ม 2***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:เอเอ็นเอส บิซเนสคอนซัลแทนส์.

_____. (2545). ***คู่มือการสอบบัญชี***. กรุงเทพฯ:ที พี เอ็น เพรส.

_____. (2552). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ.

_____. (2552). ***คู่มือการสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:ทีพีเอ็นเพรส.

บรรยงค์ โตจินดา. (2548). ***หลักในการบริหารงาน***. กรุงเทพฯ:เนชั่น.

บุสกร ภู่ระหงษ์. (2549). ***ผลกระทบของความรู้ความสามารถทางการบัญชีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังระบบ GFMIS.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). ***การวิจัยเบื้องต้น***. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญช่วง ศรีธรราษฎร์. (2554). ***ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญทัน ดอกไธสง. (2537). ***การจัดการองค์การ***. กรุงเทพฯ:พิมพ์ลักษณ์.

เบญญาภา สิงห์ทองชัย. (2556). ***ผลกระทบของแรงกดดันทางสังคมที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบและคุณภาพสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภายอากรในประเทศไทย.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปิยมาศ แสงเรืองรอบ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2552). ***ปัญหาและอุปสรรคการควบคุมคุณภาพงานสอบ บัญชีให้เป็นไปตามาตรฐานสากล.*** วารสารวิชาชีบัญชี.

ปาริชาติ สมภาส. (2555). ***ผลกระทบของความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พงษ์ศักดิ์ แก้วมีสี. (2552). ***ผลกระทบของประสิทธิภาพการวางแผนการสอบบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในประเทศไทย***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรรณราย คำจันทร์ดี. (2551). ***ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พะยอม สิงห์เสน่ห์. (2544). ***การสอบบัญชี***. กรุงเทพมหานคร:ชวนพิมพ์.

_____. (2546). ***หลักการและทฤษฎีการสอบบัญชี***. กรุงเทพมหานคร:ชวนพิมพ์.

พะยอม สิงห์เสน่ห์. (2548). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:ชวนพิมพ์.

ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2532). ***วัฒนธรรมการบริหาร***. กรุงเทพฯ:อักษรเจริญทัศน์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตวณะบุตร. (2542). ***หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา***. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์. (2550). ***ผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มุจริน แก้วย่อง. (2548). ***ความรู้ความสามารถทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย***. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัลลภ ลำพาย. (2547). ***เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์***. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิมลฤดี ทัศคร. (2551). ***ผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงานบัญชี***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศศิวิมล ศรีเจริญจิตร์. (2548). ***TOWARD COMPETENT PROFFSIONAL ACCOUNTANS (IEP2) สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย***. กรุงเทพฯ.

ศิริพันธ์ ศรีกงพลี. (2540). ***บทบาทของปลัดอาเภอในการเสริมสร้างความสามารถทางการบริหารงานพัฒนาของคณะกรรมการบริหาร อบต***. ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). ***พฤติกรรมองค์การ***. กรุงเทพมหานคร:ธีระฟิล์ม.

ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2545). ***การสอบบัญชี***. กรุงเทพ:เอเอ็นเอส บิซิเนส คอลซัลแทนส์.

_____. (2548). ***การวิเคราะห์เปรียบเทียบในมุมมองของผู้สอบบัญชี.*** วิชาชีพบัญชี 1(1) กรุงเทพ.

สมเดช โรจน์คุรีเสถียร. (2545). ***แอ็คเคาน์ติ้งโนเล็จ Accounting Knowleage***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:ธรรมนิติ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สมพงษ์ เกษมสิน. (2521). ***การบริหาร***. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนพานิช.

สมพงษ์ พรอุปถัมภ์. (2545). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:ธรรมนิติ เพรส.

_____. (2551). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:พัฒนาการบริหารธรรมนิติ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). ***หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา***. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). ***ข้อมูลของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : https://eservice.fap.or.th/fap_registration/cpa-contact-list (2560, 7 พฤศจิกายน).

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). ***จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.fap.or.th/Article/Detail/66981 (2560, 28 พฤศจิกายน).

_____. (2560). ***พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.fap.or.th/Article/Detail/66888 (2560, 28 พฤศจิกายน).

_____. (2561). ***(ร่าง) คำชี้แจงข้อบังคับสภาวิชาชีพ***. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :http://www.fap.or.th/upload/9414/OMPwm1rIPg.pdf (2561, 3 มกราคม).

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2542). ***มาตรฐานการบัญชีไทย***. กรุงเทพฯ:พี.เอ.ลิฟวิ่ง.

สุชาย ยังประสิทธิ์กุล. (2549). ***การสอบบัญชี***. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจากัด ทีพีเอ็น เพรส.

สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2548). ***ผลกระทบของความรู้ความสามารถทางการบัญชีต่อคุณลักษณะบรรษัทภิบาลของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคใต้***. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

_____. (2547). ***ความคาดหวังที่แตกต่างระหว่างผู้ใช้บริการและผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินประจำปี.*** วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิมล ติรกานันท์. (2546). ***การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์***: แนวทางสู่การปฏิบัติ.

_____. (2548). ***ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์***: แนวทางสู่การปฏิบัติ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

เสนาะ ติเยาว์. (2543). ***หลักการบริหาร***. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อติภา พลเรืองทอง. (2551). ***ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนประเภทกิจการสาธารณูปโภค***. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์. (2547). ***Career Development in Practice***. กรุงเทพฯ:เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

อุษณา ภัทรมนตรี. (2547). ***การตรวจสอบและการควบคุมด้านคอมพิวเตอร์***. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Francis R. Jere. (2004). ***"What do We Know About Audit Quality?,"*** The British Accounting Review. 36(4) : 345 – 368.

Guldenmeund, A. Frank and others. (2005). ***"The Development of an Audit Technique to Assess the Quality of Safety Barrier Management,"*** Jounal of Hazadous Materials. 130(3) : 234-241.

Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). ***Multivariate data analysis (6th ed.)***. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Jere, R. and A. Francis. (2004). ***What do We Know About Audit Quality ?***. New York:The British Accounting Review.

Jeong, S. Woo and R. Joonhwa. (2004). ***Big Six Auditors and Audit Quality: "The Korean Evidence.*** The International Journal of Accounting.

Lin ,Xiong and Liu. (2005). ***"Knowledge Base and Skill Development in Accounting Education: Evidence from China,"*** Journal of Accounting Education. 3(45) : 149 –169.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). ***On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity***. Dutch Journal of Educational Research., 49-60.

Ohta Yasuhiro. (2009). ***"The Role of Audit Evidence in a Strategic Audit,"*** Journal of Accounting and Public Policy.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Wainer, H., & Braun, H. I. (1988). ***Test validity***. Journal of Educational Measurement, 25(4), 357-361

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง อิทธิพลของความรู้ความสามารถ คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี และความสามารถทางการบริหารงานที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

จัดทำโดย สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ

นักศึกษา ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ และข้อมูลทั่วไป ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 19 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จำนวน 24 ข้อ

การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณาตอบให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ทุกส่วน เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามฉบับนี้ โปรดติดต่อ กระผม ได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 095-1539909 และ E-mail : Perfectlimitation@gmail.com

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลและขอความกรุณาส่งแบบสอบถามภายใน 15 วัน ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ
นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว

1.1 **เพศ**

☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 **อายุ**

☐ น้อยกว่า 35 ปี ☐ 35 – 45 ปี

☐ 46 – 55 ปี ☐ มากกว่า 55 ปี

1.3 **สถานภาพการสมรส**

☐ โสด ☐ สมรส

☐ หม้าย/หย่าร้าง

1.4 **ระดับการศึกษา**

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

1.5 **ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี**

☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 – 10 ปี

☐ 11 – 15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี

1.6 **ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน**

☐ ต่ำกว่า 50,000 บาท ☐ 50,000 – 80,000 บาท

☐ 80,001 – 110,000 บาท ☐ มากกว่า 110,000 บาท

<u>คำชี้แจง</u> ส่วนที่ 2 – 5 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

<u>ส่วนที่ 2</u> ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
ความรู้ความสามารถ	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	**4**	**3**	**2**	**1**
ด้านการบัญชี					
1. ท่านให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน					
2. ท่านศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี					
3. ท่านสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการและวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้					
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี					
5. ท่านเข้ารับการอบรม ประชุมและสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการสอบบัญชี					
6. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี					
7. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ					
8. ท่านมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ					

<u>ส่วนที่ 2</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
ความรู้ความสามารถ	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
9. ท่านยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี					
10. การเขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด					
ด้านกฎหมาย					
11. ท่านทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี					
12. ท่านศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 อย่างต่อเนื่อง					
13. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร					
14. ท่านให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชี และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี					
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
15. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ					

<u>ส่วนที่ 2</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
ความรู้ความสามารถ	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
16. ท่านสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี					
17. ท่านมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยงในการควบคุมภายในของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ					
18. ท่านมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี					

<u>ส่วนที่ 3</u> ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
ด้านความเพียงพอ					
1. ท่านให้ความสำคัญกับปริมาณ และความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี					
2. ท่านมุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี					
3. ท่านมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทุ่มเทแรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
4. ท่านให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ					
5. ท่านให้ความสำคัญกับการค้นหาหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์					
ด้านความเชื่อถือได้					
6. ท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และประเมินหลักฐานด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์					
7. ท่านตระหนักถึงคุณค่าทางหลักฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี					
8. ท่านให้ความสำคัญกับการนำหลักฐานการสอบบัญชีมาเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างสม่ำเสมอ					

<u>ส่วนที่ 3</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
9. ท่านยึดถือแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อผู้ร่วมวิชาชีพ					
10. ท่านให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของการรวบรวมหลักฐานด้วยความเป็นมืออาชีพในการพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน					
ด้านความเกี่ยวพัน					
11. ท่านตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบ ที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นงบการเงิน					
12. ท่านมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ					
13. ท่านตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้					
14. ท่านให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม					
ด้านความมีประโยชน์					
15. ท่านตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ					
16. ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการตรวจสอบที่ตรวจพบ ซึ่งต้องเป็นปัจจุบัน และทราบแหล่งที่มาของหลักฐาน					

<u>ส่วนที่ 3</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
17. ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ					
18. ท่านให้ความสนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป					
19. ท่านได้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเพื่อการได้มาของหลักฐานที่มีประโยชน์ในการแสดงความเห็นในการจัดทำรายงานการสอบบัญชี					

<u>ส่วนที่ 4</u> ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
ความสามารถทางการบริหารงาน	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผน					
1. ท่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ					
2. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย					
3. ท่านมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง					
4. ท่านมการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน					
5. ท่านมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง					
ด้านการดำเนินงาน					
6. ท่านทำการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
7. ท่านปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด					
8. ท่านมุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย					
9. ท่านมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบเสมอ					

<u>ส่วนที่ 4</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
ความสามารถทางการบริหารงาน	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
10. ท่านมีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด					
ด้านการติดตามประเมินผล					
11. ท่านมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องได้อย่างดี					
12. ท่านควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการโดยตลอด					
13. ท่านได้ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น					
14. ท่านได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ					
15. ท่านมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ					
16. ท่านได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ					

<u>ส่วนที่ 5</u> ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณภาพการสอบบัญชี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
ด้านความถูกต้อง					
1. ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี					
2. ท่านตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3. ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีตามความจริงทุกประการที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ					
4. ท่านสามารถนำรายงานสอบบัญชี โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป					
ด้านความเที่ยงธรรม					
5. ท่านสามารถนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง					
6. ท่านสามารถตรวจสอบกิจการที่ท่านรับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียง และมีความโปร่งใสในการสอบบัญชี					
7. ท่านสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระ ไม่มีการควบคุมการสอบบัญชีจากผู้ใด					

<u>ส่วนที่ 5</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณภาพการสอบบัญชี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
ด้านความชัดเจน					
8. ท่านมีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี					
9. ท่านมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย					
10. ทุกครั้งที่ท่านมีความจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิค หรือคำศัพท์เฉพาะ ท่านมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ประกอบไว้ด้วยเสมอ					
ด้านความกะทัดรัด					
11. ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเสมอ					
12. ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย					
13. ท่านมีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด					
ด้านความสร้างสรรค์					
14. ท่านให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น					
15. ท่านมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่รับตรวจอย่างสม่ำเสมอ					

<u>ส่วนที่ 5</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณภาพการสอบบัญชี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	4	3	2	1
16. ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ					
17. ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป					
ด้านความสมบูรณ์					
18. ท่านสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ทุกประการ					
19. ท่านสามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกรายการ					
20. ท่านได้นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน					
ด้านความทันกาล					
21. ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี					
22. ท่านมีการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ					
23. ท่านนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม					

<u>ส่วนที่ 5</u> (ต่อ) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

รายการ					
คุณภาพการสอบบัญชี	**ระดับความคิดเห็น**				
	5	**4**	**3**	**2**	**1**
24. ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้โปรดเสนอแนะได้ในช่องว่างด้านล่างนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
1. เพศ						
☐ ชาย ☐ หญิง	1	1	1	3	1	Pass
2. อายุ						
☐ น้อยกว่า 35 ปี ☐ 35 – 45 ปี ☐ 46 – 55 ปี ☐ มากกว่า 55 ปี	1	1	1	3	1	Pass
3. สถานภาพการสมรส						
☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย/หย่าร้าง	1	1	1	3	1	Pass
4. ระดับการศึกษา						
☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก	1	1	1	3	1	Pass
5. ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี						
☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี	1	1	1	3	1	Pass
6. ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน						
☐ ต่ำกว่า 50,000 บาท ☐ 50,000 – 80,000 บาท ☐ 80,001 – 110,000 บาท ☐ มากกว่า 110,000 บาท	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านการบัญชี							
1.	ท่านให้ความสำคัญกับการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน	1	1	0	2	0.67	Pass
2.	ท่านศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการสอบบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี	1	1	0	2	0.67	Pass
3.	ท่านสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจในมาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีให้ใช้แล้วได้	1	1	0	2	0.67	Pass
4.	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารต้นทุนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี	1	1	0	2	0.67	Pass
5.	ท่านเข้ารับการอบรม ประชุม และสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงการทำ Work Shop เกี่ยวกับประเด็นข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีอย่างต่อเนื่อง	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านการสอบบัญชี							
6.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทั่วไปและแม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	1	1	0	2	0.67	Pass
7.	ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีและความมีนัยสำคัญอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	3	1	Pass
8.	ท่านมุ่งเน้นวิธีการในการรวบรวมและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ	0	1	1	2	0.67	Pass
9.	ท่านยึดมั่นกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานการสอบบัญชี	0	1	1	2	0.67	Pass
10.	การเขียนรายงานการสอบบัญชีท่านจะให้ความสำคัญกับข้อมูลที่สะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงกับข้อมูลทางกฎหมายโดยปราศจากข้อผิดพลาด	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านกฎหมาย							
11.	ท่านทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนและที่เกี่ยวกับบริษัทที่รับตรวจเป็นอย่างดี	1	1	0	2	0.67	Pass
12.	ท่านศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2544 อย่างต่อเนื่อง	1	1	0	2	0.67	Pass
13.	ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในประมวลรัษฎากร	1	1	0	2	0.67	Pass
14.	ท่านให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล การจัดทำบัญชีและการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ							
15.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	1	0	2	0.67	Pass
16.	ท่านสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีในสภาพแวดล้อมของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจได้ดี	1	1	1	3	1	Pass
17.	ท่านมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยงในการควบคุมภายในของระบบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินธุรกิจ	0	1	1	2	0.67	Pass
18.	ท่านมีศักยภาพและมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความเพียงพอ							
1.	ท่านให้ความสำคัญกับปริมาณและความเพียงพอของหลักฐานต่างๆ ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี	1	1	0	2	0.67	Pass
2.	ท่านมุ่งเน้นในการกำหนดขอบเขต วิธีการได้มาของหลักฐานทางการบัญชี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชี	1	1	0	2	0.67	Pass
3.	ท่านมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเทแรงกายและแรงใจเพื่อให้การเก็บหลักฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1	1	0	2	0.67	Pass
4.	ท่านให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบ	1	1	0	2	0.67	Pass
5.	ท่านให้ความสำคัญกับการค้นหาหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความเชื่อถือได้							
6.	ท่านยึดมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และประเมินหลักฐานด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์	1	1	0	2	0.67	Pass
7.	ท่านตระหนักถึงคุณค่าทางหลักฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีที่ดี	1	1	0	2	0.67	Pass
8.	ท่านให้ความสำคัญกับการนำหลักฐานการสอบบัญชีมาเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินอย่างสม่ำเสมอ	1	1	0	2	0.67	Pass
9.	ท่านยึดถือแนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจส่งผลเสียต่อผู้ร่วมวิชาชีพ	1	1	0	2	0.67	Pass
10.	ท่านให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของการรวบรวมหลักฐานด้วยความเป็นมืออาชีพในการพิสูจน์ความถูกต้องของงบการเงิน	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความเกี่ยวพัน							
11.	ท่านตระหนักถึงศักยภาพในการนำหลักฐานการตรวจสอบที่มีความเกี่ยวข้องกับรายการที่ตรวจสอบเพื่อแสดงความคิดเห็นงบการเงิน	1	1	0	2	0.67	Pass
12.	ท่านมุ่งมั่นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของหลักฐานการสอบบัญชีของหน่วยงานที่รับตรวจ	1	1	0	2	0.67	Pass
13.	ท่านตระหนักถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจภายใต้หลักฐานการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้	1	1	0	2	0.67	Pass
14.	ท่านให้ความสำคัญกับความเกี่ยวพันของหลักฐานที่มีความสอดคล้องต่อวัตถุประสงค์การตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความมีประโยชน์							
15.	ท่านตระหนักถึงความมีประโยชน์ของหลักฐานการสอบบัญชี และวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ	1	1	0	2	0.67	Pass
16.	ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการตรวจสอบที่ตรวจพบ ซึ่งต้องเป็นปัจจุบัน และทราบแหล่งที่มาของหลักฐาน	1	1	0	2	0.67	Pass
17.	ท่านให้ความสำคัญกับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะที่ดี และมีสาระสำคัญตรงต่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ	1	1	0	2	0.67	Pass
18.	ท่านให้ความสนใจในหลักฐานที่ได้จากการปฏิบัติงานโดยอิสระของผู้สอบบัญชี และข้อเท็จจริงที่ได้รับหรือรวบรวมจากการใช้วิธีการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป	1	1	0	2	0.67	Pass
19.	ท่านได้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเพื่อการได้มาของหลักฐานที่มีประโยชน์ในการแสดงความเห็นในการจัดทำรายงานการสอบบัญชี	1	1	0	2	0.67	Pass

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถทางการบริหารงาน ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านการวางแผน							
1.	ท่านมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของงานก่อนเริ่มดำเนินการตรวจสอบ	1	1	1	3	1	Pass
2.	ท่านมีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้ดำเนินการตรงตามเป้าหมาย	1	1	1	3	1	Pass
3.	ท่านมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าก่อนมีการลงมือปฏิบัติงานจริง	0	1	1	2	0.67	Pass
4.	ท่านมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสมอ โดยกำหนดเวลาเริ่มดำเนินงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน	1	1	1	3	1	Pass
5.	ท่านมีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาภายหลัง	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านการดำเนินงาน							
6.	ท่านทำการประสานและขอความร่วมมือกับกิจการที่รับทำการตรวจสอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	3	1	Pass
7.	ท่านปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	0	1	1	2	0.67	Pass
8.	ท่านมุ่งเน้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และในความรับผิดชอบให้บรรลุตรงตามเป้าหมาย	1	1	1	3	1	Pass
9.	ท่านมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบเสมอ	1	1	0	2	0.67	Pass
10.	ท่านมีการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านการติดตามประเมินผล							
11.	ท่านมีการประเมินผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องได้อย่างดี	1	1	1	3	1	Pass
12.	ท่านควบคุมติดตามการปฏิบัติงานตรวจสอบที่ได้มีการเสนอแนะเพื่อแก้ไขแก่กิจการโดยตลอด	0	1	1	2	0.67	Pass
13.	ท่านได้ทำการสรุปและรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบทันทีเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น	1	0	1	2	0.67	Pass
14.	ท่านได้กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ	1	1	0	2	0.67	Pass
15.	ท่านมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบเสมอ	1	1	1	3	1	Pass
16.	ท่านได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงพัฒนาการตรวจสอบ	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความถูกต้อง							
1.	ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีด้วยความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานการสอบบัญชี	1	1	1	3	1	Pass
2.	ท่านตรวจสอบเนื้อหาของรายงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการตรวจสอบโดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูล มีความโปร่งใสของรายการข้อมูลต่างๆ ที่นำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	3	1	Pass
3.	ท่านสามารถนำเสนอรายงานการสอบบัญชีตามความจริงทุกประการที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ	1	1	1	3	1	Pass
4.	ท่านสามารถนำรายงานสอบบัญชี โดยแสดงข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความเที่ยงธรรม							
5.	ท่านสามารถนำเสนอรายงานโดยพิจารณาจากสถานการณ์รอบด้านที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างครบถ้วน และมีความถูกต้อง	1	1	1	3	1	Pass
6.	ท่านสามารถตรวจสอบกิจการที่ท่านรับตรวจสอบบัญชีโดยปราศจากความลำเอียง และมีความโปร่งใสในการสอบบัญชี	1	1	1	3	1	Pass
7.	ท่านสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีโดยเป็นอิสระ ไม่มีการควบคุมการสอบบัญชีจากผู้ใด	1	1	1	3	1	Pass
ด้านความชัดเจน							
8.	ท่านมีการใช้ภาษาที่ชัดเจนในการสื่อสารทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในส่วนสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชีได้เป็นอย่างดี	1	1	1	3	1	Pass
9.	ท่านมีการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของทุกฝ่าย	1	1	1	3	1	Pass
10.	ทุกครั้งที่ท่านมีความจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิค หรือคำศัพท์เฉพาะ ท่านมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ประกอบไว้ด้วยเสมอ	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความกะทัดรัด							
11.	ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม และไม่คลุมเครือต่อผู้ใช้ข้อมูลเสมอ	1	0	1	2	0.67	Pass
12.	ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย	1	0	1	2	0.67	Pass
13.	ท่านมีการพิจารณาตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยในการรายงานการสอบบัญชีแต่ยังคงไว้ซึ่งความต่อเนื่องของแนวคิด	1	1	1	3	1	Pass
ด้านความสร้างสรรค์							
14.	ท่านให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ในการแสดงความเห็น ในรายงานการสอบบัญชีนั้น	1	1	0	2	0.67	Pass
15.	ท่านมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่รับตรวจอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความสร้างสรรค์							
16.	ท่านมีการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้มีการปรับปรุงในทางที่ดีขึ้นเสมอ	1	0	1	2	0.67	Pass
17.	ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป	1	1	1	3	1	Pass
ด้านความสมบูรณ์							
18.	ท่านสามารถจัดทำข้อมูลพร้อมนำเสนอรายงานการสอบบัญชีได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสอบบัญชีที่กำหนดไว้ทุกประการ	1	0	1	2	0.67	Pass
19.	ท่านสามารถจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบอย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกรายการ	1	1	1	3	1	Pass
20.	ท่านได้นำเสนอรายงานและให้ข้อสรุปตลอดจนคำแนะนำกับกิจการที่รับตรวจไว้อย่างถูกต้องชัดเจน	1	1	1	3	1	Pass

ส่วนที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถาม		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	Total	IOC	Result
ด้านความทันกาล							
21.	ท่านสามารถนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลา โดยคำนึงถึงความมีคุณภาพของการสอบบัญชี	1	0	1	2	0.67	Pass
22.	ท่านมีการจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลา เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ	1	1	1	3	1	Pass
23.	ท่านนำเสนอรายงานการสอบบัญชี เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลภายในระยะเวลาที่เหมาะสม	1	1	1	3	1	Pass
24.	ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอรายงานการสอบบัญชีที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้นเสมอ	1	1	1	3	1	Pass

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

1. ชื่อ – สกุล ร้อยตรี จตุรงค์ เอฬกินฑะ
ตำแหน่งงานปัจจุบัน นายทหารตรวจสอบภายใน สำนักงานตรวจสอบภายในทหารบก
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 12291

2. ชื่อ – สกุล ดร.นันทิยา ทองหล่อ
ตำแหน่งงานปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน
โรงเรียนวัดหนองนา จังหวัดลพบุรี

3. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองเอก วรรณพฤกษ์
ตำแหน่งงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สิบเอก กิตติคม จีนเหรียญ
วัน เดือน ปีเกิด	15 กรกฎาคม 2537
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2560
	บัญชีบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ประจำหมวดวงดนตรีสากล
	กรมดุริยางค์ทหารบก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กรมดุริยางค์ทหารบก แขวงสามเสนใน
	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	553/834 ถนนเดชะตุงคะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร